

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ, ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ
ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία με θέμα:
*« Αιτούντες Άσυλο και λόγοι παροχής Διεθνούς Προστασίας:
Οι περιπτώσεις Αφγανών προσφύγων»*

ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Καθηγητής: Θεόδωρος Παπαθεοδώρου, Καθηγητής, Επιβλέπων

Καθηγητής: Μιχάλης Φεφές, Επίκουρος Καθηγητής

Καθηγητής: Εμμανουήλ Σπυριδάκης, Καθηγητής

Κόρινθος, Ιανουάριος 2021

Copyright © Βασίλης Καρακίτσος, 2021.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All Rights Reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς την συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευτεί ότι εκφράζουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2021, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος «Πολιτικές για τη Μετανάστευση, τις Κοινωνικές Διακρίσεις και την Ιδιότητα του Πολίτη» του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Ως την ελάχιστη δυνατή μνεία, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν στην εκπόνηση της και ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Θεόδωρο Παπαθεοδώρου για τον πολύτιμο χρόνο και την καθοδήγηση όλο αυτό το διάστημα. Την οικογένεια μου για τη συμβολή της στην μέχρι τώρα πορεία μου σφαιρικά σαν άνθρωπός και που με δίδαξε να θέτω στόχους και να αγωνίζομαι για την επίτευξη τους. Επίσης τους φίλους και συναδέλφους μου για την υποστήριξη τους όλο αυτό το διάστημα. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους συμφοιτητές μου από το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών για το ειλικρινές ενδιαφέρον και την ανταλλαγή απόψεων.

Βασίλης Καρακίτσος

Κόρινθος, Ιανουάριος 2021

Πίνακας Περιεχομένων

Συνοτομογραφίες και Ακρωνύμια	6
Περίληψη.....	7
Abstract	7
Εισαγωγή	8
Κεφάλαιο 1: Μεταναστευτική πολιτική και διεθνής προστασία	10
1.1 Ιστορικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μετανάστευση και το Άσυλο	10
1.2 Εννοιολογική προσέγγιση / λειτουργικοί ορισμοί: αιτών/ούσα άσυλο, πρόσφυγας, μετανάστης/στρια.....	13
1.3 Οι λόγοι χορήγησης διεθνούς προστασίας.....	15
1.4 Ελληνική νομοθεσία για το άσυλο	17
Κεφάλαιο 2: Αιτούντες Άσυλο με προέλευση από το Αφγανιστάν.....	20
2.1 Η Υπηρεσία Ασύλου και η συμβολή της στη διαδικασία χορήγησης διεθνούς προστασίας.....	20
2.2 Στατιστικά στοιχεία προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών (2019-2020).....	23
2.3 Ιστορικό-κοινωνικό πλαίσιο για την κατάσταση ασφαλείας στο Αφγανιστάν(Ισλαμική Δημοκρατία Αφγανιστάν).....	25
2.4 Ο χάρτης του Αφγανιστάν –Επαρχίες.....	29
Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία της έρευνας.....	31
3.1 Διατύπωση προβλήματος και ερευνητικά ερωτήματα.....	31
3.2 Είδος έρευνας -Ερευνητικό εργαλείο.....	32
3.3 Επιλογή του δείγματος.....	33
3.4 Θεματικοί άξονες	34
3.5 Ζητήματα δεοντολογίας και ηθικής	35
Κεφάλαιο 4: Ανάλυση και Παρουσίαση Δεδομένων	36
Α' Μέρος: Κοινωνικο-δημογραφικά στοιχεία συνεντευξιαζόμενων	36
Β' Μέρος: Ταξίδι και διαδρομή.....	39

Γ' Μέρος: Λόγοι φυγής/Προσφυγιά.....	43
Συμπεράσματα έρευνας.....	56
Βιβλιογραφικές αναφορές	58
Παράρτημα.....	67
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 1 - (ΑΝΤΡΑΣ).....	67
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 2 - (ΓΥΝΑΙΚΑ).....	71
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 3 - (ΑΝΤΡΑΣ).....	78
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 4 - (ΓΥΝΑΙΚΑ).....	83
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 5 - (ΓΥΝΑΙΚΑ).....	88
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 6 - (ΑΝΤΡΑΣ).....	95
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 7- (ΑΝΤΡΑΣ).....	100
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 8 - (ΑΝΤΡΑΣ).....	105
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 9 - (ΑΝΤΡΑΣ).....	110
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 10 - (ΑΝΤΡΑΣ).....	115

Συντομογραφίες και Ακρωνύμια

CEAS: Common European Asylum System

COI: Country of Origin Information

EASO: European Asylum Support Office

Ε.Ε: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΝ.Φ.Ε.Σ: Ενιαίου Φορέα Επιτήρησης Συνόρων

EURODAC: European Dactyloscopy

ISKP: Islamic State Khorasan Province

ΚΕΠΥ: Κέντρο Πρώτης Υποδοχής

KYT: Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης

LGBTI: Lesbian, gay, bisexual, transgender, or intersex

ΜΚΟ: Μη Κυβερνητική Οργάνωση

Ν.Δ: Νέα Δημοκρατία

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΠΑΑΥΠΑ: Προσωρινός Αριθμός Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης

ΠΓΑ: Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου

ΣΕΣΥΑ: Σωματείο Εργαζομένων Συμβασιούχων Υπηρεσίας Ασύλου

Υ.Α: Υπηρεσία Ασύλου

UNAMA: United Nations Assistance Mission in Afghanistan

Περίληψη

Η μετανάστευση αποτελεί ένα πολυδιάστατο φαινόμενο, όπου εξελίσσεται ανάλογα με τις προκλήσεις των εποχών και οι κύριοι λόγοι, που πυροδοτούν τα μεταναστευτικά ρεύματα, χρήζουν περισσότερης διερεύνησης. Τα τελευταία χρόνια, η χώρα μας έχει δεχθεί ένα μεγάλο αριθμό προσφύγων και μεταναστών και μπορεί να πει κανείς πως αποτελεί δίοδο των μεταναστευτικών κυμάτων προς την Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο. Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν δέκα άτομα, πρόσφυγες από το Αφγανιστάν, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια ζουν στην Ελλάδα καθώς αδυνατούν να ζήσουν στη χώρα τους. Η μέθοδος, που χρησιμοποιήθηκε, ήταν η ποιοτική έρευνα και το ερευνητικό εργαλείο, η ημιδομημένη συνέντευξη. Τα αποτελέσματα έδειξαν πλήθος παραγόντων, που επηρεάζουν τη ζωή ενός μετανάστη και τον αναγκάζουν να πάρει το δρόμο της ξενιτιάς και να στραφεί σε μια ασφαλή χώρα, όπου θα του παρέχει τα απαραίτητα εφόδια για μια αξιοπρεπή ζωή. Το μέγεθος του δείγματος μπορεί να θεωρηθεί επαρκές και τα αποτελέσματα να επιβεβαιώσουν προηγούμενες έρευνες.

Λέξεις κλειδιά: μετανάστευση, πρόσφυγες, άσυλο, Αφγανιστάν, Διεθνής προστασία

Abstract

Migration is a multidimensional phenomenon, that evolves according to the challenges of the times and the main reasons that trigger migration flows need further investigation. In recent years, our country has received a large number of refugees and immigrants and one can say that it is a passage for migration waves to Europe and the rest of the world. The present study involved ten people, refugees from Afghanistan, who in recent years have been living in Greece as they are unable to live in their own country. The method used was qualitative research and the research tool was the semi-structured interview. The results showed a number of factors that affect the life of an immigrant and force him to take the road of exile, turning to a safe country, which will provide him with the necessary provisions for a decent life. The extent of the example can be considered sufficient, and the results of previous research can be confirmed.

Key words: migration, refugee, asylum, Afghanistan, International protection

Εισαγωγή

Η συγκεκριμένη μελέτη εκπονείται στο πλαίσιο μεταπτυχιακού προγράμματος «Πολιτικές για τη Μετανάστευση, τις Κοινωνικές Διακρίσεις και την Ιδιότητα του Πολίτη» και έχει ως αντικείμενο την καταγραφή και διερεύνηση των αιτίων της μετανάστευσης και τους παράγοντες που επηρεάζουν τους αλλοδαπούς ώστε να εγκαταλείψουν τη χώρα τους. Η επαγγελματική μου ιδιότητα ως υπάλληλος της Υπηρεσίας Ασύλου, όπου έρχομαι σε επαφή καθημερινά με ιστορίες ανθρώπινου πόνου, ήταν οι λόγοι που με ώθησαν στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος.

Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, η Ελλάδα γίνεται το επίκεντρο μιας έντονης μεταναστευτικής εκροής προς άλλες ηπείρους, ενώ, μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, πολλοί Έλληνες μεταναστεύουν προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες για εύρεση εργασίας και βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου. Η μετανάστευση από τη δεκαετία του '80 ξεκινά να απασχολεί διεθνώς όλα τα κράτη, τους Διεθνείς Οργανισμούς, τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και να μονοπωλεί το ενδιαφέρον όλων, καθώς φαινόταν ότι θα πάρει μεγάλες διαστάσεις. Το ζήτημα εμφανίζεται έντονα σε κρατικό και τοπικό επίπεδο και μία σειρά από νέα μέτρα και πολιτικές παίρνουν τη θέση τους. Όσο σημαντικό είναι το μεταναστευτικό ζήτημα, τόσο αδύνατο είναι να το αντιμετωπίσει μία χώρα μόνη της χωρίς διαβουλεύσεις σε υψηλό πολιτικό επίπεδο (όπως σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης), αφού το μεταναστευτικό/προσφυγικό σχετίζεται άμεσα με την ασφάλεια όλων των χωρών, καθώς και με την εξασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σήμερα, η Ελλάδα είναι στο επίκεντρο των τελευταίων μεταναστευτικών ροών και βιώνει έντονα αυτό το παγκόσμιο καθεστώς κινητικότητας. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την κρίση των τελευταίων ετών, έχει επηρεάσει σαφώς τη χώρα τόσο σε κοινωνικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο.

Η εργασία στηρίχθηκε στο επίκαιρο θέμα της μετανάστευσης και στη διεθνή προστασία που παρέχεται στους πρόσφυγες. Επιχειρείται μια προσπάθεια συνολικής θεωρητικής και ιστορικής προσέγγισης του φαινομένου της μετανάστευσης δίνοντας βαρύτητα στη μεταναστευτική πολιτική και γενικότερα στη διαδικασία ασύλου. Η εργασία πέραν του θεωρητικού πλαισίου περιλαμβάνει και ποιοτική έρευνα, αφού ως μέθοδος χρησιμοποιήθηκε η συνέντευξη. Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το ιστορικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μετανάστευση

και το άσυλο και η νομοθεσία, όπως έχει διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια στον ελλαδικό χώρο. Επίσης, επισημαίνονται οι λόγοι που δέχονται διεθνή προστασία οι πρόσφυγες, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης. Το δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη συμβολή της Υπηρεσίας Ασύλου στη διαδικασία χορήγησης διεθνούς προστασίας και τα στατιστικά στοιχεία των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών των τελευταίων δύο ετών. Στη συνέχεια, γίνεται μια βιβλιογραφική ανασκόπηση για το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της κατάστασης ασφαλείας της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Αφγανιστάν.

Το τρίτο κεφάλαιο προσανατολίζεται στη μεθοδολογία της έρευνας, στον ερευνητικό σχεδιασμό και εστιάζει στο σκοπό, τους στόχους, αλλά και τα διερευνητικά ερωτήματα, στα οποία βασίζεται η παρούσα έρευνα. Επιπλέον, περιγράφονται οι θεματικοί άξονες, γύρω από τους οποίους κινήθηκε το ερωτηματολόγιο της συνέντευξης και τίγονται ζητήματα δεοντολογίας και ηθικής. Το τέταρτο κεφάλαιο ασχολείται με την ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων, που συλλέχθηκαν από τις συνεντεύξεις των συμμετεχόντων. Στο πρώτο μέρος αυτού του κεφαλαίου παρατίθενται τα αποτελέσματα των κοινωνικο-δημογραφικών στοιχείων των ερωτώμενων Αφγανών προσφύγων. Στο δεύτερο μέρος, αναλύονται τα βιώματα των προσφύγων, έχοντας εγκαταλείψει τη χώρα τους και περιγράφεται η διαδρομή τους μέχρι να φτάσουν στην Ελλάδα. Εν συνεχεία, στο τρίτο μέρος της παρούσας μελέτης παρατίθενται οι λόγοι, για τους οποίους χορηγήθηκε διεθνή προστασία στους Αφγανούς υπηκόους, αλλά και τα προβλήματα που αντιμετώπισαν κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στο Αφγανιστάν. Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο υπάρχουν τα συμπεράσματα της έρευνας που διεξήχθη, σε σχέση με τα τρία ερευνητικά ερωτήματα και την τρέχουσα βιβλιογραφία.

Κεφάλαιο 1: Μεταναστευτική πολιτική και διεθνής προστασία

1.1 Ιστορικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μετανάστευση και το Ασύλο

Το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μία κοινοτικοποιημένη μεταναστευτική πολιτική εμφανίζεται τη δεκαετία του '90, έχοντας ως στόχο την κοινή πολιτική ασύλου και μετανάστευσης για την καλύτερη διαχείριση των μεταναστευτικών πληθυσμών και την αντιμετώπιση της αντικανονικής μετανάστευσης. Τα τελευταία χρόνια, σε ενωσιακό επίπεδο έχουν παρατηρηθεί σημαντικά βήματα εξέλιξης της μεταναστευτικής πολιτικής, ωστόσο η πορεία αυτή δεν έχει εμφανίσει κάποια ομοιομορφία σε επίπεδο ολοκλήρωσης.

Ιστορικά, με τη συνθήκη του Μάαστριχτ(1992) έχουμε για πρώτη φορά την αντιμετώπιση της μεταναστευτικής πολιτικής ως ένα θέμα κοινού ενδιαφέροντος, χωρίς όμως να εστιάζεται μία κοινή πολιτική των κρατών-μελών της Ένωσης. Με την κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ και το διαμελισμό της τέως Γιουγκοσλαβίας υπήρξε έκρηξη του αριθμού των μεταναστών αλλά και αιτούντων άσυλο. Έτσι, τέθηκε το ζήτημα δημιουργίας μακροπρόθεσμων πολιτικών με σκοπό την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών πιέσεων και τον έλεγχο των μεταναστευτικών ροών. Η συμβολή αυτής της Συνθήκης στην εξέλιξη της μεταναστευτικής πολιτικής δεν χαρακτηρίζεται σημαντική, προσεγγίζει όμως για πρώτη φορά τις εθνικές πολιτικές σε ένα ζήτημα, όπου χαρακτηρίζεται από την πλειοψηφία των κρατών μελών ως μέρος του σκληρού πυρήνα της εθνικής τους κυριαρχίας (Παπακωνσταντής, 2016).

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997 τονίζει την ύπαρξη ουσιαστικής κοινοτικής αρμοδιότητας των κρατών σε θέματα μετανάστευσης και θεώρησης εισόδου μεταναστών. Κομβικό σημείο για την υιοθέτηση μιας κοινής πολιτικής ασύλου αποτέλεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε (Φινλανδία) το 1999. Ένας από τους βασικότερους άξονες αυτού του Συμβουλίου ήταν η δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος χορήγησης ασύλου, με σκοπό τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής της Σύμβασης της Γενεύης για τους πρόσφυγες και την εφαρμογή μέτρων για την προστασία των προσφύγων (Παπαθεοδώρου, 2015). Η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης θεωρούνταν ως το κυρίως θέμα συζήτησης της ένωσης, χωρίς όμως να υπάρχουν παρεμβάσεις εταίρων με σαφή πρόθεση την εξεύρεση

συγκεκριμένων λύσεων. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, για την αντιμετώπιση της παράτυπης μετανάστευσης χρειάζεται η λήψη ειδικών μέτρων και κυρίως στοχευμένων δράσεων, όπως ενημερωτικές εκστρατείες στις χώρες καταγωγής και διέλευσης, κοινή πολιτική θεωρήσεων, αλλά και στενότερη συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών υπηρεσιών συνοριακού ελέγχου (Παπακωνσταντής, 2016).

Η ανάγκη της κοινής πολιτικής μετανάστευσης και ασύλου αποτυπώνεται στο Πρόγραμμα της Χάγης, που εγκρίθηκε το 2004, περιλαμβάνοντας δέκα προτεραιότητες (Νικολόπουλος, 2008) και προέβλεπε τη θέσπιση κοινής διαδικασίας σε θέματα ασύλου για τη πενταετία 2005-2010. Βασικό σημείο αυτού του προγράμματος ορίστηκε ο σχεδιασμός ενός κοινού συστήματος ασύλου(CEAS) και η συνεργασία μεταξύ κρατών μελών με σκοπό να προωθηθεί μια ενιαία διαδικασία τυποποίησης πληροφοριών από τις χώρες προέλευσης (COI) (Παπαθεοδώρου, 2015). Μετά το τρομοκρατικό χτύπημα των δίδυμων πύργων της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, τα θέματα ασφάλειας αποτελούν προτεραιότητα των ευρωπαϊών εταίρων με απώτερο σκοπό την ενίσχυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Η καινοτομία αυτού του προγράμματος έγκειται στη στόχευση μιας ανάπτυξης, εκτός συνόρων της Ε.Ε., μεταναστευτικής πολιτικής.

Στη συνέχεια, μετά τα προγράμματα του Τάμπερε και της Χάγης, το πρόγραμμα της Στοκχόλμης έρχεται με τη σειρά του θέτοντας τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες της μεταναστευτικής πολιτικής για τα έτη 2010-2014 και ενισχύοντας τον τομέα της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (Παπαθεοδώρου, 2015). Σημαντική προτεραιότητα της ένωσης παραμένει η παράνομη μεταφορά μεταναστών και η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, φυλάσσοντας τα εξωτερικά της σύνορα, καθώς από το 2013 και μετά, παρατηρείται μεγάλος αριθμός παράτυπων μεταναστευτικών ροών. Ο ενισχυμένος ρόλος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εξωτερικών Συνόρων (FRONTEX) δεν είναι επαρκής και έτσι το καθήκον της φύλαξης των συνόρων αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών (Παπακωνσταντής, 2016). Το ανωτέρω πρόγραμμα βασίζεται σε μία σφαιρική προσέγγιση της μετανάστευσης, καθώς και στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο. Παράλληλα, τονίζεται η αναγκαία ύπαρξη της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής στην εξωτερική πολιτική της (Ζύγουρα, 2013).

Τέλος, η Ευρώπη, ύστερα από την ένταση των μαζικών μεταναστευτικών ροών στη Μεσόγειο, κλήθηκε το 2015 να λάβει μια σειρά από στρατηγικές κατευθυντήριες

γραμμές για να αντιμετωπίσει τις νέες μεταναστευτικές προκλήσεις. Αξίζει να σημειωθεί πως το Παγκόσμιο Σύμφωνο για την Ασφαλή, Τακτική και Κανονική Μετανάστευση¹ αποτέλεσε ένα σημαντικό εργαλείο για τη μεταναστευτική πολιτική, το οποίο υιοθετήθηκε το Δεκέμβριο του 2018 από τον ΟΗΕ. Θα μπορούσε κανείς να πει πως το Παγκόσμιο Σύμφωνο μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένας οδικός χάρτης, αφού έχει μη δεσμευτικό χαρακτήρα. Βασιζόμενο στις αρχές της Διακήρυξης της Νέας Υόρκης του 2016 για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες, στοχεύει στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων για τη μετανάστευση φορέων, τονίζοντας πως καμία χώρα δεν μπορεί να φέρει εξ ολοκλήρου το βάρος του μεταναστευτικού. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ το 2018 πρότεινε να υιοθετηθεί αυτό το παγκόσμιο σύμφωνο² με σκοπό τη διευκόλυνση και αποσυμφόρηση των χωρών υποδοχής, την ενίσχυση πλαισίων διαβίωσης των προσφύγων και την αποκατάσταση οδών επιστροφής στις χώρες καταγωγής τους. Είναι ένα κείμενο, το οποίο δεν έτυχε θετικής υποδοχής από τη συνδιάσκεψη και παραμένει από το 2018 σε διαβούλευση. Οι συζητήσεις για το Παγκόσμιο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση, που διαπραγματεύθηκε υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, άρχισε να επιταχύνεται εξαιτίας και της πανδημίας του κορονοϊού. Εστιάστηκε κυρίως στην προστασία της ασφάλειας, της αξιοπρέπειας και των θεμελιωδών ελευθεριών όλων των μεταναστών και στην υποστήριξη των χωρών, που φιλοξενούν μεγάλο αριθμό μεταναστών και προσφύγων. Το θετικό στοιχείο που βγαίνει από την αβεβαιότητα της πανδημίας είναι ότι τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. αντιλαμβάνονται περισσότερο από κάθε άλλη φορά την ανάγκη για συνεργασία. Αυτό που είναι απαραίτητο να γίνει, είναι να βάλουν το ισχύον ευρωπαϊκό πλαίσιο για συνεργασία σε μια ειλικρινή πρακτική για το κοινό καλό της Ε.Ε. και ευρύτερα του κόσμου.

---

¹https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/180713_agreed_outcome_global_compact_for_migration.pdf

²UN , Global Compact on Refugees
<https://refugeesmigrants.un.org/refugees-compact>

1.2 Εννοιολογική προσέγγιση / λειτουργικοί ορισμοί: αιτών/ούσα άσυλο, πρόσφυγας, μετανάστης/στρια

Οι όροι «αιτών/ούσα άσυλο», «πρόσφυγας», και «μετανάστης/στρια» χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν την κινητικότητα που διακατέχει τα άτομα, όπου έχουν εγκαταλείψει τις πατρίδες τους στρέφοντας τους σε μία ασφαλή χώρα .

Ο όρος «αιτών άσυλο»³ ή διαφορετικά «αιτών διεθνή προστασία» ορίζεται ο αλλοδαπός ή ο ανιθαγενής, ο οποίος απευθύνεται εγγράφως ή προφορικά σε οποιαδήποτε ελληνική αρχή και κάνει αίτημα ασύλου επιδιώκοντας προστασία σε άλλη χώρα από διώξεις και σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέχρι να καταστεί τελεσίδικο το αίτημα του δεν επιτρέπεται η απομάκρυνση του από τη χώρα υποδοχής. Επίσης, αιτών άσυλο μπορεί να θεωρηθεί ο αλλοδαπός, ο οποίος έχει υποβάλει αίτημα ασύλου σε άλλο ευρωπαϊκό κράτος ή σε άλλο κράτος, που εφαρμόζει τον Κανονισμό 604/2013(γνωστό ως Δουβλίνο ΙΙΙ),ο οποίος σχετίζεται με το ποιο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο να εξετάσει το αίτημα ασύλου ενός πολίτη τρίτης χώρας (Παπασιώπη-Πασιά, 2015). Το άσυλο αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα και κατοχυρώνεται στο άρθρο 18 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε..⁴

Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης της 28^{ης} Ιουλίου 1951,«πρόσφυγας» θεωρείται το άτομο που βρίσκεται εκτός της χώρας ιθαγένειάς του και δεν μπορεί να επιστρέψει πίσω στη χώρα του λόγω αδυναμίας ή άρνησης, διότι υπάρχει δικαιολογημένος φόβος δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε κάποια κοινωνική ή πολιτικών πεποιθήσεων ομάδα. Οι πρόσφυγες έχουν δικαίωμα στη διεθνή προστασία (Υπατη Αρμοστεία ΟΗΕ, 2009). Ένα άτομο μπορεί να πάψει να έχει την ιδιότητα του πρόσφυγα όταν διαπιστωθούν ότι υφίστανται ορισμένοι λόγοι, οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 1^Γ της Σύμβασης του 1951. Λόγοι όπως α) εφόσον το άτομο κάνει χρήση με τη θέληση του της προστασίας της χώρας που έχει την υπηκοότητα, ή β) εάν απέκτησε νέα ιθαγένεια και απολαμβάνει πλέον την προστασία της νέας του ιθαγένειας, γ) εάν επιστρέψει οικειοθελώς στη χώρα καταγωγής του όπου είχε προηγουμένως εγκαταλείψει., δ) εφόσον δεν υφίσταται πλέον ο φόβος δίωξης στη χώρα καταγωγής του και μπορεί να επιστρέψει πίσω σε αυτή, ε) εάν μετά την απώλεια της ιθαγένειας του, επανέκτησε

³<http://www.opengov.gr/immigration/?p=798>

⁴ <https://www2.europarl.europa.eu/about-parliament/el/democracy-and-human-rights/fundamental-rights-in-the-eu/guaranteeing-the-right-to-asylum>

οικειοθελώς την ιθαγένεια που είχε προηγουμένως και στ) στην περίπτωση των ανιθαγενών που αναγνωρίστηκαν πρόσφυγες και μπορούν πλέον να επιστρέψουν στη χώρα της συνήθους διαμονής τους, δεδομένου ότι οι συνθήκες που τους εξανάγκασε να την αφήσουν έπαψαν να υφίστανται.(Υπατη Αρμοστεία ΟΗΕ, 2009)

Αντίθετα, μετανάστης είναι το άτομο που αφήνει οικειοθελώς τη χώρα του, έχοντας ως σκοπό την εγκατάσταση του σε μία άλλη χώρα. Όσα άτομα αφήνουν τη χώρα τους για να βελτιώσουν την οικονομική τους κατάσταση δεν θεωρούνται πρόσφυγες, αλλά οικονομικοί μετανάστες. Κατά κύριο λόγο, πολλοί μετανάστες εγκαταλείπουν τη χώρα τους για εργασιακούς, εκπαιδευτικούς λόγους ή για να επανενωθούν με την οικογένεια τους, με την προϋπόθεση ότι μπορούν να επιστρέψουν όποτε το θελήσουν (Πουλοπούλου- Έμκε, 2007).

Τέλος, δικαιούχος επικουρικής προστασίας θεωρείται ο αλλοδαπός ή ο ανιθαγενής, ο οποίος δεν πληροί τα κριτήρια για την απόκτηση προσφυγικού καθεστώτος, αλλά στο πρόσωπο του συντρέχουν ουσιώδεις λόγοι, όπου σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής του κινδυνεύει να υποστεί σοβαρή βλάβη (Παπαθεοδώρου, 2015). Σύμφωνα με την Οδηγία 2011/95/ΕΕ ως σοβαρή βλάβη περιλαμβάνεται η απάνθρωπη μεταχείριση ή τα βασανιστήρια στη χώρα καταγωγής του αιτούντος, η θανατική ποινή, η σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής του κ.α.(Παπασιώπη-Πασιά, 2015). Στη χορήγηση επικουρικής προστασίας, ο αλλοδαπός, σύμφωνα με την πρόσφατη ελληνική νομοθεσία, έχει δικαίωμα παραμονής στη χώρα για ένα έτος, σε αντίθεση με το προσφυγικό καθεστώς, όπου η άδεια διαμονής ισχύει για τρία χρόνια.

1.3 Οι λόγοι χορήγησης διεθνούς προστασίας

Με τον όρο «διεθνής προστασία» εννοούμε το άτομο το οποίο έχει αποκτήσει το προσφυγικό καθεστώς ή είναι δικαιούχος επικουρικής προστασίας έπειτα από την εξέταση του αιτήματος ασύλου του. Τα κριτήρια για τη χορήγηση ασύλου έχουν καθοριστεί από τη Διεθνή Σύμβαση της Γενεύης για τους πρόσφυγες (1951). Η Σύμβαση αφορούσε τους πρόσφυγες του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου προβλέποντας και γεωγραφικούς περιορισμούς, λόγω του ότι τα κράτη επιθυμούσαν τον περιορισμό των υποχρεώσεών τους στις γνωστές για την εποχή προσφυγικές καταστάσεις. Αργότερα, λόγω της εμφάνισης νέων προσφυγικών καταστάσεων, η Σύμβαση διευρύνθηκε με το Πρωτόκολλο της 31 Ιανουαρίου 1967, όπου σταματούν να υφίστανται οι περιορισμοί της Σύμβασής της Γενεύης.

Σύμφωνα με το Εγχειρίδιο της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών (2009), για να αναγνωριστεί κάποιος ως πρόσφυγας είναι απαραίτητο να πληροί τουλάχιστον μία από τις ρήτρες υπαγωγής, δηλαδή να υπάρχει βάσιμος φόβος δίωξης για λόγους φυλής, εθνικότητας, θρησκείας, συμμετοχής σε ομάδα πολιτικών πεποιθήσεων ή ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα. Η Ελληνική νομοθεσία, όπως και οι Κανονισμοί και οι Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βασίζεται στη Σύμβαση της Γενεύης για τους Πρόσφυγες. Με την έννοια της φυλής ορίζεται κυρίως το στοιχείο του χρώματος, της συμμετοχής σε μία συγκεκριμένη εθνοτική ομάδα ή της καταγωγής του ατόμου (Ν.4636/2019). Η έννοια της εθνικότητας περιλαμβάνει κυρίως την ιδιότητα του μέλους της ομάδας, όπου καθορίζεται από την εθνοτική, πολιτιστική ή γλωσσική της ταυτότητα και τις κοινές πολιτικές ή γεωγραφικές καταβολές. Σχετικά με την έννοια της θρησκείας, περιλαμβάνεται κυρίως η υιοθέτηση θειστικών ή αθειστικών πεποιθήσεων, η συμμετοχή σε τυπική λατρεία, αλλά και θρησκευτικές πράξεις ή εκδηλώσεις απόψεων, που στηρίζονται σε θρησκευτικές πεποιθήσεις. Μία ομάδα μπορεί να θεωρηθεί ως ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, όταν τα μέλη της χαρακτηρίζονται από κοινά χαρακτηριστικά ή κοινό ιστορικό υπόβαθρο παίζοντας σημαντικό ρόλο για την ταυτότητα ή τη συνείδηση του ατόμου. Επίσης, μια ομάδα μπορεί να έχει ιδιαίτερη ταυτότητα λόγω της διαφορετικότητας της και να δέχεται διακρίσεις από τον περιβάλλοντα κοινωνικό χώρο. Αυτή η διαφορετικότητα βασίζεται στο κοινό χαρακτηριστικό του φύλου, της αναπηρίας ή του σεξουαλικού προσανατολισμού και εξαρτάται από τις συνθήκες,

που επικρατούν στη χώρα καταγωγής. Όσον αφορά την έννοια των πολιτικών πεποιθήσεων, αυτή περιλαμβάνει την υιοθέτηση απόψεων ή πεποιθήσεων, που σχετίζονται ενδεχομένως με τους φορείς δίωξης και τις πολιτικές τους, ανεξάρτητα αν το άτομο έχει αποδείξει εμπράκτως αυτή τη πεποίθηση ή ιδέα (Άρθρο 10 Οδηγίας 2011/95/ΕΕ).

Για την αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας, στη Σύμβαση για τους Πρόσφυγες στο άρθρο 1B, είχε τεθεί ένας χρονικός και ένας γεωγραφικός περιορισμός. Ειδικότερα, έθετε ότι ένα άτομο μπορεί να θεωρείται πρόσφυγας, όταν έχει αναγκαστεί να εγκαταλείψει τη χώρα του για συμβάντα, που είχαν πραγματοποιηθεί πριν την 1^η Ιανουαρίου του '51 σε ευρωπαϊκό χώρο ή αλλού (Κακκαλής, 2004). Είναι φανερό πως με τη Σύμβαση της Γενεύης, η διεθνής νομοθεσία επιθυμούσε να προστατέψει εκείνα τα άτομα, που είχαν αφήσει τη χώρα τους, κυρίως μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο. Παράλληλα, εμφανίστηκαν στο προσκήνιο νέες κατηγορίες προσφύγων, οι οποίοι δεν μπορούσαν να προστατευτούν από αυτή τη Διεθνή Σύμβαση, εξαιτίας του χρονικού περιορισμού που είχε τεθεί σε αυτή. Έτσι, η τροποποίηση της κατέστη αναγκαία και το 1967 υπογράφεται το Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης, όπου απαλείφθηκε ο χρονικός περιορισμός της 1^{ης} Ιανουαρίου 1951. Μερικές χώρες, όπως η Τουρκία, έχουν θέσει επιφυλάξεις γεωγραφικού περιορισμού, ενώ, αντιθέτως, η Ελλάδα δεν έχει θέσει ούτε χρονικό αλλά ούτε γεωγραφικό περιορισμό (Παπασιώπη-Πασιά, 2015). Αξίζει να σημειωθεί ότι η Σύμβαση της Γενεύης, όπως τροποποιήθηκε αργότερα με το Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης, δεν ρυθμίζει τον τρόπο με τον οποίο θα χορηγηθεί σε έναν αλλοδαπό άσυλο, καθώς το ζήτημα της αναγνώρισης ενός πρόσφυγα επαφίεται κυρίως στην εθνική νομοθεσία ενός κράτους.

Τέλος, όσα άτομα φεύγουν από τη χώρα τους με την ελπίδα μιας καλύτερης οικονομικής ζωής εξαιρούνται από το καθεστώς της προσφυγικής προστασίας. Η φτώχεια και η οικονομική δυσχέρεια δεν αποτελούν λόγοι για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας. Ένας οικονομικός μετανάστης δεν μπορεί να emπίπτει στο καθεστώς του πρόσφυγα. Ωστόσο, πίσω από τους οικονομικούς παράγοντες, μπορεί να κρύβονται θρησκευτικοί, πολιτικοί, φυλετικοί λόγοι που επηρεάζουν την απόκτηση των μέσων διαβίωσης και έτσι τα πρόσωπα, που πλήττονται, μπορεί να θεωρηθούν πρόσφυγες (Μαρούδα & Σαράντη, 2016).

1.4 Ελληνική νομοθεσία για το άσυλο

Το σύστημα ασύλου στην Ελλάδα, όπως και η μεταναστευτική πολιτική, έχει επικριθεί αρκετές φορές για την αδυναμία επαρκούς παροχής προστασίας στους αιτούντες άσυλο, καθώς η Ελλάδα ήταν μία χώρα που δεν αποτελούσε χώρα αίτησης ασύλου και στερούταν νομοθετικού πλαισίου. Τη τελευταία δεκαετία έχουμε αρκετές αναθεωρήσεις του νομικού πλαισίου, λόγω της προσαρμογής του στο ενωσιακό κεκτημένο, αλλά και της προσπάθειας για μία καλύτερη διαχείριση του μεταναστευτικού ζητήματος.

Σύμφωνα με το Ν.3907/2011, όπου τέθηκε σε ισχύ το 2013, ιδρύεται η Υπηρεσία Ασύλου και η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, εναρμονίζοντας την ελληνική νομοθεσία στις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παράτυπων διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα που εγγυάται η ευρωπαϊκή νομοθεσία, οι διεθνείς συμβάσεις που δεσμεύουν τη χώρα και οι γενικώς αναγνωρισμένες αρχές του διεθνούς δικαίου. Η Υπηρεσία Ασύλου στοχεύει στην εφαρμογή της νομοθεσίας περί ασύλου και των λοιπών μορφών διεθνούς προστασίας των αλλοδαπών και ανιθαγενών, καθώς και την παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης αυτής. Στο τότε Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη συνιστάται η Αρχή Προσφυγών, η οποία εξετάζει τις προσφυγές των αιτούντων διεθνή προστασία κατά των αποφάσεων της Υπηρεσίας Ασύλου. Επίσης, συνιστάται αυτοτελής υπηρεσία με τίτλο «Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής», η οποία λειτουργεί σε επίπεδο διεύθυνσης και έχει ως αποστολή την αποτελεσματική διαχείριση των παρανόμως εισερχομένων υπηκόων τρίτων χωρών στη χώρα με την υπαγωγή τους σε διαδικασίες πρώτης υποδοχής. Παράλληλα, προβλέπεται η δημιουργία Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (Κ.Ε.Π.Υ) σε επιλεγμένα σημεία της χώρας με αυξημένες μεταναστευτικές ροές έχοντας ως ευθύνη την ενημέρωση των υπηκόων τρίτων χωρών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Στόχος αυτού του νόμου ήταν η αποσυμφόρηση της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής (γνωστή ως Πέτρου Ράλλη) μέσα από τις περιφερειακές δομές που προβλέπονταν από τη νομοθεσία, καθώς η Διεύθυνση Αλλοδαπών αποτελούσε τον κύριο αποδέκτη αιτημάτων ασύλου (Δημητριάδη, 2013).

Το 2016 στο Ελληνικό Κοινοβούλιο έχουμε τροποποίηση νομοθετικού πλαισίου (Ν.4375/2016) με αφορμή την Κοινή Δήλωση της Ε.Ε.-Τουρκίας για το προσφυγικό. Με αυτό το νόμο ρυθμίζεται κατά κύριο λόγο ό,τι έχει συμφωνηθεί στη δήλωση μεταξύ Τουρκίας και Ευρώπης και η θέσπιση έκτακτου καθεστώτος που εφαρμόζεται στα σύνορα. Σχετικά με τη διαδικασία ασύλου, την πρώτη υποδοχή και τα δικαιώματα των δικαιούχων διεθνής προστασίας, εισάγονται αρκετές μεταρρυθμίσεις. Αξίζει να σημειωθεί πως, σύμφωνα με το άρθρο 60 παρ.4 ,με κοινή απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Εθνικής Άμυνας, σε περίπτωση αυξημένων μεταναστευτικών ροών στα σύνορα της χώρας, πολλές διοικητικές ενέργειες στη διαδικασία ασύλου μπορούν να πραγματοποιηθούν από το προσωπικό της ελληνικής αστυνομίας ή των ενόπλων δυνάμεων και οι συνεντεύξεις των αιτούντων άσυλο δύνανται να διεξάγονται από το προσωπικό της Ευρωπαϊκής υπηρεσίας ασύλου(EASO). Στα νησιά του βορείου Αιγαίου τα Κ.Ε.Π.Υ. μετονομάζονται πλέον σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ). Η παραλαβή των αιτήσεων και οι συνεντεύξεις των αιτούντων μπορούν να πραγματοποιούνται εντός των εγκαταστάσεων του Κέντρου και οι αιτούντες δύνανται να παραμένουν στα κέντρα για όσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία εξέτασης της αίτησης τους και για διάστημα μέχρι και εικοσιπέντε ημερών από την είσοδό τους στο κέντρο (Άρθρο 14). Αυτό το ειδικό καθεστώς συνόρων έφερε κριτικές, αλλά και αντιδράσεις, καθώς έτσι τίθεται το ζήτημα περιορισμού πρόσβασης στο άσυλο(Ελληνικό Συμβούλιο για Πρόσφυγες, 2016).Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 56 καθορίζεται πως μία χώρα θεωρείται ασφαλής τρίτη χώρα για ένα συγκεκριμένο αιτούντα. Ακόμη, ενισχύεται η υπηρεσία ασύλου με επιστημονικό προσωπικό και διευρύνονται οι αρμοδιότητες της. Τέλος, η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής μετονομάζεται σε Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, όπου πλέον υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Υποδοχής και συνιστάται η Διεύθυνση κοινωνικής ένταξης έχοντας ως στόχο το σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής ένταξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και μεταναστών στον ελλαδικό χώρο(Άρθρο 31).

Μετά από μερικούς μήνες διακυβέρνησης της Ν.Δ., τον Οκτώβριο του 2019, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη κατέθεσε προς δημόσια διαβούλευση το Σχέδιο για τον καινούριο νόμο για τη διεθνή προστασία ,όπου είχε ως βασικό στόχο την αυστηροποίηση και την επίσπευση των διαδικασιών εξέτασης αιτημάτων ασύλου. Κριτική αυτού του Σχεδίου ασκήθηκε από διεθνείς οργανισμούς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αλλά και από το Σωματείο Εργαζομένων Συμβασιούχων της Υπηρεσίας

Ασύλου(Σ.Ε.Σ.Υ.Α), καθώς με τα κλειστά/ελεγχόμενα κέντρα, που είχαν εξαγγείλει κυβερνητικές πηγές, θα υπονομεύονταν τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο (Ανάγνου, 2020). Παρ' όλες τις αντιρρήσεις και τις εντάσεις που υπήρχαν, την 1^η Νοεμβρίου 2019 ψηφίστηκε ο Ν.4636/2019, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2020. Σε εσωτερικό επίπεδο, η κυβερνητική πολιτική στόχευε την αποτελεσματικότερη φύλαξη των συνόρων με τη σύσταση ενός Ενιαίου Φορέα Επιτήρησης Συνόρων(ΕΝ.Φ.Ε.Σ), τις άμεσες επιστροφές μεταναστών, την επιτάχυνση της διαδικασίας ασύλου και τη δημιουργία κλειστών προαναχωρησιακών κέντρων. Επίσης, σύμφωνα με υπουργική απόφαση(Υπ.Απ.1140/2019) του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, τίθεται το ζήτημα του γεωγραφικού περιορισμού των αιτούντων άσυλο. Όσοι μετανάστες εισέρχονται στην ελληνική επικράτεια μέσω των νησιών του Βόρειου και Νότιου Αιγαίου και αιτηθούν άσυλο, επιβάλλεται περιορισμός κυκλοφορίας μόνο εντός του νησιού. Ο εν λόγω περιορισμός δεν ισχύει για άτομα, τα οποία ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες ή στα ασυνόδευτα ανήλικα. Επιπλέον, καθορίζεται Εθνικός Κατάλογος ασφαλών τρίτων χωρών, ώστε οι αιτήσεις ασύλου, που προέρχονται από αυτές τις χώρες, να εξετάζονται με ταχύρρυθμη διαδικασία (Άρθρο 87, Ν.4636/2019). Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί πως με τον εν λόγω νόμο οι αιτούντες διεθνή προστασία αποκτούν πρόσβαση στον εργασιακό τομέα έξι μήνες, αφού έχουν υποβάλει το αίτημα ασύλου τους, και τους αποδίδεται Προσωρινός Αριθμός Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (ΠΑΑΥΠΑ), ο οποίος εκδίδεται με το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία από την Υπηρεσία Ασύλου. Μία άλλη αλλαγή, που έφερε αυτός ο νόμος, είναι πως στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες δίνεται άδεια διαμονής για τρία χρόνια, σε αντίθεση με τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας, όπου τους χορηγείται άδεια για ένα έτος. Ύστερα από μερικούς μήνες εφαρμογής του νόμου, το Μάιο 2020, έρχεται ο βελτιωτικός νόμος της μεταναστευτικής νομοθεσίας (Ν.4686/2020) και επέρχονται αλλαγές στις διατάξεις του Ν. 4636/2019 μεταξύ άλλων και για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, ενώ παράλληλα τροποποιείται ο Ν. 4375/2016 σχετικά με θέματα που έχουν να κάνουν με τη λειτουργία της Αρχής Προσφυγών, της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και της Γενικής Γραμματείας Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Κεφάλαιο 2: Αιτούντες Άσυλο με προέλευση από το Αφγανιστάν

2.1 Η Υπηρεσία Ασύλου και η συμβολή της στη διαδικασία χορήγησης διεθνούς προστασίας

Για αρκετά χρόνια, το σύστημα εξέτασης και χορήγησης ασύλου στην Ελληνική Επικράτεια στηριζόταν στην ελληνική αστυνομία, καθώς, όποιος εισερχόταν στον ελλαδικό χώρο με σκοπό να αιτηθεί άσυλο, έπρεπε να καταθέσει το αίτημα του στις αστυνομικές αρχές, στα σημεία εισόδου ή στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής. Η περιορισμένη πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου, η απουσία διαδικαστικών εγγυήσεων, η έλλειψη διερμηνείας ήταν κάποια από τα χαρακτηριστικά που έκαναν όλη τη διαδικασία να κωλυσιεργεί. Η διαδικασία ήταν εξαιρετικά χρονοβόρα, όπου σε πολλές περιπτώσεις ξεπερνούσε και τη δεκαετία έως ότου να τελεσιδικήσει ένα αίτημα.

Όπως αναφέρθηκε και στο πρώτο κεφάλαιο, το σύστημα ασύλου αναθεωρήθηκε με το Ν.3907/2011 με τη δημιουργία της Υπηρεσίας Ασύλου (Υ.Α.), όπου αποτελεί την πρώτη αυτόνομη δομή της χώρας με κύριο μέλημα της την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Η Υ.Α θεωρείται υπεύθυνη για την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με την παροχή πολιτικού ασύλου, αλλά και άλλων μορφών διεθνούς προστασίας. Αποστολή της είναι να εξετάζει και να εκδίδει αποφάσεις αιτημάτων ασύλου βασιζόμενη στην εθνική νομοθεσία και τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας. Συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς και με ευρωπαϊκούς φορείς σε τομείς που βασίζονται στη διεθνή προστασία και γενικότερα στη μεταναστευτική πολιτική. Η Υπηρεσία υπάγεται στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου όπου επανασυστάθηκε στις αρχές του 2020, αφού είχε καταργηθεί μετά τις εθνικές εκλογές του Ιουλίου 2019 (Ανάγνου, 2020). Συγκροτείται από την Κεντρική Υπηρεσία Ασύλου, όπου εδρεύει στην Αθήνα, κατευθύνοντας και ελέγχοντας τη δράση των Αυτοτελών Κλιμακίων και των Περιφερειακών Γραφείων Ασύλου (Π.Γ.Α). Χρηματοδοτείται από διάφορους πόρους και ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως το Ταμείο Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης 2014-2020, το οποίο εστιάζει στη στήριξη της νόμιμης μετανάστευσης και της προώθησης μίας αποτελεσματικής ένταξης των αλλοδαπών στην τοπική κοινωνία (Παπακωνσταντής, 2016).

Κάθε υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής, ο οποίος εισέρχεται στη χώρα, έχει δικαίωμα να υποβάλει αίτημα διεθνούς προστασίας. Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, η πρόσβαση στη διαδικασία είναι ελεύθερη και δωρεάν και μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε στα Περιφερειακά Γραφεία είτε στα Αυτοτελή Κλιμάκια της υπηρεσίας. Αρχικά, η αίτηση μπορεί να κατατεθεί αυτοπροσώπως ή να υποβληθεί με ηλεκτρονικό τρόπο μέσω της ψηφιακής πύλης του Υπουργείου. Αρκετές υπηρεσίες μπορούν να διεκπεραιωθούν πλέον ηλεκτρονικά χωρίς την ανάγκη αυτοπρόσωπης παρουσίας, έχοντας ως στόχο την αποσυμφόρηση των υπηρεσιών ,ειδικά τώρα, εν μέσω της πανδημίας του κορονοϊού. Αν κάποιος έχει εισέλθει στη χώρα με μη νόμιμο τρόπο, τότε θα μεταφέρεται σε Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης(K.Y.T) και θα υποβάλλεται στις απαραίτητες διαδικασίες ,εφόσον δεν κατέχει κάποιο έγγραφο από δημόσια αρχή για να αποδείξει την ταυτότητα του. Αργότερα, για να γίνει η υποβολή αιτήματος διεθνούς προστασίας, θα παραπεμφθεί στο κατά τόπον αρμόδιο περιφερειακό γραφείο ή κλιμάκιο ασύλου. Η διαδικασία αρχίζει με την πλήρη καταγραφή του αιτούντος, όπου περιλαμβάνει όλα του τα προσωπικά στοιχεία, τη λήψη φωτογραφίας και δαχτυλικών αποτυπωμάτων(EURODAC) και τους λόγους, για τους οποίους ζητάει διεθνή προστασία. Σε περίπτωση που έχει υποβληθεί αίτημα ασύλου σε άλλο ευρωπαϊκό κράτος, όπου εφαρμόζει τον κανονισμό Δουβλίνο III και διαπιστωθεί με τη δακτυλοσκόπηση, ενδέχεται ο αιτών να μεταφερθεί εκεί και να εξεταστεί η αίτηση του. Εάν υπάρχουν ταξιδιωτικά έγγραφα ή υποστηρικτικά έγγραφα για την υπόθεση του, πρέπει να παραδοθούν στην υπηρεσία. Επίσης, δηλώνεται η γλώσσα, την οποία κατανοεί και επιθυμεί να εξεταστεί η αίτηση του και ενημερώνεται για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ως αιτών διεθνή προστασία. Στο τέλος της καταγραφής, στον αιτούντα χορηγείται δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία, με το οποίο μπορεί να κυκλοφορεί νόμιμα στη χώρα, εφόσον ανανεώνεται κάθε έξι μήνες, μέχρι να τελεσιδικήσει η υπόθεση του. Σύμφωνα με το Ν.4636/2019, στον αιτούντα παρέχεται δικαίωμα πρόσβασης στην εργασία έξι μήνες μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας κατάθεσης του αιτήματος ασύλου, εφόσον δεν έχει ληφθεί απόφαση στον πρώτο βαθμό. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ο αιτών έχει το δικαίωμα εκπροσώπησης από δικηγόρο, ο οποίος μπορεί να παρίσταται κατά τη διάρκεια της συνέντευξής του. Οι πληροφορίες που θα δοθούν σχετικά με το αίτημα είναι εμπιστευτικές, καθώς το προσωπικό της Υπηρεσίας Ασύλου έχει καθήκον εχεμύθειας και οποιαδήποτε πληροφορία δεν θα αποκαλυφθεί στους

φερόμενους ως φορείς δίωξης ή σοβαρής βλάβης (Υπ.Απ.6416/2014,Άρθρο 10,παρ.2).

Η Υπηρεσία ορίζει συγκεκριμένη ημερομηνία έτσι ώστε να δοθεί η συνέντευξη του αιτούντος σε εξειδικευμένο προσωπικό-χειριστές της υπηρεσίας ασύλου, το οποίο έχει εκπαιδευτεί κατάλληλα για την εξέταση αιτημάτων. Οι απαντήσεις, που θα δοθούν, πρέπει να χαρακτηρίζονται από ειλικρίνεια και να κατατίθενται μόνο αληθινά περιστατικά, που θα συνδέονται με την αίτηση του. Οι ερωτήσεις κυμαίνονται γύρω από το πώς ήρθε ο αιτών στην Ελλάδα, για τους λόγους που έφυγε από τη χώρα καταγωγής του, καθώς και για τους λόγους για τους οποίους δεν μπορεί ή δεν επιθυμεί να γυρίσει σε αυτήν. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης υπάρχει η δυνατότητα να προστεθεί οποιοδήποτε στοιχείο κρίνεται απαραίτητο για την εξέταση της υπόθεσης του. Σε περίπτωση οικογένειας, για κάθε ενήλικο μέλος διεξάγεται ξεχωριστή συνέντευξη και για τους ανήλικους λαμβάνονται υπόψη τα ψυχολογικά και τραυματικά τους βιώματα. Καθ' όλη τη διάρκεια της συνέντευξης βρίσκεται παρών και διερμηνέας, ο οποίος ομιλεί τη γλώσσα που κατανοεί ο συνεντευξιαζόμενος. Η συνέντευξη ηχογραφείται και ο χειριστής του αιτήματος συντάσσει το πρακτικό, το οποίο περιλαμβάνει ότι έχει ειπωθεί στην συνέντευξη. Μετά τη συνέντευξη, ο χειριστής εξετάζει ότι έχει αναφερθεί στην προσωπική συνέντευξη, αλλά και όλα τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο διοικητικό φάκελο του αιτούντος, ώστε να βγει απόφαση για το αν χορηγείται προσφυγικό καθεστώς ή καθεστώς επικουρικής προστασίας ή αν απορριφθεί το αίτημα του. Αν εκδοθεί απορριπτική απόφαση ή χορηγηθεί επικουρική προστασία και ο αιτών θεωρεί ότι δικαιούται προσφυγικό καθεστώς, έχει το δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή κατά της απόφασης ενώπιον της Αρχής Προσφυγών. Η Υπηρεσία Ασύλου διαθέτει Μητρώο δικηγόρων, το οποίο μπορεί να υποστηρίξει τους αιτούντες χωρίς αμοιβή κατά την άσκηση και εξέταση της προσφυγής σε δεύτερο βαθμό (Ν.4686/2020, άρθρο 53). Η προσφυγή θα εξεταστεί από Ανεξάρτητη Επιτροπή Προσφυγών, η οποία συνήθως εξετάζει τις προσφυγές με βάση τα στοιχεία του φακέλου ή αν αποφασίσει μπορεί να καλέσει τον προσφεύγοντα σε συνέντευξη το αργότερο δέκα ημέρες πριν από την ημερομηνία εξέτασης της προσφυγής. Κατά την ημερομηνία συζήτησης της προσφυγής, ο αιτών υποχρεούται να βρίσκεται αυτοπροσώπως στην έδρα της Αρχής Προσφυγών και αν δεν εμφανιστεί, η προσφυγή θα απορριφθεί.

Τέλος, αν η προσφυγή απορριφθεί ή χορηγηθεί καθεστώς επικουρικής προστασίας, μπορεί να ασκηθεί αίτηση ακυρώσεως στο αρμόδιο κατά τόπον

Διοικητικό Πρωτοδικείο εντός τριάντα ημερών από την επομένη της επίδοσης της απόφασης. Η αίτηση ακύρωσης δεν έχει αυτόματο ανασταλτικό χαρακτήρα, δηλαδή είναι δυνατή η απομάκρυνσή του αιτούντος από τη χώρα. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησής, ο αλλοδαπός θα κρατηθεί σε Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης μέχρι να ολοκληρωθεί η απομάκρυνσή του ή να γίνει τελεσίδικα δεκτή η αίτησή του. Σε οποιοδήποτε στάδιο και αν βρίσκεται ο αιτών, έχει το δικαίωμα να παραιτηθεί από τη διαδικασία ασύλου ή να επιστρέψει οικειοθελώς στη χώρα καταγωγής του με το πρόγραμμα εθελούσιας επιστροφής.

2.2 Στατιστικά στοιχεία προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών (2019-2020)

Σύμφωνα με στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ μέχρι τα τέλη του 2019, 79,5 εκατομμύρια άτομα παγκοσμίως έχουν αναγκαστεί να αφήσουν τις χώρες καταγωγής τους, εκ των οποίων τα 26 εκ. είναι πρόσφυγες και τα 4,2 εκ. αιτούντες άσυλο. Τα δύο τρίτα των προσφύγων προέρχονται από μόλις πέντε χώρες: Συρία(6,6 εκ.), Βενεζουέλα (3,7 εκ.), Αφγανιστάν(2,7 εκ.), Ν. Σουδάν(2,2 εκ.) και Μυανμάρ(1 εκ.) (UNHCR, 2020). Επίσης, στοιχεία της ελληνικής υπηρεσίας ασύλου⁵ δείχνουν ότι κατά την περίοδο 2013 έως το Φεβρουάριο 2020 έχουν κατατεθεί 299,620 αιτήσεις ασύλου στην ελληνική επικράτεια, από τις οποίες το 67,5% ανήκει σε άντρες και το 32,5% σε γυναίκες. Αξίζει να σημειωθεί πως 12.415 αιτήσεις έχουν υποβληθεί από ασυνόδευτα ανήλικα ,όπου μόνο για το μήνα Φεβρουάριο 2020 οι αιτήσεις είχαν φτάσει τις 528. Στην Ελλάδα το 25% των αιτούντων άσυλο προέρχεται από Συρία, το 19,8% από Αφγανιστάν, το 11,3% από Πακιστάν και το 9,9% από Ιράκ. Συγκεκριμένα μόνο το Φεβρουάριο του 2020, οι αιτήσεις ασύλου με χώρα προέλευσης το Αφγανιστάν έφτασαν τις 3,619, ποσοστό υψηλό, αναλογικά με όλο το έτος 2016, όπου είχαν κατατεθεί συνολικά 4,362 αιτήματα ασύλου από την ίδια χώρα.

Όσον αφορά τις χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά αναγνώρισης, η Υεμένη καταλαμβάνει την πρώτη θέση με 98,7%, ακολουθεί η Συρία με 98,5%, η Παλαιστίνη 97,2% και το Αφγανιστάν με 69,1%. Αντίθετα, χώρες όπως Γεωργία, Αλβανία και Ινδία χαρακτηρίζονται από χαμηλά ποσοστά αναγνώρισης. Σχετικά με τις εκκρεμείς

---

⁵<https://migration.gov.gr/statistika/>

αιτήσεις πρώτου βαθμού, το Αφγανιστάν έρχεται στην πρώτη θέση με 33.401 στο σύνολο των 97.023 έως το Φεβρουάριο του 2020.

Τέλος, σύμφωνα με το ενημερωτικό σημείωμα του Ιουλίου 2020 του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, υπάρχει μείωση κατά 90% των αφίξεων το τρίμηνο (Μάιο- Ιούλιο) στα νησιά του Β. Αιγαίου σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, αποσυμφόρηση των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης των Νησιών κατά 1/3 και μείωση εκκρεμών αιτήσεων ασύλου κατά 29% σε σχέση με τις αρχές Ιανουαρίου του 2020. Χαρακτηριστικό ακόμη είναι πως από αρχές Ιανουαρίου μέχρι και τις 30.9.2020 κατέφθασαν στην Ελλάδα από τα ανατολικά σύνορα 12.289 άτομα σε αντίθεση με το προηγούμενο έτος, όπου το αντίστοιχο διάστημα είχαν φτάσει 44.734. Ο συνολικός πληθυσμός των διαμενόντων σε ΚΥΤ και σε κάθε είδους δομές φιλοξενίας μέσα σε επτά μήνες μειώθηκε κατά 29,6% και σε απόλυτους αριθμούς κατά 12.428 άτομα. Συγκεκριμένα, τον Ιανουάριο του 2020 ο συνολικός αριθμός όλων των διαμενόντων στα πέντε νησιά του Βορείου-Νοτίου Αιγαίου (Λέσβος, Σάμος, Χίος, Κω, Λέρο) ήταν 42.007 άτομα σε αντίθεση με τον Ιούλιο του ίδιου έτους, όπου ήταν 29.579. Η αποσυμφόρηση των νησιών πραγματοποιείται μέσα από την διαδικασία των επιστροφών και απελάσεων προς τις χώρες προέλευσης, καθώς και μέσα από την αξιοποίηση των προγραμμάτων μετεγκατάστασης σε χώρες της Ε.Ε. Επιστροφές στο πλαίσιο της Κοινής Δήλωσης Ε.Ε.-Τουρκίας δεν έχουν πραγματοποιηθεί από το Μάρτιο λόγω της πανδημίας του κορονοϊού. Αξιοσημείωτο είναι ότι, παρά την άρση των μέτρων της πανδημίας, από αρχές Ιουνίου οι ελληνικές αρχές δεν έχουν λάβει απάντηση σχετικά με τις επιστροφές-αποστολές.

2.3 Ιστορικό-κοινωνικό πλαίσιο για την κατάσταση ασφαλείας στο Αφγανιστάν(Ισλαμική Δημοκρατία Αφγανιστάν)

Θα μπορούσε κανείς να πει πως η Ασιατική ήπειρος θεωρείται μία τεράστια δεξαμενή μεταναστών, κυρίως λόγω των πληθυσμιακών μεγεθών της. Τις τελευταίες δεκαετίες το Αφγανιστάν αποτελεί χώρα εκροής μεταναστών με βασικούς προορισμούς το Ιράν και το Πακιστάν, όπου, εξαιτίας των συνθηκών που επικρατούν σε αυτές τις χώρες, χιλιάδες άνθρωποι αναγκάζονται να προβούν σε μια νέα μετανάστευση προς τη Δύση (Δημητριάδη, 2013). Το 1978 η κυβέρνηση του Αφγανιστάν επιδίωξε να εισάγει κοινωνικές μεταρρυθμίσεις με τη στήριξη της Σοβιετικής Ένωσης. Αυτοί, όμως, οι μετασχηματισμοί έβρισκαν αντίθετη μία μερίδα ανθρώπων, οι οποίοι ονομάζονταν μουτζαχεντίν (ένοπλες δυνάμεις) και αντιμάχονταν την κυβέρνηση. Τον επόμενο χρόνο, ρωσικές δυνάμεις εισέβαλαν στη χώρα με πρόσχημα την υποστήριξη και την προστασία του πολιτεύματος. Με τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου, τα ρωσικά στρατεύματα αποχώρησαν από το Αφγανιστάν και οι μουτζαχεντίν, ανατρέποντας την κυβέρνηση, αναλαμβάνουν την εξουσία μέχρι το 1996, όταν το ισλαμικό κίνημα των Ταλιμπάν καταλαμβάνει την Καμπούλ και προσπαθεί να εδραιωθεί σε ολόκληρη τη χώρα. Λίγα χρόνια αργότερα, αμερικανικές δυνάμεις εισβάλλουν στο Αφγανιστάν και επέρχεται η πτώση αυτού του ισλαμικού κινήματος. Έτσι, αντί να έρθει μία σταθερότητα στη χώρα, οι εμφύλιες διαμάχες και συγκρούσεις συνεχίζονται απρόσκοπτα μέχρι και σήμερα (Τρουμπέτα, 2012).

Αναφορικά με την εθνοτική σύνθεση του Αφγανιστάν, φαίνεται πως οι κύριες εθνοτικές ομάδες είναι οι Pashtun, Tajik, Hazara, Uzbek, Aimak, Turkmen και οι Balochi. Η πλειοψηφία των Ταλιμπάν, όπου έκαναν την εμφάνιση τους τη δεκαετία του '90, προερχόταν από την εθνοτική ομάδα των Παστούν. Σύμφωνα με πηγές, οι Χαζάρα είναι μία διακριτή εθνοτική και θρησκευτική ομάδα μέσα στον πληθυσμό του Αφγανιστάν (με καταγωγή από τους Μογγόλους του Genghis Khan) και συχνά υπήρξαν στόχος διακριτικής και βίαιης μεταχείρισης. Διαφέρουν στα εξωτερικά τους χαρακτηριστικά από την κυρίαρχη πληθυσμιακά εθνοτική ομάδα των Παστούν και είναι στην πλειοψηφία τους Σίτες μουσουλμάνοι με κύρια αιτήματα τους την ειρήνη, δικαιοσύνη και τη συμμετοχή τους στη μελλοντική διακυβέρνηση, σε αντίθεση με τους Παστούν που είναι Σουνίτες (Μουσούρης, 2019). Στη σύγχρονη ιστορία του Αφγανιστάν οι Χαζάρα βίωσαν διακριτική μεταχείριση από την κυβέρνηση, στην οποία κυριαρχούσαν οι Παστούν, ενώ είναι αντίπαλοι με τους Ταλιμπάν, από τους

οποίους υπέστησαν φρικαλεότητες στο παρελθόν, ενώ χιλιάδες Χαζάρα σφαγιασθηκαν από τους Ταλιμπάν στη σύγχρονη ιστορία του Αφγανιστάν⁶.

Για την κατάσταση των μελών της φυλής Χαζάρα, στην έκθεση του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ για την κατάσταση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Αφγανιστάν για το έτος 2012 αναφέρεται ότι οι εθνοτικές εντάσεις μεταξύ διαφόρων ομάδων συνεχίζουν να οδηγούν σε συγκρούσεις και σκοτωμούς. Οι κοινωνικές διακρίσεις εις βάρος των Σιτών Χαζάρα συνεχίστηκαν λόγω τάξης, φυλής και θρησκείας υπό τη μορφή απόσπασης χρημάτων μέσω παράνομης φορολόγησης, υποχρεωτικής στρατολόγησης και εξαναγκαστικής εργασίας, σωματικής βίας και κατακράτησης. Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Έπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την Αξιολόγηση των Αναγκών Διεθνούς Προστασίας των Αιτούντων Άσυλο από το Αφγανιστάν (2013), στα πρόσωπα, τα οποία κινδυνεύουν, συγκαταλέγονται τα μέλη των (μειονοτικών) εθνοτικών ομάδων. Οι εθνοτικοί διαχωρισμοί στη χώρα παραμένουν ισχυροί, ενώ το Αφγανιστάν αναφέρεται ως η τρίτη πιο επικίνδυνη χώρα στον κόσμο για τις εθνοτικές μειονότητες, κυρίως εξαιτίας των στοχευμένων επιθέσεων εναντίον προσώπων επί τη βάση της εθνοτικής τους καταγωγής και της θρησκείας τους. Οι Hazara έχουν κατηγορήσει την κυβέρνηση ότι κάνει προνομιακή μεταχείριση των Παστούν σε βάρος των μειονοτήτων γενικά και των Hazara ιδιαίτερα. Οι Hazara εξακολουθούν να υφίστανται παρενοχλήσεις, εκφοβισμούς και δολοφονίες στα χέρια των Ταλιμπάν και άλλων αντικυβερνητικών στοιχείων.

Η κατάσταση για τις γυναίκες στο Αφγανιστάν παραμένει οριακή, παρά τις όποιες προσπάθειες έχουν γίνει από την κυβέρνηση, ώστε να βελτιωθεί η θέση των γυναικών στη χώρα, κυρίως μέσω της ενσωμάτωσης στην εθνική νομοθεσία διεθνών προτύπων για την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών, υιοθετώντας τη Νομοθεσία για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών (Law on Elimination of Violence against Women- ERAW law). Σύμφωνα με εκθέσεις της Διεθνούς Αμνηστίας, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2017, η Ανεξάρτητη Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Αφγανιστάν κατέγραψε χιλιάδες περιπτώσεις βίας κατά γυναικών και κοριτσιών σε ολόκληρη τη χώρα, συμπεριλαμβανομένων ξυλοδαρμών, δολοφονιών και επιθέσεων με οξύ. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και ακτιβιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναφέρουν ότι η αστυνομία όχι μόνο δεν έχει προσπαθήσει

---

⁶http://www.nps.edu/programs/ccs/Ethnic_identity.html

να αποτρέψει ή να «απαντήσει» σε περιστατικά βίας, αλλά ορισμένες φορές συλλαμβάνει τις γυναίκες, που καταγγέλλουν εγκλήματα που έχουν τελεστεί εις βάρος τους, όπως ο βιασμός. Πέραν, όμως, των επίσημων παραδοσιακών πρακτικών, τις οποίες υφίστανται οι γυναίκες στο Αφγανιστάν, υπάρχει κίνδυνος να στιγματιστούν κοινωνικά και να απειληθεί η ασφάλειά τους, αν θεωρηθεί ότι δεν διαβιούν σύμφωνα με τους κοινωνικούς κανόνες, όπως, για παράδειγμα, όταν κυκλοφορούν δημόσια χωρίς τη συνοδεία κάποιου άρρενος συγγενή.

Η έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για το Αφγανιστάν (2017) χαρακτηριστικά αναφέρει ότι οι γυναίκες χωρίς αντρική υποστήριξη ή προστασία, συμπεριλαμβανομένων και των χηρών, διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο. Στερούνται τα μέσα επιβίωσης, δεδομένου ότι υπάρχουν κοινωνικές προδιαγραφές, που επιβάλλουν περιορισμούς στις γυναίκες, που ζουν μόνες τους, όπως στην ελευθερία κίνησης ή στη δυνατότητα να εξασφαλίσουν τα προς το ζην. Ακόμα και η «μη κατάλληλα συνοδευόμενη γυναίκα» θεωρείται ότι διαπράττει έγκλημα, που αντιβαίνει στα ήθη, για το οποίο επιβάλλεται η δυσανάλογη ποινή της κράτησης. Η κατάσταση είναι ακόμα πιο κρίσιμη σε περιοχές, που βρίσκονται υπό τον έλεγχο αντικυβερνητικών στοιχείων, καθώς τα δικαιώματα των γυναικών εκεί έχουν περιοριστεί σε σημαντικό βαθμό. Στις περιοχές αυτές, όχι μόνον δεν είναι δυνατή η πρόσβαση στη δικαιοσύνη, όταν παραβιάζονται δικαιώματά τους, αλλά έχει παρατηρηθεί ότι οι παράλληλες δομές δικαιοσύνης, που υιοθετούνται από τις αντικυβερνητικές ομάδες, οδηγούν σε περαιτέρω παραβίαση των δικαιωμάτων των γυναικών (UNHCR, 2018).

Σχετικά με την κατάσταση στην Καμπούλ, σημειώνεται ότι το 2016 (2017), η UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan) κατέγραψε τον υψηλότερο αριθμό θυμάτων μεταξύ των αμάχων από επιθέσεις αυτοκτονίας και σύνθετες επιθέσεις, δεδομένου ότι συστηματικά άρχισε την καταγραφή απωλειών αμάχων το 2009. Η UNAMA κατέγραψε 1.963 απώλειες αμάχων από τις παραπάνω τακτικές,. Οι επιθέσεις αυτοκτονίας και οι σύνθετες επιθέσεις παρέμειναν η τρίτη κύρια αιτία μη στρατιωτικών απωλειών το 2016 και η δεύτερη κύρια αιτία των στρατιωτικών απωλειών, που αποδίδονται σε αντικυβερνητικά στοιχεία, αντιπροσωπεύοντας το 17 τοις εκατό του συνόλου των απωλειών αμάχων. Το 2016, η UNAMA απέδωσε 1.018 απώλειες αμάχων, που προκλήθηκαν από επιθέσεις αυτοκτονίας και πολύπλοκες επιθέσεις στους Ταλιμπάν σε σύγκριση με 840 αμάχους το 2015. Σύμφωνα με την έκθεση του EASO (European Asylum Support Office) του Νοεμβρίου 2016 (EASO, 2016:40) αναφέρει πως, ενώ οι Αφγανικές Δυνάμεις

Ασφαλείας διατηρούν το γενικό έλεγχο της πρωτεύουσας, τα περιστατικά βίας αυξάνονται προοδευτικά από το 2015 και έπειτα. Στο διάστημα μεταξύ Σεπτεμβρίου 2015 και Μαΐου 2016 καταγράφηκαν 151 περιστατικά βίας. Ανάμεσα τους συμπεριλαμβάνονται και λεγόμενες «σύνθετες επιθέσεις», που, σύμφωνα με τον ορισμό του EASO, πρόκειται για: *«Προμελετημένη και συντονισμένη επίθεση που συμπεριλαμβάνει μηχανισμό αυτοκτονίας, περισσότερους του ενός επιτιθέμενους και άνω του ενός τύπου μηχανισμούς (πχ εκρηκτικές ύλες και όλμους). Και τα τρία στοιχεία πρέπει να χρησιμοποιηθούν ώστε μία επίθεση να χαρακτηριστεί ως σύνθετη»*.

Τέλος, σημαντικές είναι οι προσπάθειες, που γίνονται με στόχο τη μείωση της συνεχιζόμενης βίας στο αφγανικό κράτος. Οι αντιπροσωπίες των ΗΠΑ κατέληξαν, το Φεβρουάριο του 2020 στη Ντόχα, σε μία ιστορική συμφωνία με τους Ταλιμπάν έπειτα από ένα μακροχρόνιο πόλεμο με στόχο να επιτευχθεί μία μόνιμη εκεχειρία. Κύρια δέσμευση της Ουάσιγκτον ήταν η απόσυρση όλων των στρατιωτών της από το Αφγανιστάν και οι αντάρτες με τη σειρά τους δεσμεύτηκαν να μην επιτίθενται πλέον στις πόλεις και να αρχίσουν σιγά σιγά να διαπραγματεύονται με την κυβέρνηση της Καμπούλ. Ωστόσο, η βία δεν έχει μειωθεί πραγματικά, αφού οι διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν μόλις το Σεπτέμβριο⁷. Σημαντική επίσης ενέργεια αποτελεί η συνάντηση, που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβρη 2020 μεταξύ του Έλληνα Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου με τον Υφυπουργό Εξωτερικών του Αφγανιστάν, όπου συζητήθηκε η αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κρίσης, η παροχή κινήτρων για τη μείωση των ροών στον ελλαδικό χώρο και γενικότερα στην Ευρώπη και η διαδικασία των εθελούσιων επιστροφών.

---

⁷<https://indicator.gr/afganistan-symfonia-ipa-me-talimpan-gia-na-perioristei-i-via>

2.4 Ο χάρτης του Αφγανιστάν –Επαρχίες

Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Ασύλου του Ιουνίου του 2019, οι επαρχίες του Αφγανιστάν κατηγοριοποιούνται ως εξής: Α) επαρχίες όπου ο βαθμός αδιάκριτης βίας φτάνει σε ένα εξαιρετικά υψηλό επίπεδο, όπου αποδεικνύεται ότι υπάρχουν σημαντικοί λόγοι για να θεωρηθεί πως ένας πολίτης, επιστρέφοντας στη σχετική επαρχία, θα μπορούσε να αντιμετωπίσει, αποκλειστικά λόγω της παρουσίας του στο έδαφος αυτής της επαρχίας, κίνδυνο να υποστεί σοβαρή απειλή. Αυτό θεωρείται ότι ισχύει για την επαρχία Nangarhar, εκτός από την επαρχιακή πρωτεύουσα Jalalabad.(μπορντό στο χάρτη) Β) Επαρχίες όπου η «απλή παρουσία» στην περιοχή δεν αρκεί για να αποδειχθεί ο πραγματικός κίνδυνος σοβαρής βλάβης σύμφωνα με το άρθρο 15(γ) (ΟΔΗΓΙΑ 2011/95/ΕΕ), ωστόσο, η αδιάκριτη βία φτάνει σε υψηλό επίπεδο και, κατά συνέπεια, απαιτείται χαμηλότερο επίπεδο μεμονωμένων στοιχείων να δείξει ουσιαστικούς λόγους να πιστεύει ότι ένας πολίτης, ο οποίος επέστρεψε στην επικράτεια, θα αντιμετώπιζε πραγματικό κίνδυνο σοβαρής βλάβης .Αυτό περιλαμβάνει τις ακόλουθες επαρχίες:Farah, Faryab, Ghazni, Helmand, Kunar, Kunduz, Laghman, Paktya / Paktia, Zabul, καθώς και η πόλη Jalalabad.(έντονο ροζ στο χάρτη)Γ) Επαρχίες όπου πραγματοποιείται αδιάκριτη βία, ωστόσο όχι σε υψηλό επίπεδο και, κατά συνέπεια, απαιτείται υψηλότερο επίπεδο μεμονωμένων στοιχείων προκειμένου να αποδειχθεί ουσιαστικός λόγος να πιστεύεται ότι ένας πολίτης, που επέστρεψε στην επικράτεια, θα αντιμετώπιζε πραγματικό κίνδυνο σοβαρής βλάβης κατά την έννοια του άρθρου 15 (γ).Αυτό περιλαμβάνει τις ακόλουθες επαρχίες: Badakhshan, Badghis, Baghlan, Balkh (εκτός της πρωτεύουσας Mazar-e Sharif), Ghor, Herat (εκτός της πόλης Herat), Jawzjan, Kabul (συμπεριλαμβανομένης της πόλης Kabul), Kandahar, Kapisa, Khost, Logar, Nimroz, Nuristan, Paktika, Sar-e-Pul, Takhar, Uruzgan, Wardak.(ροζ στον χάρτη) Δ) Επαρχίες, όπου η αδιάκριτη βία λαμβάνει χώρα σε τόσο χαμηλό επίπεδο που γενικά δεν υπάρχει πραγματικός κίνδυνος να επηρεαστεί προσωπικά ένας πολίτης από λόγους αδιάκριτης βίας κατά την έννοια του άρθρου 15(γ). Ωστόσο, μεμονωμένα στοιχεία πρέπει πάντα να λαμβάνονται υπόψη, καθώς θα μπορούσαν να θέσουν τον αλλοδαπό σε καταστάσεις που αυξάνουν τον κίνδυνο. Αυτό περιλαμβάνει τις επαρχίες Bamyan, Daikundi / Daykundi, Parwan και Samangan, καθώς και την πόλη Herat και τη Mazar-e Sharif.(γκρι στο χάρτη)

Ε) Επαρχίες όπου δεν υπάρχει ένοπλη σύγκρουση. Επομένως, δεν υπάρχει πραγματικός κίνδυνος σοβαρής βλάβης κατά την έννοια του άρθρου 15(γ). Αυτό θεωρείται ότι ισχύει για την επαρχία Panjshir. (γκρι ανοιχτό στο χάρτη)

Πηγή: EASO(European Asylum Support Office),2019

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία της έρευνας

3.1 Διατύπωση προβλήματος και ερευνητικά ερωτήματα

Τα τελευταία χρόνια, λόγω των έντονων μεταναστευτικών εισροών, η Ελλάδα μπορεί να χαρακτηριστεί ως χώρα υποδοχής αλλοδαπών, μεταναστών από διάφορες χώρες. Οι παράγοντες, που συνέβαλαν στην αύξηση του αλλοδαπού πληθυσμού, ήταν η γεωγραφική θέση της Ελλάδας ως άκρο των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα κοινά της σύνορα με τις βαλκανικές χώρες που τροφοδότησαν, κυρίως, το μεταναστευτικό ρεύμα. Η χώρα έχει δεχτεί ένα μεγάλο μεταναστευτικό-προσφυγικό κύμα από την Ασία, και συγκεκριμένα από το Αφγανιστάν, την Συρία, και το Ιράκ λόγω του εμφυλίου πολέμου, που επικρατεί, και καλείται να διαχειριστεί αυτή την ακατάπαυστη εισροή των μεταναστευτικών-προσφυγικών πληθυσμών. Στόχος της έρευνας είναι η διερεύνηση των λόγων, για τους οποίους παρέχεται διεθνή προστασία στους Αφγανούς πρόσφυγες και η περιγραφή των βιωμάτων τους, σχετικά με τους παράγοντες που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν τη χώρα καταγωγής τους και να έρθουν στην Ελλάδα.

Η μελέτη της βιβλιογραφίας, η μεγάλη και πρόσφατη εισροή μεταναστών και προσφύγων στη χώρα, ο προσωπικός προβληματισμός και η παρατήρηση της νέας κοινωνικής πραγματικότητας, οδήγησαν στη διατύπωση των παρακάτω διερευνητικών ερωτημάτων:

- Ποιο είναι το προφίλ των Αφγανών αιτούντων άσυλο που εισέρχονται στον ελλαδικό χώρο;
- Με ποιο τρόπο βίωσαν οι πρόσφυγες από το Αφγανιστάν την εγκατάλειψη της χώρας τους και ποια η πορεία τους προς την Ελλάδα;
- Ποιοι είναι οι λόγοι χορήγησης διεθνούς προστασίας στους Αφγανούς υπηκόους;

3.2 Είδος έρευνας -Ερευνητικό εργαλείο

Στη συγκεκριμένη έρευνα επιλέχθηκε η ποιοτική προσέγγιση, καθώς κύριος στόχος αποτελεί η διερεύνηση του τρόπου, με τον οποίο το υποκείμενο βίωσε τα γεγονότα. Κατά τους Denzin & Lincoln (2005:3) *«Η ποιοτική έρευνα είναι μια πλαισιοθετημένη δραστηριότητα, η οποία τοποθετεί τον παρατηρητή στον κόσμο. Αυτή συνίσταται σε ένα σύνολο ερμηνευτικών και υλικών πρακτικών, οι οποίες κάνουν τον κόσμο ορατό. Αυτές οι πρακτικές μετασχηματίζουν τον κόσμο. Μετατρέπουν τον κόσμο σε μια σειρά από αναπαραστάσεις του εαυτού, συμπεριλαμβανομένων των σημειώσεων πεδίου, των συνεντεύξεων, των συνομιλιών, των φωτογραφιών, των μαγνητοφωνήσεων και των σημειώσεων σε ημερολόγια...»*. Οι Ίσαρη και Πούρκος (2015) αναφέρουν πως η ποιοτική έρευνα θεωρείται -ημική (emic), εστιάζεται κυρίως στην ανάλυση ενός πολιτισμού στη βάση κάποιων εσωτερικών κριτηρίων, τονίζοντας τη μοναδικότητά του, σε αντίθεση με την ποσοτική έρευνα η οποία θεωρείται -ητική (etic), δηλαδή επικεντρώνεται στη συγκριτική μελέτη πολλών πολιτισμών στη βάση κάποιων καθολικών κριτηρίων. Οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες στηρίζονται κατά κύριο λόγο στην ποιοτική μέθοδο έχοντας ως στόχο την κατανόηση των φαινομένων. Η ποιοτική μέθοδος μπορεί να προσδιοριστεί ως περιγραφική και ερμηνευτική, αφού προσπαθεί να ερμηνεύσει και να κατανοήσει τη μοναδικότητα της ανθρώπινης εμπειρίας και της βιωματικής πραγματικότητας των υποκειμένων.

Το εργαλείο, που χρησιμοποιήθηκε, είναι η ημιδομημένη συνέντευξη. Γενικότερα, η συνέντευξη παρέχει έναν τρόπο δημιουργίας εμπειρικών δεδομένων, ζητώντας από τους ανθρώπους να μιλήσουν για τη ζωή τους. Θεωρείται ένα *«διαπροσωπικό δράμα με μία αναπτυσσόμενη πλοκή»*, πάνω στο οποίο οι ενεργοί συμμετέχοντες παράγουν συνεχώς μηνύματα και εμπειρίες μέσα από την καθημερινότητα (Silverman, 2004). Βασικό χαρακτηριστικό της ημιδομημένης συνέντευξης είναι το σύνολο των προκαθορισμένων ερωτήσεων που χρησιμοποιεί ο συνεντευκτής. Μπορεί να παρουσιαστεί ευελιξία ως προς την τροποποίηση του περιεχομένου των ερωτήσεων, την εμβάθυνση κάποιων θεμάτων, την πρόσθεση ή αφαίρεση ερωτήσεων με βάση τις απαντήσεις του συμμετέχοντα και τη σειρά, με την οποία τίθενται οι ερωτήσεις (Ίσαρη & Πουρκός, 2015). Τέλος, αυτό το εργαλείο επιλέχθηκε για να έχει ο συνεντευξιαζόμενος ελευθερία στις απαντήσεις του και να μπορεί ο ερευνητής να προσαρμόσει τις ερωτήσεις του κατάλληλα στη ροή της συζήτησης.

3.3 Επιλογή του δείγματος

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από δέκα άτομα. Ο Patton (2002) υποστηρίζει ότι μια εις βάθος μελέτη λίγων υποκειμένων θα μπορούσε να αποφέρει πλούσιες πληροφορίες ακόμη και από λίγα άτομα. Πρόκειται για άτομα τα οποία έχουν αναγνωριστεί ως πρόσφυγες και κατάγονται από το Αφγανιστάν. Τα τελευταία χρόνια βρίσκονται στην Ελλάδα και, έχοντας πλέον αποκτήσει το προσφυγικό καθεστώς, προσπαθούν να ενταχθούν στην κοινωνία. Την τελευταία περίοδο η χώρα μας έχει δεχτεί ένα μεγάλο ποσοστό προσφύγων και μεταναστών από το Αφγανικό κράτος. Αυτός ήταν και ο λόγος που επιλέχθηκε αυτή η ομάδα ατόμων με τη συγκεκριμένη υπηκοότητα.

Η επιλογή του συγκεκριμένου δείγματος έγινε χωρίς κανένα δημογραφικό ή άλλο χαρακτηριστικό παρά μόνο τη χώρα καταγωγής τους. Βασίστηκε στη δειγματοληψία-χιονοστιβάδα και αποτελεί μία μορφή σκόπιμης δειγματοληψίας, όπου εξελίσσεται συνήθως μετά την έναρξη της έρευνας και μπορεί να πραγματοποιηθεί, όταν ο ερευνητής ζητά από τους συμμετέχοντες να προτείνουν άλλα άτομα προς μελέτη (Creswell, 2016:209). Ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα να επιλέξει ορισμένα άτομα-κλειδιά από τον πληθυσμό που τον ενδιαφέρει, τα οποία διαθέτουν εκείνα τα χαρακτηριστικά και την κοινωνική δικτύωση, ώστε να τον οδηγήσουν στην εύρεση και άλλων μελών του πληθυσμού. Η στρατηγική αυτή πραγματοποιείται κυρίως όταν υπάρχει δυσκολία να εντοπιστούν τα μέλη ενός συγκεκριμένου πληθυσμού. Με τον όρο «χιονοστιβάδα» αναφερόμαστε στη διαδικασία της συσσώρευσης, καθώς κάθε άτομο συστήνει άλλα άτομα κ. ο. κ. Στο σχηματισμό του δείγματος χρειάζεται να συμπεριλαμβάνονται και άτομα με διαφορετικά χαρακτηριστικά από αυτά των αρχικών πληροφορητών, έτσι ώστε να έχουμε την ύπαρξη μιας πιο ολοκληρωμένης εικόνας του φαινομένου (Ιωσηφίδης, 2008).

Λόγω της διαφορετικής γλώσσας που υπήρχε ανάμεσα στον ερευνητή και τους συμμετέχοντες, έγινε χρήση διερμηνέα, ο οποίος γνώριζε και τις δύο γλώσσες σε ικανοποιητικό βαθμό και έτσι μεταφέρθηκε το αυθεντικό νόημα των όσων ειπώθηκαν. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται, όταν ο διερμηνέας κατέχει θέση εξουσίας στη διαδικασία της συνέντευξης και τα λεγόμενα των συμμετεχόντων παρερμηνεύονται πριν μεταφερθούν στον ερευνητή σύμφωνα με τις δικές τους πεποιθήσεις (Ιωσηφίδης, 2008). Θα μπορούσε κανείς να πει πως η έρευνα με άτομα από διαφορετικούς πολιτισμούς/κουλτούρες, στην προκειμένη περίπτωση με

πρόσφυγες, απαιτεί έντονη πολιτισμική ευαισθησία και προσαρμογή των διαδικασιών σε συγκεκριμένα πλαίσια.

3.4 Θεματικοί άξονες

A) Θεματικός άξονας: Δημογραφικά στοιχεία

Ερωτήματα: Χώρα προέλευσης

Θρήσκευμα

Μορφωτικό επίπεδο

Οικογενειακή Κατάσταση

Ηλικία

B) Θεματικός άξονας: Ταξίδι και διαδρομή

Ερωτήματα: Χρονική περίοδος ταξιδιού

Πορεία προς την Ελλάδα

Βιώματα/Εμπειρίες ταξιδιού

Γ) Θεματικός άξονας: Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Ερωτήματα: Οι λόγοι εγκατάλειψης της χώρας καταγωγής

Προβλήματα στο Αφγανιστάν

Φόβος ενδεχόμενης επιστροφής

3.5 Ζητήματα δεοντολογίας και ηθικής

Στην παρούσα έρευνα τηρήθηκαν οι κατάλληλες ηθικές πρακτικές για τη διεξαγωγή μίας ερευνητικής μελέτης. Σύμφωνα με τον Patton(2002) κάποια ηθικά ζητήματα, που πρέπει να εξεταστούν σε μία έρευνα, είναι η αμοιβαιότητα, η συναίνεση κατόπιν ενημέρωσης και γενικότερα η έρευνα να διακατέχεται από την αρχή της εμπιστευτικότητας. Οι συμμετέχοντες έχουν πληροφορηθεί για το σκοπό της μελέτης και προστατεύονται από την ανωνυμία, αποδίδοντας τους αριθμούς ώστε να χρησιμοποιηθούν στη διαδικασία της ανάλυσης των δεδομένων (Creswell, 2016). Έχουν ενημερωθεί πως δεν θα δημοσιευτούν προσωπικά τους στοιχεία, αλλά και ούτε οποιοδήποτε άλλο στοιχείο που μπορεί να οδηγήσει στην αναγνώριση τους. Επίσης, στην ποιοτική έρευνα, κάποιες φορές, υπάρχει η πιθανότητα να συλλέγονται πολύ προσωπικές πληροφορίες ή να δημιουργούνται έντονα συναισθήματα ,με αποτέλεσμα η αποκάλυψή τους να προκαλέσει στο συμμετέχοντα έντονη αναστάτωση, ενόχληση ή ακόμα και θλίψη. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα έντονο στην εις βάθος συνέντευξη, όπου ο συνεντευξιαζόμενος καλείται να μιλήσει για διάφορες πτυχές της ζωής του και ενδέχεται να βρεθεί αντιμέτωπος με απρόβλεπτα συναισθήματα (Τσιώλης, 2014). Από την μεριά του ο ερευνητής χρειάζεται να έχει προετοιμάσει το συμμετέχοντα για μία ενδεχόμενη ανάδυση τέτοιων συναισθημάτων.

Κεφάλαιο 4: Ανάλυση και Παρουσίαση Δεδομένων

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, όπως αυτά προέκυψαν μετά από την επεξεργασία και την ανάλυση των δεδομένων. Η παρουσίαση των δεδομένων ακολουθεί τους τρεις άξονες πάνω στους οποίους συντέθηκε το ερωτηματολόγιο της συνέντευξης. Με άλλα λόγια, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων περιλαμβάνει την παρουσίαση των στοιχείων που συνθέτουν το προφίλ των Αφγανών αιτούντων άσυλο (δημογραφικά και κοινωνικά τους στοιχεία) και τη πορεία τους προς την Ευρώπη και συγκεκριμένα προς την Ελλάδα. Επίσης, παρουσιάζονται οι λόγοι, που οι Αφγανοί πρόσφυγες άφησαν τη χώρα τους, αλλά και τα βιώματα τους αναφορικά με αυτό.

Α' Μέρος: Κοινωνικο-δημογραφικά στοιχεία συνεντευξιζόμενων

Ως προς το προφίλ των συμμετεχόντων, 8 άτομα κυμαίνονται στην ηλικία 20-40 ετών και 2 άτομα στην ηλικιακή ομάδα των 50-70 ετών . Όλοι τους είναι μουσουλμάνοι είτε σουνίτες είτε σίιτες με εθνοτική καταγωγή Hazara και Tajik. Χαρακτηριστική είναι η απάντηση του πρόσφυγα (**Περίπτωση 1**)«.....το να είσαι Hazara και σίιτης, είναι το μεγαλύτερο αδίκημα», όταν προσπάθησε να εξηγήσει τι ήταν αυτό που τον έκανε να πάρει την απόφαση να φύγει από τη χώρα του. Αναφορικά με την εθνοτική σύνθεση του Αφγανιστάν, φαίνεται πως οι κύριες εθνοτικές ομάδες είναι οι Pashtun (42%), Tajik (27%), Hazara (9%), κ.α. Επίσημη θρησκεία της χώρας είναι το Ισλάμ. Το 80-85% του πληθυσμού είναι σουνίτες, ενώ περίπου το 10-19% είναι σίιτες, και το υπόλοιπο 1% είναι Hindu, Σιχ, Μπαχαιϊστές και Χριστιανοί (USCIRF, 2018). Σχετικά με την εθνοτική ομάδα, στην οποία ανήκουν οι δύο από τους συμμετέχοντες, Hazara, σημειώνονται τα εξής: Η ιδιαίτερη γλώσσα τους ονομάζεται Hazaragi και έχει άμεση σχέση με τη γλώσσα Dari του Αφγανιστάν⁸. Από θρησκευτικής απόψεως, οι Χαζαρά ακολουθούν το σιιτικό δόγμα, και αναγνωρίζουν την ηγεσία της διαδοχής των δώδεκα Ιμάμηδων, αρχής γενομένης

---

⁸<http://www.languagesoftheworld.info/geolinguistics/the-language-of-hazara.html>

από το γαμπρό του Προφήτη Muhammad, τον Ali⁹. Αυτός είναι και ένας λόγος που διώκονται από την πλειοψηφία των Παστούν, οι οποίοι είναι σουνίτες. Η θρησκευτική ταυτότητα των Hazara τους διαχωρίζει αισθητά από τους σουνίτες μουσουλμάνους, οι οποίοι αποτελούν την πλειοψηφία στις περισσότερες από τις υπόλοιπες επαρχίες της χώρας, γεγονός που έχει συμβάλει στην πολιτική και οικονομική περιθωριοποίηση των Hazara από τα διαδοχικά καθεστώτα της Kabul.

Σύμφωνα με έκθεση της διεθνούς ΜΚΟ Human Rights Watch, οι Hazara αποτελούν την πλειοψηφία του πληθυσμού του κεντρικού Αφγανιστάν και ειδικότερα της περιοχής Hazarajat, ενώ αποτελούν σημαντική μειονότητα των πόλεων της Kabul και της Mazar-e-Sharif. Οι Hazara ήταν κάποτε η μεγαλύτερη αφγανική εθνοτική ομάδα και αποτελούσε περίπου το 67% του συνολικού πληθυσμού του κράτους πριν από το 19ο αιώνα. Περισσότεροι από τους μισούς σφαγιάστηκαν το 1893, όταν χάθηκε η αυτονομία τους ως αποτέλεσμα πολιτικής δράσης¹⁰. Σήμερα εκτιμάται ότι ο αριθμός των Hazara στο Αφγανιστάν κυμαίνεται περίπου στα 2,9 εκατομμύρια άτομα, δηλαδή, κάτω από το 10% του συνολικού πληθυσμού με βάση τα στοιχεία του Ο.Η.Ε.¹¹ και ζουν κυρίως στην Χαζαραγιατ (Hazarajat), στις ορεινές κεντρικές επαρχίες γύρω από την επαρχία Μπαμιάν (Bamian), ενώ οι Hazara που βρίσκονται έξω από το Hazarajat ζουν κυρίως μέσα και γύρω από τις επαρχίες Kabul, Herat, Mazar-e Sharif και Samangan (Refugee Documentation Centre, 2010).

Επίσης, ο πρόσφυγας (**Περίπτωση 2**) αναφέρθηκε πως ανήκει στους Tajik-Sadat «*Tajik - Sadat.είναι δύο διαφορετικές φυλές, απλώς στην ταυτότητά μας γράφει Tajik, για να μην υπάρχει κάποια παρεξήγηση, τώρα που έχει αναγνωριστεί η φυλή Sadat, αν πάω να βγάλω ταυτότητα, θα βάλω Sadat*».Σχετικά με τους Tajik η **Περίπτωση 10** αναφέρει «.....Δεν είχαμε προσωπικά προβλήματα, αλλά γενικότερα οι Παστούν είναι εχθροί των Τατζίκων.» Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά την εθνοτική ομάδα Sadat, σημειώνεται ότι η συγκεκριμένη εθνοτική ομάδα, άλλωστε και περισσότερο γνωστή ως Sayyid, κατάγεται από την οικογένεια του Προφήτη, και χαίρουν εκτίμησης και σεβασμού στο Αφγανιστάν. Τα περισσότερα μέλη της βρίσκονται σε Balkh, Kunduz, Nangarhar, και είναι σουνίτες. Ωστόσο, στη Bamyan, αλλά και σε άλλες περιοχές, υπάρχουν μέλη της ομάδας, που πιστεύουν στο σιτικό δόγμα του

---

⁹https://joshuaproject.net/people_groups/12076/AF

¹⁰<http://minorityrights.org/minorities/hazaras/>

¹¹https://joshuaproject.net/people_groups/12076/AF

Ισλάμ και είναι εκείνοι που κυρίως ονομάζονται Sadat¹². Με διάγγελμά του το Μάρτιο 2019, ο πρόεδρος Ghani αναγνώρισε το δικαίωμα των Sadat να αναγράφεται η εθνοτική ομάδα, στην οποία ανήκουν, πάνω στην εθνική τους ταυτότητα¹³, ακριβώς όπως ανέφερε και η συμμετέχουσα κατά τη συνέντευξη **(Περίπτωση 2)**.

Όσον αφορά το μορφωτικό τους επίπεδο, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε πως έχει λάβει τη στοιχειώδη μόρφωση και μόνο μία ερωτηθείσα ανέφερε πως δεν έχει μορφωθεί ποτέ στη ζωή της **(Περίπτωση 4)** «Δεν έχω πάει σχολείο γιατί στην εποχή μας δεν υπήρχαν τόσα σχολεία, και ο πατέρας μου φοβόταν να στείλει τις κόρες του, και μετά μεγάλωσα, και με πάντρεψε». Αντίθετα, υπήρχαν και οι περιπτώσεις όπου η εκπαίδευση δεν σταμάτησε στο σχολείο αλλά συνεχίστηκε μέχρι το πανεπιστήμιο. Χαρακτηριστικές είναι οι απαντήσεις της **Περίπτωσης 2** «.....μετά έδωσα εξετάσεις για να μπω στο πανεπιστήμιο στον κλάδο Διοίκηση Επιχειρήσεων στο πανεπιστήμιο.....» και της **Περίπτωσης 3** «.....συνέχισα τις σπουδές μου στην Παγκόσμια Ιστορία, στο κρατικό πανεπιστήμιο Jawzjan, δίνοντας εξετάσεις, αντίστοιχες πανελλαδικές που δίνονται και εδώ.....»

Τέλος, ως προς την οικογενειακή κατάσταση των προσφύγων, το 50% του δείγματος δήλωσε πως είναι ανύπαντρο, πράγμα που σημαίνει πως η μετακίνησή τους σε μία άλλη χώρα είναι πιο εύκολη, καθώς το ρίσκο που παίρνουν ως προς την εγκατάλειψη της χώρας τους αφορά αποκλειστικά και μόνο τους ίδιους τους εαυτούς. Αντίθετα, το υπόλοιπο 50% δηλώνει παντρεμένο και η μία εξ' αυτών χήρα **(Περίπτωση 4)** « Είμαι χήρα. Ο άντρας μου σκοτώθηκε πριν τρία χρόνια .....Οι Ταλιμπάν επιτέθηκαν, σκοτώθηκαν τρία άτομα, απλοί πολίτες, ο ένας ήταν ο σύζυγός μου.....». Το να αφήσει κάποιος την πατρίδα του, δεν είναι μία εύκολη υπόθεση, καθώς καλείται να αντιμετωπίσει μεγαλύτερες δυσκολίες, όταν το ταξίδι πραγματοποιείται με όλα τα μέλη της οικογένειάς του. Εκτός του ότι το ταξίδι είναι πιο κοστοβόρο, ο φόβος να μη χαθεί κάποιο μέλος κατά τη διάρκεια της διαδρομής είναι τεράστιος.

---

¹²<https://nps.edu/web/ccs/ethnic-genealogies>

¹³<https://ariananews.af/president-ghani-to-issue-legislative-decree-on-recognizing-sadat-as-ethnic-group/>

B' Μέρος: Ταξίδι και διαδρομή

Θα μπορούσε κανείς να πει πως το προσφυγικό ταξίδι, παρά τις δυσκολίες και τα εμπόδια της διαδρομής, θεωρείται ως το ίδιο το σύνορο που βρίσκεται ανάμεσα στο στάσιμο και ανέλπιδο παρόν και στο αβέβαιο, αλλά ελπιδοφόρο μέλλον. Η πραγματοποίηση αυτού του ταξιδιού αποτελεί ένα πέρασμα από την απόγνωση και την επικινδυνότητα, στην ελευθερία και γενικότερα σε ένα κόσμο με προοπτικές και αξιοπρέπεια (Τρουμπέτα, 2012). Εκατομμύρια πρόσφυγες έχουν επίγνωση της επικινδυνότητας του ταξιδιού που επιχειρούν, όμως, πολλές φορές, ο βαθμός επικινδυνότητας του καθημερινού βίου στις πατρίδες τους είναι μεγαλύτερος.

Αρχικά, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των προσφύγων ακολουθεί μία συγκεκριμένη πορεία μέχρι να φτάσουν στην Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Ελλάδα. Η κύρια διαδρομή που περιγράφηκε από τους συνεντευξιαζόμενους ήταν: από το Αφγανιστάν στο Πακιστάν από εκεί στο Ιράν και μετά στην Τουρκία. Από εκεί περνάνε στον ελλαδικό χώρο. Η Μεσόγειος αποτελεί τη σημαντικότερη δίοδο των μεταναστευτικών κυμάτων προς την Ευρώπη και προς τον υπόλοιπο κόσμο, στοχεύοντας έτσι ένα καλύτερο αύριο (Σειμένης & Σεΐτης, 2011). Σύμφωνα με την **Περίπτωση 1** «.....Πήγαμε πρώτα Πακιστάν, μείναμε 2 μέρες, και από εκεί κατευθείαν στο Ιράν..... Από το Ιράν φύγαμε πριν περίπου ένα χρόνο για να έρθουμε προς την Ευρώπη. Η διαδρομή που ακολουθήσαμε μέχρι την Ελλάδα ήταν: από Τουρκία, πρώτα Van, Άγκυρα και μετά Canakkale. Από εκεί περάσαμε στην Μυτιλήνη, από το Ayvasik.....». Όταν έφυγε ο πρόσφυγας από τη χώρα του, πριν έρθει στην Ελλάδα, έμεινε αρκετά χρόνια στο Ιράν. Το ίδιο ισχύει και στην **Περίπτωση 7**, όπου ο ερωτηθείς ανέφερε «.....Συνολικά έχω ζήσει 20-22 χρόνια στο Ιράν και συγκεκριμένα στην Τεχεράνη. Από εκεί έφυγα για την Ευρώπη, πριν 4 χρόνια περίπου, 2 χρόνια είμαι εδώ, 2 χρόνια στην Τουρκία ήμουν, ναι πριν 4 χρόνια. Η διαδρομή που ακολούθησα ήταν Ιράν –Τουρκία(Afyon)-Ελλάδα.....». Αντίστοιχα, η **Περίπτωση 8** απάντησε «Η διαδρομή που ακολούθησα μέχρι την Ελλάδα ήταν: Αφγανιστάν – Πακιστάν, ήμουν στο δρόμο 20 ημέρες - Ιράν, όπου έμεινα ένα χρόνο, δεν έδιναν έγγραφα και από το φόβο μου να μην με απελάσουν στο Αφγανιστάν, έφυγα από μόνος μου και πήγα στην Τουρκία,..... εκεί έμεινα ένα χρόνο και μετά ήρθα Ελλάδα.»

Οι Αφγανοί του Ιράν αποτελούν έναν από τους μεγαλύτερους αστικούς προσφυγικούς πληθυσμούς στον κόσμο. Από το 2003, όταν το Ιράν άλλαξε τη γενικότερη πολιτική του απέναντι στους Αφγανούς, οι οποίοι εισέρχονταν στο έδαφός του, ξεκίνησε η διαδικασία της επανεγγραφής για τους ήδη καταγεγραμμένους Αφγανούς, η οποία είναι γνωστή ως το σύστημα Amayesh. Μέχρι στιγμής έχουν ισχύσει εννιά τέτοιες διαδικασίες με την τελευταία να λαμβάνει χώρα τον Ιούνιο του 2013. Κάθε φορά παρέχεται κάρτα διαφορετικού χρώματος, ενώ η χρονική περίοδος ισχύος της κάρτας διαφέρει κάθε φορά, με κάποιες να ισχύουν μόνο για τρεις μήνες. Μόνο οι Αφγανοί, που διαθέτουν κάρτα Amayesh εν ισχύ, μπορούν να την ανανεώσουν, ενώ εκείνοι, που διαθέτουν κάρτες που έχουν λήξει, απελαύνονται. Η κάρτα Amayesh είναι στην πραγματικότητα μια προσωρινή άδεια διαμονής, η οποία χρησιμοποιείται ως έγγραφο πιστοποίησης της προσφυγικής ιδιότητας και επιτρέπει στον κάτοχό της να διαμένει στη χώρα και να απολαμβάνει κάποια βασικά δικαιώματα. Εάν ένας πρόσφυγας δεν ανανεώσει την κάρτα εγκαίρως, όπως συμβαίνει με την **Περίπτωση 7**, ο οποίος δεν ανανέωσε την άδειά του και έφυγε για την Ευρώπη, δεν επιτρέπεται να εκδώσει νέα και μετατρέπεται έτσι σε μη καταγεγραμμένο πρόσφυγα, με αποτέλεσμα να υπόκειται στη διαδικασία της απέλασης. Καταγράφονται επίσης περιπτώσεις Αφγανών, των οποίων τις κάρτες έσκισαν κρατικά όργανα και οι οποίοι μετά από χρόνια νόμιμης διαμονής τους στη χώρα, αδυνατώντας να εκδώσουν νέα κάρτα, μετατράπηκαν σε «παράνομους», οι οποίοι μπορούσαν να υπαχθούν στη διαδικασία της απέλασης ανά πάσα στιγμή (HRW, 2013).

Τα στοιχεία από τις διεθνείς πηγές δείχνουν ότι η κυβέρνηση του Ιράν είναι υπεύθυνη για την καταγραφή των προσφύγων και τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα και ανανεώνει τις κάρτες προσφύγων ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Με τις κάρτες αυτές οι Αφγανοί έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και στην εργασία. Στο Ιράν εκτιμάται ότι διαμένουν 1,5 με 2 εκατομμύρια Αφγανοί χωρίς έγγραφα (UNHCR, 2017), ενώ πηγές του ιρανικού υπουργείου Εσωτερικών κάνουν λόγο για 2,5 εκατομμύρια. Όσοι από τους Αφγανούς, που μένουν στο Ιράν, δεν έχουν νόμιμα έγγραφα, αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη διαβίωση, με περιορισμένη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και σε άλλες βασικές υπηρεσίες¹⁴. Η κυβέρνηση του Ιράν, επικαλούμενη λόγους εθνικής ασφάλειας, έχει ορίσει κάποιες γεωγραφικές περιοχές

---

¹⁴http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/iran_en.pdf

που απαγορεύει να βρίσκονται οι Αφγανοί πρόσφυγες και σύμφωνα με την Human Rights Watch, το 2007, ψήφισε νόμο, με τον οποίο καθορίζεται ο προσδιορισμός των περιοχών για την κυκλοφορία και τη διαμονή αλλοδαπών σε παραμεθόριες περιοχές της χώρας (Human Rights Watch, 2013).

Επίσης, η **Περίπτωση 10**, περιγράφοντας τη διαδρομή που ακολούθησε μέχρι να φτάσει στην Ελλάδα, αναφέρει πως αρχικά έφυγε με την οικογένεια του προς το Πακιστάν, όταν κυρίευσαν οι Ταλιμπάν την Καμπούλ. Έμειναν εκεί περίπου πέντε χρόνια, πριν επιστρέψουν στο Αφγανιστάν, όταν την εξουσία ανέλαβε ο Karzai. *«Πριν κυριαρχήσουν οι Ταλιμπάν το Αφγανιστάν, είχαμε ταξιδέψει στο Πακιστάν. Μετά που έφυγαν και ήρθε ο Karzai, γυρίσαμε στην Καμπούλ. Στο Πακιστάν μείναμε για 5 χρόνια. Από το Αφγανιστάν φύγαμε οικογενειακάς..... Η διαδρομή που ακολουθήσαμε μέχρι την Ελλάδα ήταν : Αφγανιστάν – Ιράν (2-3 ημέρες) – Τουρκία (3-4 μήνες) – Ελλάδα.»*

Σύμφωνα με διεθνείς πηγές, το Πακιστάν φιλοξενούσε έναν από τους μεγαλύτερους αριθμούς προσφύγων παγκοσμίως, από το 1978, με περίπου δύο εκατομμύρια Αφγανούς να βρίσκονται στα εδάφη του το 2001, με την πλειοψηφία τους να είναι Pashtun, που έφυγαν από τη χώρα κατά τις δεκαετίες 1970-1980, ή μέλη μειονοτικών κοινοτήτων, ή ακόμη και επαγγελματίες ή μορφωμένοι άνθρωποι από την Καμπούλ και τα μεγάλα αστικά κέντρα. Μεγάλη μερίδα αυτών των Αφγανών προσφύγων ζουν σε μεγάλα αστικά κέντρα του Πακιστάν, ιδίως μετά το 1995, οπότε και σταμάτησε η διανομή τροφίμων στους προσφυγικούς καταυλισμούς. Κάποιοι Αφγανοί πρόσφυγες εγκαταστάθηκαν στις πόλεις μόλις έφτασαν στο Πακιστάν, μεταξύ των οποίων οι μορφωμένοι Αφγανοί, οι επιχειρηματίες, μέλη μειονοτήτων και μόνες ή χήρες γυναίκες και οι οικογένειές τους, που έφυγαν από την Καμπούλ μετά την πτώση του καθεστώτος Najibullah το 1992 ή μετά την κατάληψη της Καμπούλ από τους Ταλιμπάν το 1996 (United States Committee for Refugees and Immigrants, 2001). Δεκάδες χιλιάδες εξ' αυτών επέστρεψαν στις εστίες τους τον Ιανουάριο του 2002, λίγο αφότου ανέλαβε την εξουσία ο Karzai το Δεκέμβριο 2001 (Human Rights Watch, 2002).

Μέσα από τις συνεντεύξεις διαφαίνεται πως οι διακινητές παίζουν σημαντικό ρόλο στην πραγματοποίηση του ταξιδιού. Είναι αυτοί οι οποίοι χαράζουν τη πορεία και έχουν την ευθύνη να παραδώσουν με ασφάλεια στον επόμενο τους πελάτες του. Πολλά είναι τα μέσα τα οποία επιστρατεύονται για τη μεταφορά των προσφύγων, όπως άλογα, φορτηγά, βάρκες, επιβατηγά οχήματα. Όπως αναφέρει και η **Περίπτωση**

4 «Ευτυχώς κατά τη διάρκεια της διαδρομής δεν χωρίστηκα με τα παιδιά μου. Επειδή έπεφτα πολύ από το άλογο, πάντα είχα το φόβο, μην τυχόν χωριστώ από τα παιδιά μου. Τα παιδιά μου ήταν πάντα γύρω από το άλογο, έλεγα στην κόρη μου έλα να κάτσεις στο άλογο, αλλά φοβόταν». Γενικότερα οι διακινητές συντονίζουν ολόκληρο το ταξίδι, όμως σε μία δύσκολη στιγμή, οι πρόσφυγες βρίσκονται εκτεθειμένοι και απροστάτευτοι, καθώς οι διακινητές έχουν διασφαλίσει για τους εαυτούς τους διεξόδους διαφυγής (Τρουμπέτα, 2012). Τα βιώματα, που περνάει κάποιος μέσα από τη διαδικασία του ταξιδιού, είναι έντονα και αυτό φαίνεται και από τις περιγραφές των συνεντευξιαζόμενων. Χαρακτηριστικά η **Περίπτωση 5** αναφέρει «*Το ταξίδι το κάναμε με διακινητή. Όλο το ταξίδι ήταν τρομακτικό, ειδικά όταν ταξιδεύεις με ένα παιδί 2,5 μηνών περίπου. Εμείς μπήκαμε από Θεσσαλονίκη, και έπρεπε να διασχίσουμε ένα κομμάτι που ήταν ποτάμι. Όταν φύγαμε από Τουρκία, είχα δώσει το παιδί μου σε έναν Ιρανό κύριο να το κρατήσει, γιατί ήταν καλύτερη η θέση του, όταν φτάσαμε και κάποιος κατέβηκε για να δέσει τη βάρκα, έπεσε το παιδί από τα χέρια εκείνου του άντρα στο νερό, φωνάζαμε και εγώ και ο σύζυγός μου, τον έβγαλαν αμέσως ευτυχώς, αλλά είχε βραχεί λίγο, είχαμε τρομάξει και οι δυο μας.*» Έντονα συναισθήματα ένιωσε αντίστοιχα η **Περίπτωση 1** «*Από το Ιράν ήρθαμε με διακινητή..... Σε όλο το ταξίδι, αυτό που με τρόμαζε ήταν στο Canakkale, που μπήκαμε στη βάρκα, επιβιβαστήκαμε μία τα μεσάνυχτα, αντιμετωπίσαμε τεράστια κύματα και 5 το πρωί καταφέραμε να φτάσουμε στη Μυτιλήνη. Αυτό ήταν πολύ τρομακτικό.*» και η **Περίπτωση 2** «*..... Το ταξίδι το κάναμε με διακινητή και κόστισε περίπου 2000 δολάρια(Τουρκία- Ελλάδα), για δύο άτομα, εμένα και την αδελφή μου..... Ένα μήνα ήμασταν μέρα – νύχτα σε δάση, ήταν τρομακτικό*» Είναι φανερό πως οι διακινητές αποτελούν ένα δίκτυο, όπου βρήκε έδαφος στην έλλειψη νόμιμων οδών διαφυγής για τους πρόσφυγες. Παρ' όλη την επίγνωση της υψηλής επικινδυνότητας, οι πρόσφυγες τολμούν να κάνουν αυτό το βήμα, καθώς διακατέχονται από την ελπίδα διαφυγής, από το αδιέξοδο και τη θέληση για ζωή .

Γ' Μέρος: Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Οι λόγοι που έχει χορηγηθεί διεθνή προστασία στους πρόσφυγες ποικίλουν και εντοπίζονται πολιτικοί αλλά και κοινωνικοί παράγοντες, που τους οδήγησαν στην εγκατάλειψη της χώρας καταγωγής τους. Στην ερώτηση ποιοι ήταν οι λόγοι, που τους οδήγησαν στην απόφαση να φύγουν από τη χώρα τους, οι συμμετέχοντες απάντησαν : **(Περίπτωση 1)** *«Η ζωή μας κινδύνευε, οι Ταλιμπάν είχαν κατακτήσει την περιοχή,..... οι Ταλιμπάν κατάκτησαν την περιοχή, και ως συνέπεια, πήραν τα καλλιεργήσιμα χωράφια μας.....Όσο μπορούσαμε τραβήξαμε γυναίκες και παιδιά έξω από το χωριό, οι μόνοι, που έμειναν πίσω στο χωριό, ήταν οι ηλικιωμένοι, οι ανάπηροι. Όταν μάθαμε ότι οι Ταλιμπάν έφυγαν από το χωριό, αντικρίσαμε τους παππούδες που τους είχαν χτυπήσει βάνουσα, είχαν χτυπήσει τον πατέρα μου με την κάνη του όπλου και του είχαν σπάσει το χέρι. ....Οι Ταλιμπάν έχουν έχθρα με τους σίτες και τους Hazara. Αντικρίσαμε τους Ταλιμπάν, και πάλι φυγαδευτήκαμε προς το βουνό. Καθώς φεύγαμε, τρία άτομα σκοτώθηκαν, από τους συγχωριανούς μας. Μετά από 40 ημέρες, πάλι το βράδυ επιτέθηκαν. Αυτή τη φορά, στην επίθεση, όσοι μπορούσαμε φύγαμε, με αποτέλεσμα να κατασχέσουν όλα τα υπάρχοντα των συγχωριανών μου. Και τα δικά μας μία εβδομάδα μετά, που ήρθαν ξανά, τα πήραν.»*

Ο συγκεκριμένος πρόσφυγας κατάγεται από μια επαρχία του Αφγανιστάν, Baghlan, στην οποία φαίνεται πως η κατάσταση ασφαλείας την περίοδο που άφησε τη χώρα του, ήταν έκρυθμη. Στις περιοχές της, επαρχίες που ελέγχονταν από αντικαθεστωτικούς, ο ντόπιος πληθυσμός συχνά λάμβανε νυχτερινές επιστολές με τη διαταγή να αφήνουν τις πόρτες των σπιτιών ανοιχτές, για να φιλοξενούνται μέλη των Ταλιμπάν (UNAMA, 2012). Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες του EASO για το Αφγανιστάν, για το 2019, η Baghlan βρίσκεται μεταξύ των επαρχιών με αρκετά υψηλή παρουσία Ταλιμπάν και κάποια παρουσία του ISKP (Islamic State Khorasan Province) και οι αφγανικές δυνάμεις λαμβάνουν μέρος σε πολύνεκρες μάχες σε τμήματα της επαρχίας. Οι περισσότερες περιοχές της επαρχίας θεωρούνται αμφιλεγόμενες και είναι αντικείμενο διεκδίκησης των αντίπαλων μερών. Σύμφωνα με διεθνείς πηγές, 131 περιστατικά ασφαλείας σχετικά με αντικαθεστωτικούς έχουν καταγραφεί μεταξύ Ιανουαρίου 2018 – Φεβρουαρίου 2019, μεταξύ των οποίων απαγωγές, επιθέσεις των Ταλιμπάν σε σημεία ελέγχου, βία κατά τη διάρκεια των

εκλογών στο Pul-e-Khumri, κατάληψη περιοχών από τους Ταλιμπάν, επιχειρήσεις εκκαθάρισης από τις κυβερνητικές δυνάμεις, επιθέσεις σε οικίες πολιτών και δολοφονίες. Κατά την περίοδο 2018-2019, περίπου 13.000 άτομα εκτοπίστηκαν από την επαρχία, και εντός της επαρχίας και σε άλλες επαρχίες. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί πως ο άμαχος πληθυσμός επηρεάζεται και από τους φόρους που επιβάλλουν οι Ταλιμπάν στις περιοχές που ελέγχουν, καθώς και από την καταστροφή της περιουσίας τους.

Σχετικά με την κατάσταση, που έρχονται αντιμέτωποι οι Αφγανοί υπήκοοι, ως μέλη της φυλής Hazara και της σιιτικής θρησκευτικής ομάδας, οι εθνοτικοί διαχωρισμοί στο Αφγανιστάν παραμένουν ισχυροί, καθώς η χώρα θεωρείται επικίνδυνη για τις εθνοτικές μειονότητες, κυρίως εξαιτίας των στοχευμένων επιθέσεων εναντίον προσώπων επί τη βάση της εθνοτικής τους καταγωγής και της θρησκείας τους από τους Ταλιμπάν και λοιπές αντικυβερνητικές ένοπλες ομάδες. Κυρίως στην περίπτωση των Hazara, που είναι κατά βάση Σίτες, όπως οι **Περιπτώσεις 1 και 7**, η εθνικότητα και η θρησκεία συχνά είναι αλληλένδετα συνδεδεμένες, με αποτέλεσμα να μην είναι πάντα δυνατό να διαχωρίσει κανείς μεταξύ της εθνικότητας και της θρησκείας ως το βασικό κίνητρο πίσω από περιστατικά επιθέσεων.

Στην Οδηγία για το Αφγανιστάν της EASO του Ιουνίου 2019 αναφέρεται πως, από την πτώση του καθεστώτος των Ταλιμπάν και έπειτα, η θέση των Hazara στην αφγανική κοινωνία έχει βελτιωθεί, ενώ και το Αφγανικό Σύνταγμα πλέον περιλαμβάνει τους Hazara ως μία από τις εθνοτικές ομάδες που απαρτίζουν το έθνος του Αφγανιστάν, ενώ δεν υπάρχουν πληροφορίες για κακομεταχείρισή τους από το κράτος. Ωστόσο, κατά το 2018, επιθέσεις από αντικαθεστωτικές ομάδες, ιδίως από το ISKP, επηρέασαν αρνητικά τον πληθυσμό των Hazara. Οι επιθέσεις έλαβαν χώρα εκεί που συνήθως μαζεύονται οι Hazara και σίτες, όπως σε θρησκευτικές γιορτές ή πολιτικές εκδηλώσεις, καθώς επίσης και σε γειτονιές σε μεγάλα αστικά κέντρα, όπως σε Kabul και Herat, όπου κατοικούν κυρίως Hazara. Οι επιθέσεις αυτές σχετίζονται και με τη θρησκεία τους. Μεταξύ άλλων, οι διεθνείς πηγές αναφέρουν ότι οι Hazara στοχοποιούνται από το ISKP και λόγω της αποδιδόμενης εγγύτητάς και υποστήριξής τους προς το Ιράν και την αντίθεσή τους με το Ισλαμικό Κράτος στη Συρία. Ακόμη, υπάρχουν περιστάσεις Hazara πολιτών που έχουν απαχθεί ή δολοφονηθεί, ενώ ταξίδευαν, στο δρόμο. Στα καταγεγραμμένα περιστατικά, οι Hazara επιβάτες απομονώνονταν από τους υπόλοιπους και δολοφονούνταν ή απάγονταν, χωρίς άλλο

προφανή λόγο, πέραν των εμφανών χαρακτηριστικών της φυλής τους, που έφεραν τα θύματα. Σχετικά με τη θρησκεία, αναφέρεται πως η σιιτική κοινότητα στο Αφγανιστάν έχει υποστεί δυσανάλογο τίμημα σε ό,τι αφορά τις απώλειες αμάχων. Υπάρχουν αναφορές για επιθέσεις εναντίον της κοινότητας, ιδίως σε σιιτικά τζαμιά, και κατά τη διάρκεια θρησκευτικών εορτών και πολιτικών εκδηλώσεων. Κατά το 2018, η πλειονότητα των επιθέσεων του ISKP είχε ως στόχο τη σιιτική κοινότητα. Αν και ο εδαφικός έλεγχος που ασκεί το ISKP είναι περιορισμένος, έχουν καταγραφεί τέτοιες επιθέσεις σε πολλά, διαφορετικά μέρη της χώρας.

Η **Περίπτωση 7** δήλωσε πως, από όσα του έχει πει η μητέρα του, στο Αφγανιστάν είχαν κτηματικές διαφορές με κάποιους, οι οποίοι σκότωσαν τον πατέρα του. Η μητέρα του, φοβούμενη για τη ζωή της και τις ζωές των παιδιών της, τα πήρε και πήγαν στο Ιράν, όταν ήταν παιδί. Από την προηγούμενη χώρα διαμονής, το Ιράν, έφυγαν, καθώς συνέχιζαν να έχουν προβλήματα με τους ίδιους ανθρώπους. Συγκεκριμένα ανέφερε «.....κάθε χρόνο ο άντρας της θείας μου και τα παιδιά του τσακωνόταν μαζί με τον πατέρα μου για αυτά. Κάθε χρόνο, οι καλλιέργειες του πατέρα μου, η σοδειά ήταν πολύ καλή..... ο θείος μου και 3-4 αδέρφια τσακώνονταν με τον πατέρα μου και προκαλούσαν προβλήματα. Μέχρι που, μια φορά, ήρθαν στην καλλιέργεια, άρχισαν να τον χτυπούν, και ο πατέρας μου άρπαξε το φτυάρι, αντέδρασε, και χτύπησε ένα από τα αδέρφια του θείου μου, τον άντρα της αδελφής του, δυνατά, πίσω από την πλάτη, στο κεφάλι, και αυτός πέθανε. Τότε τα υπόλοιπα αδέρφια κάλεσαν την αστυνομία και πήγαν τον πατέρα στο αστυνομικό τμήμα. .... Τον πατέρα μου τον πήγαν στο μπουντρούμι, ο νεκρός ήταν των Ταλιμπάν, ο πατέρας μου πέθανε εξαιτίας βασανιστηρίων, τον είχαν θάψει μέχρι το στήθος του στη γη για 12-15 ώρες..... έλεγαν ότι αφού σκότωσες έναν από μας, πρέπει να πληρώσεις με τη ζωή σου, να μας δώσεις τα χωράφια σου και μία κόρη σου. Μας είπε ότι εσείς πρέπει να φύγετε, έτσι και έγινε. Ένας άλλος λόγος που μας μισούσαν είναι ότι εμείς ήμασταν Σιίτες..... όταν πεθαίνει ο άντρας, η χήρα παντρεύεται τον αδελφό του, δηλαδή να παντρευτεί ο θείος μου τη μητέρα μου.» Είναι χαρακτηριστικό ότι οι πηγές αναφέρουν ότι οι κτηματικές διαφορές είναι σημαντική αιτία ατομικής ή φυλετικής διαμάχης και συχνά κλιμακώνεται σε βίαιη διαμάχη, ενώ κάποιες φορές αποτελεί το έναυσμα ένοπλων συγκρούσεων ή βεντετών. Οι κτηματικές διαφορές, που γίνονται βίαιες και έχουν ως αποτέλεσμα το θάνατο ενός ατόμου, είτε σε περίπτωση ατυχήματος, είτε με τρόπο προσχεδιασμένο, μπορούν να οδηγήσουν όχι μόνο στην πρόκληση βεντέτας, αλλά και ως ευκαιρία για εκδίκηση (EASO, 2017).

Για τους λόγους φυγής από το Αφγανιστάν, η **Περίπτωση 2** δήλωσε ότι η ίδια και οι αδελφές της είχαν πέσει θύμα ενδοοικογενειακής βίας από το μεγαλύτερο αδελφό τους, αμέσως μετά το θάνατο του πατέρα τους, καθώς ο ίδιος διαφωνούσε με το γεγονός ότι τα κορίτσια σπούδαζαν και εργάζονταν. Η συμπεριφορά του αδελφού της άρχισε να αλλάζει έπειτα από το θάνατο του πατέρα της, καθώς ο αδελφός της έγινε “ο κηδεμόνας του σπιτιού”, απαγορεύοντας στις αδελφές του να βγουν από το σπίτι, να έχουν κοινωνικές επαφές, να εργαστούν. Αρχικά, απειλούσε τις αδελφές πως, αν συνέχιζαν να εργάζονται, θα τις έδιωχνε από το σπίτι. Οι αδελφές αρνήθηκαν να υπακούσουν, με αποτέλεσμα ο μεγάλος αδελφός να τις χτυπά συχνά. Ύστερα από ένα ιδιαίτερος βίαιο περιστατικό, η μία της αδελφή έχασε την όρασή της από το ένα μάτι και η οικογένεια αναζήτησε θεραπεία στο Αφγανιστάν. Η μητέρα της συμμετέχουσα άρχισε να πιέζει τον αδελφό της να βρει μια λύση, ενώ και οι αδελφές του τον ενημέρωσαν ότι είχαν κάνει καταγγελία σε βάρος του, και ότι, αν συνέχιζε, θα έκαναν μήνυση στην αστυνομία. Ο αδελφός της ζήτησε συγγνώμη από την οικογένεια και υποσχέθηκε να συνοδεύσει την τραυματισμένη αδελφή στην Τουρκία, σε αναζήτηση θεραπείας, ζητώντας και από τη συμμετέχουσα (**Περίπτωση 2**) να ακολουθήσει στο ταξίδι, ώστε να εργαστεί κι εκείνη, για να συμπληρώσει τα χρήματα που απαιτούνταν. Έτσι, ξεκίνησαν όλοι μαζί για την Τουρκία. Παρά τις προσπάθειες της ίδιας να τον πείσει να αναζητήσουν θεραπεία, ο ίδιος δεν έκανε κάποια κίνηση, ενώ τους έκρυψε τα κινητά τους τηλέφωνα και τα διαβατήριά τους, ώστε να μην μπορούν να επικοινωνήσουν με την υπόλοιπη οικογένεια, αλλά ούτε και να φύγουν. Βλέποντας τους περιορισμούς που υφίσταντο τα αδέρφια από το μεγαλύτερο αδελφό, η γειτόνισσα τους βοήθησε να δραπετεύσουν, με σκοπό να φτάσουν στην Κωνσταντινούπολη, να καταθέσουν μήνυση και να απελαθούν πίσω στο Αφγανιστάν. Ωστόσο, ο αδελφός τους, μόλις αντιλήφθηκε ότι είχαν φύγει, μέσω της μητέρας τους απείλησε αυτήν και τα άλλα δύο αδέρφια ότι θα τους έβρισκε και θα τους σκότωνε, καθώς τον είχαν ατιμάσει με τη φυγή τους.

Σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία, σημειώνεται ότι πρόκειται για συνηθισμένο φαινόμενο στην αφγανική κοινωνία. Τα γενικώς αποδεκτά ήθη και οι κοινωνικές νόρμες στο Αφγανιστάν επιβάλλουν διακρίσεις εναντίον των κοριτσιών και γυναικών, καθώς οι άντρες θεωρούνται ως “αρχή” υπεύθυνη για την προστασία, την ασφάλεια και την κάλυψη των αναγκών της οικογένειας και η όποια παρέκκλιση από το λόγο του άντρα της οικογένειας μπορεί να θεωρηθεί από την ίδια την οικογένεια, αλλά και από την κοινωνία ως “ατιμία” και ντροπή. Οι γυναίκες στην

αφγανική κοινωνία θεωρούνται, βάσει των κοινωνικών προδιαγραφών που έχει υιοθετήσει η κοινωνία αυτή, υπεύθυνες για την οικογενειακή ισορροπία και τη φροντίδα του σπιτιού, καθώς και υπόλογες στα αρσενικά μέλη της οικογένειας, και οποιαδήποτε παρέκκλιση από τις επιταγές των αρσενικών μελών μπορεί να τιμωρηθεί με βία. Ακόμη και σε περίπτωση σχετικής καταγγελίας εκ μέρους των θυμάτων, οι γυναίκες είναι αυτές που τιμωρούνται με περισσότερη βία, δυσπιστία, ακόμη και εξοστρακισμό από την κοινωνία, ενώ οι δράστες σπανίως τιμωρούνται. Συχνά, ο λόγος, εξαιτίας του οποίου τα κορίτσια και οι γυναίκες τιμωρούνται, είναι ότι αρνήθηκαν πρόταση γάμου, παρακολούθησαν μαθήματα στο σχολείο ή το πανεπιστήμιο, εργάστηκαν εκτός σπιτιού χωρίς τη συγκατάθεση του άντρα του σπιτιού, ή προσπάθησαν να χωρίσουν από το σύζυγό τους (EASO, 2017).

Η κατάσταση που μπορεί να βιώσει μία νέα γυναίκα, χωρίς κανένα υποστηρικτικό δίκτυο στο Αφγανιστάν, πέραν των θηλυκών μελών της οικογένειάς της, σημειώνεται αρκετά δύσκολη. Η θέση των γυναικών και κοριτσιών στο Αφγανιστάν χαρακτηρίζεται από βαθιά ριζωμένες αντιλήψεις σχετικά με το ρόλο τους στην κοινωνία, πεποιθήσεις και κοινωνικές δομές που ενισχύουν τις διακρίσεις εναντίον τους, ενώ πολύ συχνά οι γυναίκες πέφτουν θύματα βίας, σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής, ενδοοικογενειακής. Το νομικό πλαίσιο είναι στενό, ο κοινωνικός στιγματισμός μεγάλος, ενώ, σε περίπτωση διάπραξης εγκλήματος εναντίον τους, είναι πολύ πιθανό ο θύτης να παραμείνει ατιμώρητος. Στα καταφύγια γυναικών ο χώρος πολύ συχνά δεν επαρκεί, ενώ οι γυναίκες που δεν έχουν υποστηρικτικό δίκτυο που να αποτελείται από κοντινό άρρενα συγγενή, θεωρούνται ευάλωτες και εύκολα θυματοποιούνται. Οι εργαζόμενες γυναίκες συχνά αντιμετωπίζουν σεξουαλική παρενόχληση στο εργασιακό περιβάλλον, καθώς και απλώς αν περπατούν μόνες στο δρόμο. Η πρόσβαση των γυναικών στο σύστημα δικαιοσύνης είναι περιορισμένη στο Αφγανιστάν, ενώ όσες τολμούν να ασκήσουν δίωξη, στιγματίζονται και αντιμετωπίζονται με καχυποψία από την αφγανική κοινωνία (EASO, 2019).

Η Έκθεση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Αμερικανικού Υπουργείου Εξωτερικών για το 2015 ανέφερε ότι *«Περιορισμοί για πολιτισμικούς λόγους σε ταξίδια και την έξοδο από το σπίτι ασυνόδευτες, εμπόδισαν πολλές γυναίκες να εργαστούν εκτός του σπιτιού και μείωσαν την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, άλλες κοινωνικές υπηρεσίες»*. Η UNAMA σημειώνει ότι οι φόβοι της δίωξης για το «zina» (μοιχεία) περιορίζουν σοβαρά το δικαίωμα των

γυναικών στην ελεύθερη κυκλοφορία και το δικαίωμά τους να ασκήσουν την επιλογή τους για να τερματίσουν ένα μη συναινετικό γάμο. Οι γυναίκες, που προσπαθούν να ζήσουν μόνες τους, αντιμετωπίζουν επίσης τον ίδιο κίνδυνο. Τέλος, δεν υπάρχει νόμος που απαγορεύει τη σεξουαλική παρενόχληση, και οι γυναίκες, που περπατούν μόνες έξω ή πηγαίνουν στη δουλειά τους, ή ακόμη και όσες έχουν ανώτερη εκπαίδευση, συχνά βιώνουν κακοποίηση ή παρενόχληση ή ακόμα και παρακολουθούνται στο δρόμο σε αστικές περιοχές, ενώ οι συνάδελφοί τους αναμένουν από αυτές σεξουαλικές χάρες (United States Department of State, 2015).

Αντίστοιχα η **Περίπτωση 9** αναφέρει ότι ο λόγος που ήρθε στην Ελλάδα ήταν επειδή κινδύνευε η ζωή του από τους συγγενείς του αγοριού που σύναψε ομοφυλοφιλική σχέση. Για το λόγο αυτό του επιτέθηκαν, τον χτύπησαν και τον τραυμάτισαν. Συνελήφθη και καταδικάστηκε από το τοπικό δικαστήριο της Χεράτ για παιδεραστία.

Οι συναινετικές ερωτικές συνευρέσεις με άτομα του ίδιου φύλου στο Αφγανιστάν είναι παράνομες και τιμωρούνται με φυλακίσεις. Τα κοινωνικά taboos γύρω από την ομοφυλοφιλία παραμένουν ισχυρά.¹⁵ Συγκριμένα, ομοφυλόφιλοι άντρες, αγόρια και εκείνοι που θεωρούνται ότι είναι ομοφυλόφιλοι έχουν περιορισμένη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και απολύονται από τις εργασίες τους εξαιτίας του σεξουαλικού τους προσανατολισμού (Australian Government, 2019). Η αστυνομία έχει αναφερθεί ότι αποτυγχάνει να προστατεύσει άτομα LGBTI (lesbian, gay, bisexual, transgender, or intersex), αντίθετα υπάρχουν αναφορές αξιωματικών της αστυνομίας που στοχεύουν άτομα LGBTI σε καταπίεση, βία (περιλαμβανομένου του βιασμού) και συλλήψεων και φυλακίσεων στη βάση του πραγματικού ή του εκτιμώμενου προσανατολισμού τους (Australian Government, 2019). Τα δικαστήρια του Αφγανιστάν που βασίζονται για την κρίση τους στον ισλαμικό νόμο, όσον αφορά τη βλασφημία, τη θεωρούν πρωτεύων αδίκημα. Άνδρες πάνω από την ηλικία των 18 και γυναίκες πάνω από την ηλικία των 16 μπορεί να καταδικαστούν με θάνατο υπό την κατηγορία της βλασφημίας. Επιπλέον, άτομα που κατηγορούνται ότι διέπραξαν αδικήματα κατά το νόμο της Σαρία όπως αποστασία, βλασφημία, συναινετικές σεξουαλικές πράξεις με άτομα του ίδιου φύλου, βρίσκονται υπό τον κίνδυνο της δίωξης και επίσης της κοινωνικής απόρριψης και βίας από τις οικογένειες τους, από

---

¹⁵ <https://www.rferl.org/a/afghanistan-being-gay-fake-life/28731934.html>

μέλη άλλων οικογενειών, από τους Ταλιμπάν και άλλες αντικυβερνητικές ομάδες (UNHCR, 2016).

Αξίζει επίσης να αναφερθεί τι απάντησε η **Περίπτωση 10** σχετικά με τους λόγους φυγής. Συγκεκριμένα αναφέρει «Όταν ήμασταν στην Καμπούλ, είχα μια κόρη..... και ένα άτομο ήρθε για να παντρευτεί την κόρη μου..... εκδήλωσε το ενδιαφέρον του για την κόρη μου μέσω τρίτου. Αφού παντρεύτηκαν, μετά από λίγες ημέρες, συνειδητοποιήσαμε ότι ήταν μέλος των Ταλιμπάν. Το άτομο που παντρεύτηκε την κόρη μου ήθελε να την πάρει στην Kandahar, εκείνη δεν ήθελε, αντιστεκόταν και έλεγε ότι εκείνη ήταν από την Καμπούλ και δεν θέλει να πάει σε μια περιοχή που είναι υπό τον έλεγχο των Ταλιμπάν. Και πήραν διαζύγιο, και ήρθε μαζί μου εδώ στην Ελλάδα, γιατί μας απειλούσαν ότι θα σκοτώσουν την κόρη μας.»

Αναφορικά με το γάμο στο Αφγανιστάν, την υπόσχεση γάμου και τη λύση της υπόσχεσης αυτής, οι διεθνείς πηγές αναφέρουν πως οι διαφορετικές εθνοτικές ομάδες έχουν διαφορετικές παραδόσεις σχετικά με τις συμφωνίες γάμου, και το θεσμό καθ' αυτό. Οι παραδόσεις αυτές δεν ακολουθούνται ομοιόμορφα εντός των κοινοτήτων και παρατηρούνται παραλλαγές εντός της ίδιας εθνοτικής ομάδας. Ανεξαρτήτως εθνοτικής ομάδας ωστόσο, οι περισσότεροι γάμοι στο Αφγανιστάν είναι από συνοικέσιο ή “κανονισμένοι”, με την έννοια ότι συμφωνούνται μεταξύ των οικογενειών ή των εθνοτικών ομάδων. Πολλοί παράγοντες, εντός και εκτός της οικογένειας, φαίνονται να επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνεται η απόφαση για κάποιο γάμο, μεταξύ των οποίων το φύλο, η θέση της οικογένειας στην κοινωνία, οι εμπειρίες και τα χαρακτηριστικά κάθε μέλους της οικογένειας, η δομή της οικογένειας κατά τη στιγμή λήψης της απόφασης, οι επικρατούσες οικονομικές και πολιτικές συνθήκες. Ο βαθμός επιρροής των γυναικών κατά τη διάρκεια λήψης της απόφασης για το γάμο αλλάζει στην πορεία της ζωής της, σύμφωνα με τη θέση που αυτή κατέχει εντός της οικογένειας – για παράδειγμα, οι γηραιότερες, χήρες γυναίκες μπορεί να επηρεάζουν σημαντικά τέτοιου είδους αποφάσεις στις οικογένειές τους. Συνεπώς, η συμφωνία για κάποιο γάμο είναι συμφωνία μεταξύ δύο οικογενειών και όχι επιβεβαίωση των συναισθημάτων δύο ατόμων. Στο Αφγανιστάν, οι “κανονισμένοι” γάμοι είναι τμήμα ενός πολύπλοκου συστήματος παραδόσεων και αρχών και ο γάμος παίζει βασικό ρόλο στη διαμόρφωση συμμαχιών μεταξύ των οικογενειών και την ενίσχυση δικτύων. Οι συμφωνίες γάμου έχουν σοβαρό πολιτικό και οικονομικό αντίκτυπο (Landinfo, 2011). Αν και το αρθ. 65 του Αστικού Κώδικα της χώρας προβλέπει ότι η συμφωνία γάμου/αρραβώνα μπορεί να ακυρωθεί και από

τα δύο μέλη, με την προϋπόθεση ότι τα δώρα που ανταλλάχθηκαν ή η χρηματική τους αξία θα επιστραφεί, η λύση της συμφωνίας συμβαίνει σπάνια. Γενικά, η λύση του αρραβώνα είναι πιο προβληματική για μια γυναίκα από ό,τι είναι για έναν άντρα και ενέχει το ρίσκο η γυναίκα να παραμείνει ανύπαντρη, σε αντίθεση με τον άντρα, ο οποίος εύκολα μπορεί να αρραβωνιαστεί ξανά. Το γερμανικό Ινστιτούτο Max Planck (MPI) περιγράφει τις συνέπειες ενός διαλυμένου αρραβώνα για τις γυναίκες ως εξής: η γυναίκα δεν θα έχει πλέον εξασφαλισμένο μέλλον και σίγουρα όχι την εκτίμηση που έχαιρε πριν τον αρραβώνα της. Ενώ η περίοδος της μνηστείας διαφέρει, οι περισσότεροι γάμοι τελούνται σε διάστημα ενός έτους, και αν έχει περάσει διάστημα τεσσάρων ετών από τον αρραβώνα, χωρίς να έχει τελεστεί γάμος, ο αρραβώνας θεωρείται άκυρος. Η παράδοση ευνοεί την ενδογαμία, δηλαδή το γάμο μεταξύ συγγενών ή μεταξύ ατόμων από την ίδια φυλή ή εθνοτική ομάδα. Ο γάμος μεταξύ εξαδέλφων συνηθίζεται (Landinfo, 2011).

Οι άνθρωποι έχουν λίγες πιθανότητες να κάνουν τις δικές τους επιλογές όσον αφορά τον έγγαμο βίο στο Αφγανιστάν. Τα ζευγάρια που εναντιώνονται στις επιθυμίες της οικογένειας και την παράδοση και παντρεύονται με κάποιον χωρίς τη συγκατάθεση της οικογένειας, είναι πιθανό να πρέπει να εγκαταλείψουν τη χώρα λόγω της προσβολής της τιμής της οικογένειας. Άλλες διεθνείς πηγές αναφέρουν ότι οι γυναίκες δεν αποφασίζουν ποιον ή πότε θα παντρευτούν, αλλά, εξαιτίας των παραδόσεων και των εθίμων, αυτή είναι μία απόφαση που συνήθως λαμβάνουν οι πατέρες και οι αδελφοί της οικογένειας, με αποτέλεσμα οι εξαναγκαστικοί γάμοι να αποτελούν συχνό φαινόμενο στη χώρα. Βάσει έρευνας του 2012 από το Human Rights Watch, κορίτσια και γυναίκες συχνά φυλακίζονται λόγω του ότι εγκατέλειψαν τις εστίες τους, καθώς δεν είχαν συναινέσει σε γάμο ή αρνήθηκαν να παντρευτούν τους άντρες, στους οποίους τις είχαν υποσχεθεί. Οι γυναίκες και τα κορίτσια, που βρίσκονται σε αυτή τη δεινή θέση, συχνά αντιμετωπίζουν βία και κακοποίηση από την ίδια την οικογένεια. Η άρνηση πρότασης γάμου ή αρραβώνα μπορεί επίσης να προκαλέσει προβλήματα και βία εναντίον της γυναίκας, είτε από την ίδια την οικογένειά της, είτε εκτός οικογένειας (EASO, 2018). Επιπλέον, από την άρνηση γάμου, μπορεί να προκύψουν ακόμη και βεντέτες. Ιδίως όταν πρόκειται για τις σχέσεις μεταξύ μελών της φυλής Pashtun και μελών των άλλων εθνοτικών ομάδων της χώρας, βεντέτες αίματος μπορούν να προκύψουν εξαιτίας της προσβολής της τιμής των Pashtun. Με την προσβολή της τιμής του άντρα ή της οικογένειας να βρίσκεται μεταξύ των πιο σοβαρών παραπτώματων, ο άτυπος κώδικας Pashtunwali

επιτρέπει, και κάποιες φορές, σε κάποιες περιπτώσεις, αποδέχεται το φόνο για την αποκατάσταση της τιμής. Οι έννοιες της “ντροπής” και της προσβολής της τιμής έχουν άμεση σχέση με τη συμπεριφορά των γυναικών, καθώς αυτή αντιμετωπίζεται από την κοινωνία ως αντανάκλαση της φήμης της οικογένειας και των αντρών. Η έννοια της εκδίκησης είναι επίσης πολύ διαδεδομένη μεταξύ των Pashtun, αν και σχετίζεται και με τον τόπο κατοικίας και τον τόπο καταγωγής του κάθε ατόμου (EASO, 2018).

Ενδιαφέρουσα αποτελεί και η **Περίπτωση 3**, όπου ο συνεντευξιαζόμενος δήλωσε ότι κάποια στιγμή βρήκε μια απειλητική επιστολή στο κατάστημά του και την παρέδωσε στο αστυνομικό τμήμα της πόλης του. Ύστερα από μερικούς μήνες, βρήκε ακόμη μία επιστολή και την παρέδωσε ξανά στο αστυνομικό τμήμα, οι οποίοι τον ενημέρωσαν ότι επρόκειτο για επιστολή από τους Ταλιμπάν. Μετά από κάποιες ημέρες, οι Ταλιμπάν επικοινωνήσαν τηλεφωνικά μαζί του για να του ζητήσουν και προφορικά τέσσερα δίκυκλα και τη βενζίνη τους. Όταν, όμως, αρνήθηκε να συμμορφωθεί, τον απείλησαν. Επίσης, δέχτηκε επίθεση από δύο αγνώστους, που επέβαιναν σε μηχανή, σταμάτησαν μπροστά στο αυτοκίνητο του εμποδίζοντάς του το δρόμο και τον χτύπησαν με μαχαίρι, τραυματίζοντάς τον στο χέρι και το μέτωπο. Τον άφησαν αναίσθητο και έφυγαν. Μετά την κατάθεση που έδωσε, δέχτηκε ακόμη ένα απειλητικό τηλεφώνημα, στο οποίο τον κατηγορήσαν ως άθεο.

Σύμφωνα με διεθνή αναφορά της UNAMA, οι στόχοι των στοχευμένων δολοφονιών ή απαγωγών το 2016 περιλάμβαναν γηραιούς τοπικών συμβουλίων, δικαστικό προσωπικό, προσωπικό της κυβέρνησης, αλλά και απλούς πολίτες που θεωρήθηκαν κατάσκοποι της κυβέρνησης ή πολίτες, που δε συμμορφώνονται με οδηγίες των αντικαθεστωτικών. Το 2017, η UNAMA πρόσθεσε στην παραπάνω λίστα ατόμων που στοχοποιούνται, τους πολίτες που θεωρείται ότι αντιτίθενται στις αρχές των αντικαθεστωτικών στοιχείων. Το 2013, η UNAMA κατέγραψε 246 επιθέσεις κατά πολιτών που δεν είχαν επίσημες σχέσεις με την κυβέρνηση, ΜΚΟ ή άλλους πολιτικούς θεσμούς, ενώ οι επιθέσεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα 532 απώλειες αμάχων. Μεταξύ των περιστατικών αυτών περιλαμβάνεται και η στοχοποίηση απλών πολιτών, μεταξύ των οποίων αγρότες, καταστηματάρχες, μαθητές, που θεωρήθηκε ότι υποστήριζαν την κυβέρνηση ή τις εθνικές και διεθνείς δυνάμεις ασφαλείας.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι ο χαρακτηρισμός “άπιστος” ή “άθεος” (kafar) αποδίδεται από τους Ταλιμπάν και άλλες αντικυβερνητικές ομάδες σε άτομα, που θεωρούν οι ίδιοι ότι καταφέρονται εναντίον τους ή δεν ασπάζονται τη

δική τους ερμηνεία του Ισλάμ (EASO, 2019), γεγονός που έχει άμεση σχέση, στην προκειμένη περίπτωση, με το επάγγελμα του πρόσφυγα (**Περίπτωση 3**), καθώς οι Ταλιμπάν θεώρησαν την πώληση ηλεκτρονικών ειδών ως “αντι-ισλαμική” συμπεριφορά.

Σύνηθες φαινόμενο είναι τα νυχτερινά γράμματα, απειλητικά μηνύματα κειμένου και τοπικές ραδιοφωνικές εκπομπές για να προειδοποιήσουν τους πολίτες για την υποστήριξή τους στην κυβέρνηση. Σε τοποθεσίες όπου οι αντικυβερνητικές δυνάμεις δεν μπόρεσαν να κερδίσουν δημόσια στήριξη, έχει αναφερθεί ότι παρενοχλούν και εκφοβίζουν τις τοπικές κοινότητες και ότι επιβάλλουν κυρώσεις εναντίον των τοπικών πληθυσμών για την υποστήριξη της κυβέρνησης (UNAMA, 2012). Οι πολίτες κατηγορούνται για "κατασκοπεία" και σύμφωνα με πληροφορίες υποβλήθηκαν σε συνοπτικές δίκες και παράνομες δικαστικές διαδικασίες που εφαρμόστηκαν από τις αντικυβερνητικές ομάδες. Η τιμωρία για τέτοιου είδους "εγκλήματα" είναι συνήθως εκτέλεση (UNHCR, 2013).

Η Περίπτωση 6 αναφέρει «.....αν κάποιος είναι αστυνομικός που έχει δουλέψει με την κυβέρνηση, οι Ταλιμπάν τον κυνηγούν, γιατί έχει δουλέψει με την κυβέρνηση. Εγώ ήμουν διερμηνέας, έχω δουλέψει με τους Αμερικάνους, οι Ταλιμπάν με κυνηγούν και μου λένε ότι έχω δουλέψει με τους αποστάτες. Εμένα μου λένε ότι έχω δουλέψει με τους ξένους, έχω κάνει κατασκοπεία για αυτούς και, αν θα με πιάσουν, θα με κάνουν κομμάτια..... Επειδή εγώ, ως διερμηνέας, έχω δώσει τα βιομετρικά μου χαρακτηριστικά, οι Ταλιμπάν τα ξέρουν και με βρίσκουν με αυτόν τον τρόπο..... είπαν στη μάνα μου ότι εμείς ξέρουμε ότι ο γιος σου δουλεύει με τους Αμερικάνους, έχει τραυματιστεί, να του πείτε να σταματήσει τη δουλειά..... Μετά η μάνα μου αποφάσισε και μου είπε παιδί μου, θέλω να φύγεις από δω, αν παραμείνεις, θα έρθουν μια μέρα, θα σε σκοτώσουν.....».

Βάσει των διεθνών πηγών, σημειώνεται ότι οι Ταλιμπάν έχουν ως βασικό στόχο της στρατηγικής τους την αποχώρηση των ξένων δυνάμεων από το έδαφος του Αφγανιστάν και θεωρούν όσους συσχετίζονται ή συνεργάζονται με αυτούς ως στόχους προτεραιότητας. Η δήλωση των Ταλιμπάν το 2014 τοποθετεί τους Αφγανούς εξωτερικούς συνεργάτες, διερμηνείς – μεταφραστές, μεταφορείς, διοικητικούς υπαλλήλους, φύλακες κ. ο. κ., ως πιθανούς στόχους. Επιπλέον, σε πηγή του 2009 αναφέρεται ότι ο δημοσιογράφος Ben Anderson, ο οποίος διερεύνησε την κατάσταση που βιώνουν οι διερμηνείς που εργάζονται για τις στρατιωτικές δυνάμεις των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν, υπολογίζει ότι, κάθε 36 ώρες, ένας διερμηνέας χάνει τη ζωή του στη

χώρα. Πιο πρόσφατα, οι Ταλιμπάν ανέλαβαν την ευθύνη για τις δολοφονίες 15 διερμηνέων σε προάστια της Καμπούλ το 2015, και για 23 διερμηνείς ακόμη κατά το 2016. Ωστόσο, άλλες διεθνείς πηγές αναφέρουν ότι δεν υπάρχουν πολλά περιστατικά δολοφονιών διερμηνέων σε περιοχές όπου η παρουσία των αντικαθεστωτικών δεν είναι ισχυρή. Επισημαίνεται ότι οι διερμηνείς απειλούνται μεν, οι δολοφονίες όμως είναι σπάνιες, καθώς οι αντικαθεστωτικοί δεν έχουν τη δυνατότητα να στοχοποιήσουν θύματα σε πόλεις όπως η Herat ή η Mazar-e Sharif. Εκπρόσωπος των Ταλιμπάν δήλωσε επίσης ότι οι Ταλιμπάν δεν συνηθίζουν να στέλνουν προειδοποιητικές επιστολές σε διερμηνείς, καθώς τους θεωρούν “προδότες του έθνους” (EASO, 2017). Δεν είναι δε λίγες οι φορές που πρώην διερμηνείς και οι οικογένειές τους στοχοποιούνται από τους Ταλιμπάν και αφότου εγκαταλείψουν την εργασία τους¹⁶.

Τέλος, η **Περίπτωση 8** δηλώνει «..... υπήρχαν οι Ταλιμπάν που ήθελαν να κάνουμε jihad, δηλαδή τους νεαρούς τους μάζευαν και έλεγαν ότι έπρεπε να πολεμήσουμε εναντίον του κράτους. Και ζήτησαν από εμένα να συμμετέχω και να πολεμήσω με το κράτος, αλλά εγώ πήγαινα σχολείο τότε, αρνήθηκα, και δεν ήθελα να συμμετέχω. Δύο φορές με έχουν απειλήσει, εγώ δεν τους άκουγα, ένα βράδυ ήρθαν 5-10 άτομα, με πήραν μαζί τους σε ένα βουνό, με είχαν φυλακίσει σε ένα υπόγειο. Μέρα – νύχτα μας βασάνιζαν, μας χτυπούσαν με ζώνη, με ξύλο, και έλεγαν ή συμμετέχεις στην ομάδα μας, ή θα σε σκοτώσουμε. Πέντε ημέρες ήμουν φυλακισμένος εκεί, ήταν και άλλα πέντε άτομα.....»

Υπάρχει ένα γενικό consensus για τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η στρατολόγηση στις ένοπλες δυνάμεις των Ταλιμπάν. Αυτό γίνεται κυρίως μέσω κάποιων εδραιωμένων παραδοσιακών δικτύων και οργανωμένων δραστηριοτήτων, που έχουν άμεση σχέση με την θρησκεία. Ο κώδικας δεοντολογίας των Ταλιμπάν περιλαμβάνει πολλούς τρόπους συμπεριφοράς, με τους οποίους τα στελέχη τους οφείλουν να συμπεριφέρονται, έτσι ώστε να κερδίσουν τη συμπάθεια του πλήθους. Υπάρχει ειδική επιτροπή της Quetta Shura, που ασχολείται αποκλειστικά με τη στρατολόγηση (Clark, 2011).

Στην εποχή μας, το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Twitter, το Facebook και τα blogs, έχουν φανεί πολύ χρήσιμα σαν εργαλεία διάδοσης

---

¹⁶<https://www.pri.org/stories/2014-09-11/heres-how-military-interpreter-made-it-danger-afghanistan-safety-us>

των ιδεών αλλά και στρατολόγησης. Μέσω των κοινωνικών δικτύων, οι Ταλιμπάν μπορούν να έρθουν σε επαφή με υποστηρικτές και πιθανά νέα στελέχη. Όπως είχε αναφέρει και ο δημοσιογράφος Bashir Ahmad Gwakh (2011) στο Radio Free Europe, στην εποχή μας κανένας πόλεμος δεν μπορεί να κερδηθεί χωρίς τα κοινωνικά δίκτυα και την προπαγάνδα για στρατολόγηση νέων μελών. Επιπλέον, οι Ταλιμπάν κάνουν άμεσες και προσωπικές προσπάθειες να πείσουν τον κόσμο να καταταγεί στην ομάδα τους. Η δράση αυτή πραγματοποιείται είτε μέσω θρησκευτικών δικτύων, είτε σε τζαμιά μετά την προσευχή, είτε σε θρησκευτικά σχολεία (EASO, 2016).

Σύμφωνα με την έρευνα του Ευρωπαϊκού Γραφείου Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO), αναφορικά με τη στρατολόγηση μαχητών στην ένοπλη ομάδα των Ταλιμπάν, και ιδιαίτερα όσον αφορά τις σχετικές μεθόδους που επιστρατεύουν οι Ταλιμπάν, σημειώνεται ότι αυτή η στρατολόγηση συντελείται μέσω διαφόρων μηχανισμών: πρόσληψη σπουδαστών από τα θρησκευτικά σχολεία (madrassa) από το Πακιστάν και το Αφγανιστάν, πρόσληψη τοπικά από μουλάδες ή μέσω θρησκευτικών δικτύων, στρατολογήσεις από θρησκευτικά πολιτικά κόμματα ή ομάδες, καθώς και μέσω συγγενών ή στην κοινότητα και δια μέσου σχολείων ή πανεπιστημίων (EASO, 2012). Η φτώχεια, η έλλειψη κυβερνητικής παρουσίας, η παρουσία ξένων στρατευμάτων και ούτω καθεξής ενθάρρυναν τη στρατολόγηση. Οι Ταλιμπάν χρησιμοποιούν ως μέσα πίεσης την ανεργία, τις κοινωνικές συγκρούσεις, τη θρησκεία, την έλλειψη εκπαίδευσης, τη στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων μελών των κοινοτήτων, τη συστηματική κατήχηση/πλύση εγκεφάλου, ακόμη και την αξιοποίηση των μέχρι πρότινος εχθρών τους προς όφελος τους. Επιπλέον, φροντίζουν να εκμεταλλευτούν τυχόν ξενοφοβικά αισθήματα.

Στην ενότητα «Τοπικά παραρτήματα Ταλιμπάν (Local Taliban fronts)» της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO, 2016), και σε ό,τι αφορά τη στρατολόγηση ένοπλων δυνάμεων στο Αφγανιστάν, γίνεται αναφορά στην παραδοσιακή δομή οργάνωσης των Ταλιμπάν. Πρόκειται για το μέτωπο τοπικής εμβέλειας (mahaz), που αποτελείται από διαφορετικούς διοικητές τοπικού χαρακτήρα με ομάδες των 10 με 30 μαχητών, οι οποίοι κινητοποιούνται σε τοπικό επίπεδο και ανήκουν σε μια πολύπλευρη ιεραρχία συμπεριλαμβανομένης μιας αυστηρού χαρακτήρα διοίκησης, επικεφαλής της οποίας είναι το στρατιωτικό συμβούλιο των Ταλιμπάν. Οι μαχητές που ανήκουν σε ένα μέτωπο δεν κινητοποιούνται όλοι ταυτόχρονα, αλλά λειτουργούν με ένα σύστημα εναλλαγής, ώστε οι τοπικοί μαχητές να μπορούν να επιστρέψουν γρήγορα σπίτι (EASO, 2012).

Όσον αφορά τη στρατολόγηση παιδιών από τους Ταλιμπάν, η εσωτερική τους πολιτική δεν επιτρέπει τη στρατολόγησή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 69 του Κώδικα Δεοντολογίας τους, τη «Lahya»: «Οι νέοι χωρίς γένια δε μπορούν να διαμένουν σε στρατώνες και στρατιωτικές βάσεις». Προτείνεται η διάταξη αυτή να ενταχθεί στον Ισλαμικό νόμο, τη «Sharia». Εντούτοις, σε έκθεση του Φεβρουαρίου του 2016, το Human Rights Watch (HRW) κατέγραψε μια αύξηση της παιδικής στρατολόγησης στα Βόρεια του Αφγανιστάν από τα μέσα του 2015, που συνέπιπτε με τις σφοδρότερες επιθέσεις των Ταλιμπάν στην περιοχή κυρίως στην Kunduz. Η HRW διεξήγαγε συνέντευξη σε 13 ανήλικους μεταξύ 14 και 17 ετών που στρατολογήθηκαν από τους Ταλιμπάν και, μεταξύ άλλων καθηκόντων, εκπαιδεύτηκαν και χρησιμοποιήθηκαν για να πολεμήσουν και να «φυτέψουν» αυτοσχέδιο εκρηκτικό μηχανισμό. Σύμφωνα με πηγές των Ηνωμένων Εθνών, οι Ταλιμπάν συνέχισαν να στρατολογούν παιδιά για επιθέσεις αυτοκτονίας και για να κατασκευάζουν, να μεταφέρουν και να φυτεύουν εκρηκτικούς μηχανισμούς, ενώ χρησιμοποιούνται στην ενεργή μάχη, καθώς και ως κατάσκοποι (UNAMA, 2015).

Συμπεράσματα έρευνας

Συνοψίζοντας, σκοπός της παρούσας έρευνας είναι ο εντοπισμός και η διερεύνηση των αιτίων της μετανάστευσης των Αφγανών προσφύγων, όπου άφησαν τη χώρα τους, καθώς ένιωθαν ανασφάλεια εξαιτίας πολλών παραγόντων που επηρέαζαν αρνητικά τη ζωή τους. Σε γενικές γραμμές, εντοπίζονται πολιτικοί αλλά και κοινωνικοί παράγοντες που οδήγησαν τους συνεντευξιαζόμενους στην εγκατάλειψη της χώρας καταγωγής τους.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση (2011) και το Διεθνές Δίκαιο, οι κίνδυνοι που μπορούν να υποστούν οι πρόσφυγες και περιγράφονται ως σημαντικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων¹⁷, γίνονται βάσει φυλής, εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων και συμμετοχή σε ιδιαίτερες κοινωνικές ομάδες. Αρχικά, φαίνεται πως δύο από τους πρόσφυγες του δείγματος μας διώκονται από τη χώρα τους λόγω εθνοτικής καταγωγής και θρησκευτικών πεποιθήσεων. Τα άτομα που ανήκουν σε κάποια θρησκευτική μειονότητα (στην εν λόγω περίπτωση σίιτες) δεν μπορούν να εκφράσουν την πίστη τους ελεύθερα και πολλές φορές διώκονται έχοντας άσχημη μεταχείριση και δέχονται απειλές για την ζωή τους (UNHCR, 2016). Άτομα επίσης που ανήκουν σε μία εθνοτική μειονότητα, όπως είναι οι Hazara, καθώς επίσης και οι Αφγανοί, οι οποίοι έχουν γεννηθεί ή για μεγάλο χρονικό διάστημα διαμένει στο Ιράν, αντιμετωπίζουν ποικίλα προβλήματα καθιστώντας αδύνατη τη παραμονή τους στη χώρα καταγωγής. Έτσι τους παρέχεται διεθνής προστασία, δεδομένου ότι ανήκουν στη μειονότητα Σιτών Hazara, όπου υφίστανται συστηματικά διώξεις από την πλειοψηφία Σουνιτών Παστούν και τους Ταλιμπάν.

Επιπλέον, σαν λόγος φυγής από το Αφγανιστάν, τέθηκε το ζήτημα των αποδιδόμενων σε αυτούς πολιτικών πεποιθήσεων. Συγκεκριμένα, αναφέρθηκαν περιπτώσεις, όπου πρόσφυγες δέχονταν ενοχλήσεις και είχαν στοχοποιηθεί από τους Ταλιμπάν είτε για αναγκαστική στατολόγηση είτε λόγω των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων. Μη κρατικοί φορείς, όπως τρομοκρατικές οργανώσεις, πρωταγωνιστούν στο αφγανικό κράτος έχοντας ως κύριο στόχο τους την ανατροπή του υφιστάμενου status quo. Ακόμη, σημαντικός παράγοντας για να εγκαταλείψουν τη χώρα τους αποτέλεσε η συμμετοχή τους σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα.

---

¹⁷ <http://www.refworld.org/docid/4f197df02.html>

Συγκεκριμένα, το Αφγανιστάν είναι μια εξαιρετικά επικίνδυνη χώρα για τις χήρες γυναίκες και τα ανήλικα παιδιά, που έχουν κτηματικές διαφορές με μέλη της ευρύτερης οικογένειάς τους. Οι γυναίκες, οι μονογονεϊκές οικογένειες και οι ομοφυλόφιλοι αποτελούν ιδιαίτερες κοινωνικές ομάδες ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στην κοινωνία όπου ζουν. Όντας κάποιος μέλος σε αυτές τις ομάδες υπάρχει μεγάλο ενδεχόμενο να υποστεί βία ακόμα και θάνατο. Χαρακτηριστική είναι η απάντηση ενός πρόσφυγα, όπου ανέφερε πως δέχτηκε απειλές εναντίον της ζωής του εξαιτίας της σύναψης ομοφυλοφιλικού δεσμού. Στο Αφγανιστάν, οι κοινωνικές ανισότητες και διακρίσεις είναι αρκετά έντονες. Οι αντιθέσεις στις κοινωνικές νόρμες και τους κανόνες που επιβάλλει η συντηρητική κοινωνία της χώρας, σχετικά με τη θέση της γυναίκας, συχνά αποτελούν τροχοπέδη στην εξέλιξη της αλλά και αιτία φυγής από τη χώρα.

Ως προς το ταξίδι τους προς την Ελλάδα, οι Αφγανοί πρόσφυγες φαίνεται πως ακολουθούν μία συγκεκριμένη πορεία, περνώντας από το Αφγανιστάν στο Πακιστάν από εκεί στο Ιράν, μετά στην Τουρκία και από εκεί στον ελλαδικό χώρο. Μέσα από τις συνεντεύξεις παρατηρείται πως οι διακινητές παίζουν σημαντικό ρόλο στην πραγματοποίηση του ταξιδιού, καθώς βρίσκουν πρόσφορο έδαφος στις δύσκολες στιγμές τους και μέσω αυτών, οι πρόσφυγες αναζητούν μια «σανίδα» σωτηρίας για μια καλύτερη ζωή. Επίσης, από την παρούσα έρευνα αναδείχθηκαν βιώματα και εμπειρίες που θα μείνουν χαραγμένες στις ζωές αυτών των ανθρώπων για πάντα.

Τέλος, θα μπορούσε κανείς να πει πως χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση για το πώς οι διακινητές φαίνονται μέσα από τα μάτια των προσφύγων και ποιες είναι οι αντιλήψεις των προσφύγων σχετικά με αυτό. Ακόμα, αξίζει να μελετηθεί αν η Ελλάδα αποτελεί τον κύριο προορισμό των Αφγανών προσφύγων ή απλά ένα πέρασμα για να μεταπηδήσουν στην υπόλοιπη Ευρώπη. Άλλο ένα ερευνητικό ερώτημα που αξίζει να διερευνηθεί είναι το κατά πόσο θα ήθελαν να γυρίσουν πίσω στη χώρα τους, εφόσον τα προβλήματα, που αντιμετωπίζουν εκεί, έχουν επιλυθεί.

Οι μετακινήσεις πληθυσμών αποτελούν πλέον ένα σταθερό φαινόμενο. Εκτός από τις διαμάχες-εμφύλιες, θρησκευτικού ή εθνικού περιεχομένου, οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής αλλά και των πανδημιών, δημιουργούν συγκρούσεις και εν συνεχεία μετοικήσεις ανθρώπων, όπου είτε θέλουν να γλιτώσουν από τον πόλεμο είτε προσανατολίζονται προς την έξοδο για την αναζήτηση βασικών αγαθών.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Amnesty International (2018) *Amnesty International Report 2017/18 – Afghanistan*. Ανακτήθηκε 25.10.2020 από: <http://www.refworld.org/docid/5a99395da.html>

Ανάγνου Μ.(2020) *ΑΚΥΒΕΡΝΗΤΕΣ ΡΟΕΣ. Πολιτικές διαχείρισης προσφυγικής/μεταναστευτικής κρίσης*. Αθήνα: Παπαζήση

Ariananews (12 Μαρτίου 2019) *President Ghani to Issue Legislative Decree on Recognizing 'Sadat' as Ethnic Group*. Ανακτήθηκε 2.12.2020 από: <https://ariananews.af/president-ghani-to-issue-legislative-decree-on-recognizing-sadat-as-ethnic-group/>

Australian Government: Department of Foreign Affairs and Trade (2019) *Country Information Report: Afghanistan*. Ανακτήθηκε 7.12.2020 από: <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-afghanistan.pdf>

Cabot H. (2014) *On the Doorstep of Europe: asylum and citizenship in Greece*. United States of America: University of Pennsylvania Press

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΥΠΑΤΟΥ ΑΡΜΟΣΤΗ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ (2009). *ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ* : Σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967για το Καθεστώς των Προσφύγων. Αθήνα

Clark K. (2011) *The Layha -Calling the Taleban to account. Appendix 1. The Taleban Codes of Conduct in English*. Ανακτήθηκε από: http://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/downloads/2012/10/Appendix_1_Code_in_English.pdf

Creswell J. (2016). *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας*. Χ. Τσορμπατζούδης (επιμ.). Αθήνα: Ίων

Δημητριάδη Α.(2013) *Διέλευση και μετανάστευση στην Ελλάδα. η περίπτωση των Αφγανών, Πακιστανών και Μπαγκλαντεσιανών*. Αθήνα: Νήσος

Denzin, N., Lincoln, Y.(2005:3) *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed.) , (p.3) Thousand Oaks : Sage

Δικτυακός τόπος διαβουλεύσεων Μετανάστευσης και Ασύλου. *Μεταναστευτική ορολογία*. Ανακτήθηκε 11.10.2020 από : <http://www.opengov.gr/immigration/?p=798>

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες(2016)*Οι παρατηρήσεις του ΕΣΠ επί του νόμου 4375/2016*. Ανακτήθηκε 13.10.2020 από :<https://www.gcr.gr/el/news/press-releases-announcements/item/551-oi-paratiriseis-tou-esp-epi-tou-nomou-4375-2016>

Έμκε-Πουλοπούλου, Η. (2007). *Η Μεταναστευτική πρόκληση*. 1η εκδ. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Δημογραφικών Μελετών

European Union: Council of the European Union, *Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)*. Ανακτήθηκε 16.12.2020 από:<http://www.refworld.org/docid/4f197df02.html>

European Union: European Commission, *EUROPEAN CIVIL PROTECTION AND HUMANITARIAN AID OPERATIONS*. Ανακτήθηκε 3.12.2020 από: http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/iran_en.pdf

Ευρωπαϊκή Ένωση: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο *,Διασφάλιση του δικαιώματος στο άσυλο*. Ανακτήθηκε 13.10.2020 από :<https://www2.europarl.europa.eu/about-parliament/el/democracy-and-human-rights/fundamental-rights-in-the-eu/guaranteeing-the-right-to-asylum>

European Union: European Asylum Support Office (2019), *Country Guidance: Afghanistan*. Ανακτήθηκε 7.12.2020 από: https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/Country_Guidance_Afghanistan_2019.pdf,

European Union: European Asylum Support Office (2017), *EASO Country of Origin Information Report. Afghanistan Individuals targeted by armed actors in the conflict*. Ανακτήθηκε 9.12.2020 από:

https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/Afghanistan_targeting_conflict.pdf

European Union: European Asylum Support Office (2018), *Country Guidance: Afghanistan*. Ανακτήθηκε 8.12.2020 από: <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/easo-country-guidance-afghanistan-2018.pdf>

European Union: European Asylum Support Office (2016), *EASO Country of Origin Information Report. Afghanistan: Security Situation*. Ανακτήθηκε 25.10.2020 από: <http://www.refworld.org/docid/584ec81e4.html>

European Union: European Asylum Support Office (2012), *EASO Country of Origin Information Report. Afghanistan. Taliban Strategies – Recruitment*. Ανακτήθηκε 9.12.2020 από: <http://www.refworld.org/docid/4ffc30a82.html>,

European Union: European Asylum Support Office (2016) *EASO Country of Origin Information Report Afghanistan Security Situation*. Ανακτήθηκε 9.12.2020 από: https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/EASO-COI-Afghanistan_Security_Situation-BZ0416001ENN_FV1.pdf,

European Union: European Asylum Support Office (2016) *EASO Country of origin Information Report, Afghanistan Recruitment by armed groups*. Ανακτήθηκε 9.12.2020 από: https://www.ecoi.net/file_upload/90_1474353951_2019-09-easo-afghanistan-recruitment.pdf,

European Union: European Asylum Support Office (2017), *EASO Country of Origin Information Report. Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms*. Ανακτήθηκε 7.12.2020 από: <http://www.refworld.org/docid/5a38ce314.html>

GLOBAL COMPACT FOR MIGRATION (2018) *INTERGOVERNMENTALLY NEGOTIATED AND AGREED OUTCOME*. Ανακτήθηκε 15.10.2020 από: https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/180713_agreed_outcome_global_compact_for_migration.pdf

Ζύγουρα Β. (2013) *Ευρωπαϊκή ένωση και Ελληνική Πολιτική ασύλου και μετανάστευσης*. (Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Έλλαδα) Ανακτήθηκε από: https://jmce.gr/portal/wp-content/uploads/2018/05/B.-Zygoura-_H-eyopaiki-diaxeirisi-tis-prosfygikis-krisis-tou-2015-1.pdf

Human Rights Watch (2016). *Afghanistan: Taliban Child Soldier Recruitment Surges*. Ανακτήθηκε 9.12.2020 από: <https://www.hrw.org/news/2016/02/17/afghanistan-taliban-child-soldier-recruitment-surges>

Human Rights Watch (2002). *Closed Door Policy: Afghan Refugees in Pakistan and Iran*. Ανακτήθηκε 9/12/2020 από: <https://www.refworld.org/docid/3c7ce78a4.html>

Human Rights Watch (2013). *Unwelcome Guests: Iran's Violation of Afghan Refugee and Migrant Rights*. Ανακτήθηκε 3.12.2020 από: <http://www.refworld.org/docid/528f27454.html>

Ireland: Refugee Documentation Centre (2010) *Afghanistan: Treatment of Hazara by government forces, November 2009 - November 2010*. Ανακτήθηκε 1.12.2020 από: <http://www.refworld.org/docid/4d05d1992.html>

Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας. Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: ΣΕΑΒ

Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Κριτική.

Joshua Project. *Hazara in Afghanistan*. Ανακτήθηκε 1.12.2020 από: https://joshuaproject.net/people_groups/12076/AF

Κακκαλής Π. (2004). *Δίκαιο Αλλοδαπών*. Αθήνα: ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Κόντης Α., Βέρνου Σ. (2017) *Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση : Οι πολλαπλές κρίσεις και οι προκλήσεις του μέλλοντος*. Αθήνα : Παπαζήση

Languages of the world (7 Ιουλίου 2010) *The language of Hazara*. Ανακτήθηκε 1.12.2020 από: <http://www.languagesoftheworld.info/geolinguistics/the-language-of-hazara.html>

Μαρούδα Μ-Ν., Σαράντη Β.(2016). *Προσφυγικό Δίκαιο*. Αθήνα: ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Minority Rights Group International. *Hazaras*. Ανακτήθηκε 1.12.2020 από: <http://minorityrights.org/minorities/hazaras/>

Μουσούρης Σ.(2019).*ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ...ΚΑΙ ΞΑΦΝΙΚΑ ΤΑΛΙΜΠΑΝ*. Αθήνα, Σιδέρης Naval Postgraduate School, *Program for Culture & Conflict Studies, Ethnic Identity in Afghanistan*. Ανακτήθηκε 18.10.2020 από:http://www.nps.edu/programs/ccs/Ethnic_identity.html

Νικολόπουλος Γ.(2008). *Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής. Το <<πρόγραμμα της Χάγης>> και η εφαρμογή του*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Νόμος ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4636 - ΦΕΚ 169/Α/1-11-2019 (Κωδικοποιημένος). Περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 15.10.2020 από <https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2020/05/%CE%9D.-4636.2019-%CE%A6%CE%95%CE%9A-169.%CE%91.1.11.2019.pdf>

Νόμος ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3907 - ΦΕΚ Α' 7/26.01.2011.Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ "σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη - μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών" και λοιπές διατάξεις. Ανακτήθηκε 14.10.2020 από <https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2020/05/3907.pdf>

Νόμος ΥΠ' ΑΡΙΘ4375/2016 - ΦΕΚ 51/Α/3-4-2016 (Κωδικοποιημένος): Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 14.10.2020 από <https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2020/05/N.4375.pdf>

Νόμος ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 4686/2020 - ΦΕΚ 96/Α/12-5-2020 (Κωδικοποιημένος): Βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε 14.10.2020 από <https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2020/05/%CE%9D-4686-2020.pdf>

Norway: Landinfo - Country of Origin Information Centre (2011), *Afghanistan: Marriage*. Ανακτήθηκε 7.12.2020 από: <https://www.refworld.org/docid/512258e82.html>

Παπαθεοδώρου Θ.(2015). *Νομικό καθεστώς αλλοδαπών. Ελληνική και Ευρωπαϊκή Νομοθεσία*. Αθήνα, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Παπακωνσταντής Μ.(2016). *Οι πολιτικές της Ε.Ε. Εξωτερική, Γεωργική, Μετανάστευση*. Αθήνα: Σάκκουλα

Παπασιώπη-Πασιά Ζ.(2015) *Δίκαιο αλλοδαπών*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks: Sage

Radio Free Europe/Radio Liberty (12 Σεπτεμβρίου 2017) *'Fake Life': Being Gay in Afghanistan*. Ανακτήθηκε 8.12.2020 από: <https://www.rferl.org/a/afghanistan-being-gay-fake-life/28731934.html>

Σακκάς Γ.(2008) *ΟΙ ΑΡΑΒΕΣ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ*. Αθήνα: Πατάκη

Silverman D. (2004) *Qualitative Research Theory, Method and Practice*, London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE

Σεϊμένης Ι, Σεΐτης Κ.(2011) *Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 21^{ου} ΑΙΩΝΑ. Θεσσαλονίκη: ΖΗΤΗ*

The Indicator (15 Οκτωβρίου 2020) *Αφγανιστάν: Συμφωνία ΗΠΑ με Ταλιμπάν για να περιοριστεί η βία*. Ανακτήθηκε 29. 10. 2020 από :<https://indicator.gr/afganistan-symfonia-ipa-me-talimpan-gia-na-perioristei-i-via>

The world (11 Σεπτεμβρίου 2014) *Here's how a military interpreter made it from danger in Afghanistan to safety in the US*. Ανακτήθηκε 9.12.2020 από: <https://www.pri.org/stories/2014-09-11/heres-how-military-interpreter-made-it-danger-afghanistan-safety-us>

Τρουμπέτα Σ.(2012) *Το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα. Διαβάσεις και Μελέτες Συνόρων*. Αθήνα: Παπαζήση

Τσιώλης, Γ. (2014). *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Κριτική.

UN, *Global Compact on Refugees*. Ανακτήθηκε 11.10.2020 από: <https://refugeesmigrants.un.org/refugees-compact>

UN Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA) (2012) *Afghanistan: Mid Year Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict 2012*. Ανακτήθηκε 6.12.2020 από: <https://www.refworld.org/docid/502233982.html>

UNAMA - UN Assistance Mission in Afghanistan (2017) *Afghanistan Protection of Civilians in Armed Conflict; Annual Report 2016*. Ανακτήθηκε 18.10.2020 από: http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1486385735_protection-of-civilians-in-armed-conflict-annual-report-2016-feb2017.pdf

UNAMA (2015) *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, pp.18-19 .Ανακτήθηκε 8.12.2020 από: <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>

UNAMA (2012) *Mid-Year Report 2012: Protection of Civilians in Armed Conflict*, p. 20, Ανακτήθηκε 7.12.2020 από: <http://www.refworld.org/docid/502233982.html>

UN High Commissioner for Refugees (2016) *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*. Ανακτήθηκε 4.12.2020 από: <https://www.refworld.org/docid/570f96564.html>

UN High Commissioner for Refugees (2018), *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*. Ανακτήθηκε 26.10.2020 από: <https://www.refworld.org/docid/5b8900109.html>

UN High Commissioner for Refugees (2013), *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*. Ανακτήθηκε 19.10.2020 από <http://www.refworld.org/docid/51ffdca34.html>

UNHCR (2017) *IRAN FACTSHEET*. Ανακτήθηκε 3.12.2020 από: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Iran%20Factsheet%20July%202017%20-%20Final.pdf>

UNHCR: The UN Refugee Agency (Greece) Ανακτήθηκε 2.11.2020 από: <https://www.unhcr.org/gr/%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC>

UN Security Council (2015) *Children and armed conflict; report of the Secretary*, p.6 Ανακτήθηκε 7.12.2020 από: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/CBDDCE1B91133BFD85257E61005746D0>,

United States Committee for Refugees and Immigrants (2001) *Afghan Refugees in Pakistan at Risk*, Refugee Reports, Vol. 22, No 7. Ανακτήθηκε 9.12.2020 από: <https://www.refworld.org/docid/3c58099a15.html>

United States Commission on International Religious Freedom (2018) *USCIRF Annual Report 2018 - Tier 2 - Afghanistan*. Ανακτήθηκε 1.12.2020 από: <http://www.refworld.org/cgi-bin/tehis/vtx/rwmain?page=search&docid=5b278eb70&skip=0&query=demography&coi=AFG&searchin=fulltext&sort=date>

United States Department of State (2015) *2014 Country Reports on Human Rights Practices—Afghanistan*. Ανακτήθηκε 7.12.2020 από: <http://www.refworld.org/docid/559bd58728.html>

United States Department of State (2017) *2016 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*. Ανακτήθηκε 19.10.2020 από : <http://www.refworld.org/docid/58ec8a7fa.html>

Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. *Στατιστικά*. Ανακτήθηκε 30.10.2020 από: <https://migration.gov.gr/statistika/>

Υπουργική Απόφαση Αριθμ. Οικ. 6416/2014 ΦΕΚ 2034/Β/25-7-2014 : Κανονισμός λειτουργίας Υπηρεσίας Ασύλου. Ανακτήθηκε 16.10.2020 από <https://migration.gov.gr/wp-content/uploads/2020/05/kanonismos-yphresias-asyloy.pdf>

Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 1140/2019ΦΕΚ 4736/Β/20-12-2019: Περιορισμός Κυκλοφορίας των Αιτούντων Διεθνή Προστασία. Ανακτήθηκε 16.10.2020 από <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/upourgike-arophase-1140-2019-phek-4736b-20-12-2019.html>

Παράρτημα

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 1 - (ΑΝΤΡΑΣ)

Σ: Καλημέρα σας, ονομάζομαι Βασίλης Καρακίτσος και είμαι φοιτητής του μεταπτυχιακού προγράμματος «**Πολιτικές για τη μετανάστευση, τις κοινωνικές διακρίσεις και την ιδιότητα του πολίτη**» του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Αυτή η συνέντευξη διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, όπου κύριος στόχος αποτελεί η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους παρέχεται διεθνή προστασία στους Αφγανούς πρόσφυγες και η περιγραφή των βιωμάτων τους, σχετικά με τους παράγοντες που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν την χώρα καταγωγής τους και να έρθουν στην Ελλάδα. Η συνέντευξη θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς και θα τηρηθεί πλήρης εμπιστευτικότητα και ανωνυμία. Είστε σύμφωνοι;

Π: *Ναι, δεν έχω πρόβλημα*

Σ: Από δω είναι η διερμηνέας, η οποία γνωρίζει τη γλώσσα σας (νταρί) και θα βοηθήσει να μεταφερθεί το αυθεντικό νόημα των όσων ειπωθούν. Θα είναι η φωνή μου και η φωνή σας. Καταλαβαίνετε ο ένας τον άλλον;

Π: *Ναι*

Σ: Ωραία, Ας ξεκινήσουμε.

Δημογραφικά στοιχεία

Σ: Πόσο χρονών είστε;

Π: *38 χρονών*

Σ: Σε ποια χώρα γεννηθήκατε;

Π: Στο Αφγανιστάν, στην επαρχία Baghlan, στο χωριό Qarasaei.

Σ: Ποια είναι η θρησκεία σας;

Π: Μουσουλμάνος σίιτης.

Σ: Σε ποιο δόγμα ανήκετε;

Π: Hazara.

Σ: Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

Π: Πήγα σχολείο για δύο χρόνια. Μετά το σταμάτησα. Δεν μπορούσα να συνεχίσω το σχολείο λόγω οικονομικών προβλημάτων.

Σ: Εργαζόσασταν όσο ζούσατε στη χώρα σας ;

Π: Ναι, ήμουν αγρότης. Είχα δικά μου κτήματα. Καλλιεργούσα σιτάρι, σουσάμι και σπόρους που βγάζουμε λάδι. Ήμουν 10 χρονών όταν άρχισα να δουλεύω. Συνηθίζεται στο Αφγανιστάν, τα παιδιά να εργάζονται από μικρή ηλικία.

Σ: Είστε παντρεμένος/η;

Π: Ναι, παντρεύτηκα στο Qarasaei., πριν περίπου 12 χρόνια, στο Αφγανιστάν Έχω τρία παιδιά, δύο αγόρια και μία κόρη.

Ταξίδι και διαδρομή

Σ: Πότε φύγατε από τη χώρα σας και από ποιες χώρες περάσατε μέχρι να φτάσετε στην Ελλάδα;

Π: Τον Απρίλιο του 2012 έφυγα από το Αφγανιστάν. Έφυγα μαζί με την οικογένεια μου. Πήγαμε πρώτα Πακιστάν, μείναμε 2 μέρες, και από εκεί κατευθείαν στο Ιράν. Στο Ιράν μείναμε στο Eshtehard, στην πόλη Karaj. Από το Ιράν φύγαμε πριν περίπου ένα χρόνο για να έρθουμε προς την Ευρώπη. Η διαδρομή που ακολουθήσαμε μέχρι την Ελλάδα ήταν: από Τουρκία, πρώτα Van, Αγκυρα και μετά Canakkale. Από εκεί περάσαμε στην Μυτιλήνη, από το Ayvasik. Από το Ιράν ήρθαμε με διακινητή. Για να φτάσουμε μέχρι την Τουρκία, ο καθένας μας έδωσε 3,5 εκ. τουμάν, και προς την Ελλάδα, ο καθένας 700 δολάρια. Επί 7 χρόνια από την εργασία μου στο Ιράν, μόχθησα να μαζέψω αυτά τα χρήματα και εν μέρει πήρα και βοήθεια από το σόι μου στο Ιράν, και από τον πεθερό μου στο Ιράν. Σε όλο το ταξίδι, αυτό που με τρώμαζε ήταν στο Canakkale, που μπήκαμε στη βάρκα, επιβιβαστήκαμε μία τα μεσάνυχτα, αντιμετωπίσαμε τεράστια κύματα, και 5 το πρωί καταφέραμε να φτάσουμε στη Μυτιλήνη. Αυτό ήταν πολύ τρομακτικό.

Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Σ: Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στην απόφαση να φύγετε από τη χώρα σας;

Π: Η ζωή μας κινδύνευε, οι Ταλιμπάν είχαν κατακτήσει την περιοχή, ο λόγος που φύγαμε ήταν ότι κινδύνευε η ζωή μου, η ζωή της γυναίκας και των παιδιών μου, για αυτό το λόγο φύγαμε. Πρώτα από όλα, οι Ταλιμπάν κατάκτησαν την περιοχή, και ως συνέπεια, πήραν τα καλλιεργήσιμα χωράφια μας. Και κάθε φορά που θα θέλαμε να πάμε προς τα χωράφια μας, μας πυροβολούσαν, μου είχε συμβεί πάρα πολλές φορές. Όπου τους τελευταίους 3-4 μήνες είχαν επιτεθεί στο χωριό μας. 80-100 ένοπλοι Ταλιμπάν πρωί – πρωί επιτέθηκαν στο χωριό μας, και φυγαδευτήκαμε προς τα βουνά. Καθώς φεύγαμε από το χωριό, μας πυροβολούσαν πισώπλατα, άντρες και γυναίκες. Όσο μπορούσαμε τραβήξαμε γυναίκες και παιδιά έξω από το χωριό, οι μόνοι, που έμειναν πίσω στο χωριό, ήταν οι ηλικιωμένοι, οι ανάπηροι. Όταν μάθαμε ότι οι Ταλιμπάν έφυγαν από το χωριό, αντικρίσαμε τους παππούδες που τους είχαν χτυπήσει

βάνανουσα, είχαν χτυπήσει τον πατέρα μου με την κάνη του όπλου και του είχαν σπάσει το χέρι. Μετά από 50 ημέρες πάλι επιτέθηκαν, η τοποθεσία του χωριού μας ήταν τέτοια, υπήρχαν και άλλα χωριά, αλλά δεν τους ενδιέφεραν, γιατί ήταν σουνίτες. Οι Ταλιμπάν έχουν έχθρα με τους σίιτες και τους Hazara. Αντικρίσαμε τους Ταλιμπάν, και πάλι φυγαδευτήκαμε προς το βουνό. Καθώς φεύγαμε, τρία άτομα σκοτώθηκαν, από τους συγχωριανούς μας. Μετά από 40 ημέρες, πάλι το βράδυ επιτέθηκαν. Αυτή τη φορά, στην επίθεση, όσοι μπορούσαμε φύγαμε, με αποτέλεσμα να κατασχέσουν όλα τα υπάρχοντα των συγχωριανών μου. Και τα δικά μας μία εβδομάδα μετά, που ήρθαν ζανά, τα πήραν.

Σ: Αυτό ήταν το περιστατικό που σας έκανε να πάρετε την απόφαση να φύγετε από τη χώρα;

Π: *Ναι, μας είχαν απειλήσει κιόλας, η απόφαση ήταν του πατέρα μου, μας είπε ότι αν δεν φύγουμε από το χωριό, θα μας σκοτώσουν. Δεν είχαμε πράξει κάποιο αδίκημα, για τους Ταλιμπάν, το να είσαι Hazara και σίιτης, είναι το μεγαλύτερο αδίκημα.*

Σ: Πόσο καιρό μετά από αυτή τη σκηνή φύγατε από τη χώρα;

Π: *Αμέσως ο πατέρας μου αποφάσισε ότι έπρεπε να φύγουμε, 2 νύχτες μετά από αυτό το συμβάν, φύγαμε. Αν δεν φεύγαμε από το χωριό μας, ο θάνατός μας θα ήταν 100%. Εμείς μπορέσαμε και φύγαμε, όσοι δεν μπόρεσαν, και έμειναν πίσω, σκοτώθηκαν.*

Σ: Είπατε πριν ότι σας πήραν τα χωράφια οι Ταλιμπάν. Πότε σας τα πήραν και με ποιο τρόπο;

Π: *5-6 μήνες πριν φύγουμε για το Ιράν, σιγά - σιγά μας πήραν τα χωράφια. Όταν κατάσχουν κάτι, παίρνουν αυτό χωρίς δικαιολογία, ένοπλοι παίρνουν τα χωράφια*

χωρίς δικαιολογία. Η πλειοψηφία στη Baghlan είναι παστόφωνοι, και οι παστόφωνοι είναι Ταλιμπάν.

Σ: Τι φοβάστε ότι θα συμβεί σε εσάς προσωπικά εάν επιστρέψετε τώρα στη χώρα σας;

Π: *Υπολογίστε, 4 ώρες παλεύαμε με τα κύματα του Αιγαίου, σε μια βάρκα, 42 άτομα, αυτό δεν είναι ούτε 1% από τους κινδύνους που μπορώ να έχω από τους Ταλιμπάν. Όλη η περιοχή είναι στα χέρια των Ταλιμπάν, αυτό φοβάμαι. Αν υποθέσω, σε τυχόν επιστροφή μου στο Αφγανιστάν, δεν θα ήθελα ποτέ να συμβεί, θα αναγκαστώ να πάρω όπλο και να πολεμήσω ενάντια στους Ταλιμπάν, θα με σκοτώσουν.*

Σ: Έχουμε τελειώσει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 2 - (ΓΥΝΑΙΚΑ)

Σ: Καλημέρα σας, ονομάζομαι Βασίλης Καρακίτσος και είμαι φοιτητής του μεταπτυχιακού προγράμματος «**Πολιτικές για τη μετανάστευση, τις κοινωνικές διακρίσεις και την ιδιότητα του πολίτη**» του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Αυτή η συνέντευξη διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, όπου κύριος στόχος αποτελεί η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους παρέχεται διεθνή προστασία στους Αφγανούς πρόσφυγες και η περιγραφή των βιωμάτων τους, σχετικά με τους παράγοντες που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν την χώρα καταγωγής τους και να έρθουν στην Ελλάδα. Η συνέντευξη θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς και θα τηρηθεί πλήρης εμπιστευτικότητα και ανωνυμία. Είστε σύμφωνοι;

Π: *Ναι, δεν έχω πρόβλημα*

Σ: Από δω είναι η διερμηνέας, η οποία γνωρίζει τη γλώσσα σας (νταρί) και θα βοηθήσει να μεταφερθεί το αυθεντικό νόημα των όσων ειπωθούν. Θα είναι η φωνή μου και η φωνή σας. Καταλαβαίνετε ο ένας τον άλλον;

Π: Ναι

Σ: Ωραία, Ας ξεκινήσουμε.

Δημογραφικά στοιχεία

Σ: Πόσο χρονών είστε;

Π: 29 χρονών

Σ: Σε ποια χώρα γεννηθήκατε;

Π: Γεννήθηκα στην Καμπούλ, στο Αφγανιστάν. Στην γειτονιά Qalaye Fatollah, στο 10^ο διαμέρισμα

Σ: Ποια είναι η θρησκεία σας;

Π: Μουσουλμάνα σιίτισσα. Στο Αφγανιστάν όσοι είναι σιίτες, έχουν προβλήματα. Πάντα το άκουγα στην τηλεόραση, στις ειδήσεις, ότι κάποιον τον ενόχλησαν, λόγω του ότι ήταν σιίτης.

Σ: Σε ποιο δόγμα ανήκετε;

Π: Tajik - Sadat.είναι δύο διαφορετικές φυλές, απλώς στην ταυτότητά μας γράφει Tajik, για να μην υπάρχει κάποια παρεξήγηση, τώρα που έχει αναγνωριστεί η φυλή Sadat, αν πάω να βγάλω ταυτότητα, θα βάλω Sadat. Στο μέρος όπου γεννήθηκα εκτός από Sadat ζουν και άλλες φυλές όπως Hazara, Tajik, Pashtun.

Σ: Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

Π: Έχω πάει σχολείο για 12 χρόνια στο Leseyi Zarghuna, στην Καμπούλ στη γειτονιά

μου όπου πήρα και το απολυτήριο μου. Υπήρχε ένα κενό για ένα χρόνο, και μετά έδωσα εξετάσεις για να μπω στο πανεπιστήμιο στον κλάδο Διοίκηση Επιχειρήσεων στο πανεπιστήμιο «Διοίκηση Επιχειρήσεων Naswan» το οποίο θεωρείται κρατικό κολλέγιο θηλέων. Οι σπουδές μου κράτησαν για δύο χρόνια.

Σ: Εργαζόσασταν όσο ζούσατε στη χώρα σας ;

Π: Για 2 χρόνια, σε ιδιωτικό σχολείο δίδασκα νταρί και φυσική. Μέσω κάποιων φίλων μου, μου είπαν ότι χρειάζονται καθηγήτρια, και έτσι ξεκίνησα τη δουλειά. Πάνω στις σπουδές μου δεν μπορούσα να βρω δουλειά, γι' αυτό επέλεξα αυτή τη δουλειά. Μετά από 2 χρόνια, που ήμουν στο σχολείο, για ένα χρόνο έμεινα άνεργη, και μετά, για άλλα 2 χρόνια σπούδασα μαία. Ήθελα να συνεχίσω τις σπουδές μου, δούλεψα, μάζεψα χρήματα και συνέχισα. Επίσης για ένα χρόνο δούλεψα σε φαρμακείο, ως πωλήτρια.

Σ: Είστε παντρεμένος/η;

Π: Όχι. Έχω αρραβωνιαστεί εδώ και τρεις μήνες. Ο αρραβωνιαστικός μου δεν είναι εδώ, είναι στην Αυστρία. Ήμασταν φίλοι από παιδιά. Ο αρραβώνας προέκυψε πριν τρεις μήνες όταν ήρθε στην Ελλάδα. Στην Αυστρία ο αρραβωνιαστικός μου είναι αναγνωρισμένος πρόσφυγας.

Ταξίδι και διαδρομή

Σ: Πότε φύγατε από τη χώρα σας και από ποιες χώρες περάσατε μέχρι να φτάσετε στην Ελλάδα;

Π: Δύο χρόνια πάνε που φύγαμε, το 2018, τον Αύγουστο. Εγώ μαζί με τον 41χρονο αδελφό μου και τη σύζυγό του, την αδελφή μου, και το μικρότερό μου αδελφό. Η διαδρομή που ακολουθήσαμε μέχρι την Ελλάδα ήταν Αφγανιστάν – Ιράν, μας απέλασαν, πίσω στο Αφγανιστάν – Πακιστάν – Ιράν – Τουρκία – Ελλάδα. Το ταξίδι κράτησε, περίπου 6 μήνες, μέχρι να φτάσουμε στην Ελλάδα. Στην Ελλάδα μπήκαμε από την Μυτιλήνη, το Μάρτιο 2019. Το ταξίδι το κάναμε με διακινητή και κόστισε περίπου 2000 δολάρια (Τουρκία-Ελλάδα), για δύο άτομα, εμένα και την αδελφή μου, που είναι 26 ετών, γιατί ο αδελφός μου ήταν μικρός, 11 ετών, και δεν πήραν χρήματα για εκείνον.

Είχα κάποια χρήματα στην άκρη, πουλήσαμε το ταξί που είχαμε, και ένα μέρος του ποσού με βοήθησε η αδελφή μου, που βρίσκεται στο Αφγανιστάν. Ένα μήνα, ήμασταν μέρα – νύχτα σε δάση, ήταν τρομακτικό. Εγώ, η αδελφή μου, ο μικρός αδελφός μου, και ο ξάδελφος μου. Ο ξάδερφος μου δεν είχε ξεκινήσει μαζί μας από το Αφγανιστάν. Τον βρήκαμε στην Κωνσταντινούπολη, εκείνος ζούσε εκεί, στην Τουρκία.

Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Σ: Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στην απόφαση να φύγετε από τη χώρα σας;

Π: *Πέρα από οικογενειακή βία, δεν μπορώ να σας πω κάτι άλλο, γιατί στο Αφγανιστάν, εδώ και 40 χρόνια υπάρχει πόλεμος, κάπως έχουμε συνηθίσει σε αυτή την κατάσταση. Αυτή η βία ήταν εκ μέρους του μεγάλου μου αδελφού και του θείου μου, του αδελφού της μητέρας μου. Η βία ήταν λόγω ότι δεν έπρεπε να βγούμε από το σπίτι, να μην εργαστούμε, να μην έχουμε κοινωνικές επαφές. Ο αδελφός μου, δεν του άρεσε καθόλου όλο αυτό, αφού πέθανε ο πατέρας μου, ο αδελφός μου έγινε κηδεμόνας του σπιτιού. Εξαρχής ήταν βίαιος, δεν του άρεσε να σπουδάσει, να μορφωθεί, δεν ήθελε οι κοπέλες να σπουδάσουν και να δουλεύουν, αλλά μετά το θάνατο του πατέρα μου, όλα αυτά έγιναν πιο έντονα. Μετά το θάνατο του πατέρα μου, είπε ότι εσείς δεν πρέπει να συνεχίσετε να εργάζεστε, πρέπει να μείνετε στο σπίτι. Τον πρώτο καιρό έλεγε ότι φτάνει όσο έχετε εργαστεί, όσο σπουδάσατε, δε θα συνεχίσετε. Στην αρχή, αφού είδε ότι ήμασταν εναντίον του, του λέγαμε ότι έχουμε σπουδάσει και κουραστεί, και θέλουμε να έχουμε ένα μέλλον, να σταθούμε στα πόδια μας, άρχισε μετά να μας απειλεί. Απειλές του ήταν ότι μας έλεγε ότι όποιος θέλει να εργαστεί, να μη γυρίσει σε αυτό το σπίτι, και μας έλεγε ότι εγώ είμαι επικεφαλής, φροντιστής σας, και αυτό που λέω εγώ, είναι νόμος σε αυτό το σπίτι. Του λέγαμε ότι εμάς μας αρέσει, έχουμε κοπιάσει, και μας είπε ότι μέχρι που ζούσε ο πατέρας, εντάζει, τώρα τέρμα. Η βία ήταν ως εξής: επειδή εμείς δεν αφήσαμε τις δουλειές μας, και ο αδελφός μας, πρωί – βράδυ, κάθε μέρα, ήταν βίαιος απέναντί μας, σήκωνε χέρι πάνω μας. 6-8 μήνες μετά το θάνατο του πατέρα μου, είχε πει αλκοόλ, ήρθε στο σπίτι, και μας είπε δεν σας είχα πει να μην πάτε έξω;, και μέσα στη φασαρία, που μας έδερνε, χτύπησε τη μικρή μου αδελφή, χτύπησε εκείνη με το κεφάλι κάτω, με αποτέλεσμα να μην βλέπει από το ένα μάτι. Κάναμε αρκετές*

προσπάθειες για να βρούμε κάποια θεραπεία, ακόμη χειρουργήθηκε σε ένα γαλλικό νοσοκομείο, αλλά δε σώθηκε το μάτι της, έχει χάσει το ένα μάτι

Σ: Είχατε καταγγείλει στα αφεντικά σας ίσως, στην αστυνομία, κάπου αλλού, ότι ο αδελφός σας σας χτυπά;

Π:*Ναι, είχα απευθυνθεί στην εισαγγελία, και είχα κάνει μήνυση. Από εκεί με έστειλαν κάπου που ασχολούνταν με γυναικείες υποθέσεις, μας έδωσαν ένα χαρτί που έπρεπε να υπογράψουμε όλοι μας, γιατί προφορική μήνυση δεν υπάρχει. Μας είπαν ότι δεν αφορά εμάς αυτό. Πήγα στις γυναικείες υποθέσεις, και μου είπαν δώστε μας χρόνο, θα τον καλέσουμε, θα τον ρωτήσουμε γιατί τα κάνει όλα αυτά, αλλά δεν τον κάλεσαν. Όταν κάναμε μήνυση στις γυναικείες υποθέσεις, η αδελφή μου στο Αφγανιστάν πλέον δεν μπορούσε να έχει κάποια θεραπεία, ο αδελφός μου συνέχισε την κακοποίηση, και η μητέρα μου του είπε για τη μήνυση που του είχαμε κάνει. Ο αδελφός μου μας απάντησε με βία, είπε ότι όπου και να πάτε στο Αφγανιστάν, δεν μπορείτε να κάνετε τίποτα, γιατί θα πω ότι πήγατε για δουλειά χωρίς την άδειά μου. Πέρασε κάποιο διάστημα έτσι, η θεραπεία της δεν προχωρούσε, η μητέρα μου πίεζε πολύ τον αδελφό μου, και κάποια μέρα της είπε «τι να κάνω για να επανορθώσω». Η μητέρα μου του έλεγε ότι θα πάω να κάνω μήνυση σε κυβερνητική αρχή, μπορεί να μη μας άκουσαν την πρώτη φορά, αλλά κάποια στιγμή θα ακούσουν τη φωνή μας.*

Σ: Πώς λήφθηκε η απόφαση να φύγετε από το Αφγανιστάν όλοι μαζί, μαζί με τον κακοποιητικό αδελφό σας;

Π:*Αφού είδε ο αδελφός μου ότι το είχαμε πάρει πολύ σοβαρά αυτό με τη μήνυση, άλλαξε και ζήτησε συγγνώμη για εκείνη τη μέρα που ήταν μεθυσμένος, ότι δεν ήξερε τι έκανε, και θα επανορθώσει, και ότι θα πήγαινε την αδελφή μου στο Πακιστάν ή την Ινδία για θεραπεία, ενώ του είχαν πει οι γιατροί ότι μην τη στείλεις στο Πακιστάν ή την Ινδία, γιατί ούτε εκεί θα της κάνουν κάτι. Η μητέρα μου είπε στον αδελφό μου ότι σε ασιατικές χώρες, θεραπεία δεν γίνεται. Είπε ο αδελφός μου ότι θα την πάω στην Τουρκία για θεραπεία, και σαν αντάλλαγμα, θέλω να πάρετε πίσω τη μήνυση. Εμείς δεν είχαμε άλλη λύση, το δεχτήκαμε για την αδελφή μου, γιατί ξέραμε ότι δεν πρόκειται να θεραπευτεί εκεί, και του είπαμε εντάξει, δεν πήραμε τη μήνυση πίσω, αλλά του είπαμε*

ότι συμφωνούσαμε, ότι θα παίρναμε πίσω τη μήνυση, και εκείνος έψαξε να βρει λεφτά, να βγάλει διαβατήρια. Και επειδή η αδελφή μου ήταν άρρωστη, είχε χάσει το μάτι της, είπε ο αδερφός μου θα έρθεις κι εσύ μαζί μας!

Σ: Φτάνετε στην Τουρκία, και τι συμβαίνει μετά;

Π: Όταν φτάσαμε στην Τουρκία, για 2 μήνες μέναμε στο σπίτι της αδελφής της γυναίκας του αδελφού μου. Αφού πέρασαν 3-4 μέρες είπα στον αδελφό μου να πάει την αδελφή μου στο γιατρό. Ο αδελφός μου είπε δεν έχουμε kimlik (ταυτότητα Τουρκίας), δεν μπορούμε να πάμε στο νοσοκομείο. Συνεχιζόταν αυτό, ο ίδιος, επειδή η σύζυγός του είχε ζάχαρο, πήγαν και πήραν έγγραφα για τους ίδιους. Μία εβδομάδα μετά την άφιξή μας, ο αδελφός μου κράτησε τα κινητά μας, κόπηκε κάθε επαφή με τη μητέρα μου. Η αδελφή μου χειροτέρευε, και ο αδελφός μου μας έλεγε κάντε ότι θέλετε, πηγαίνετε εδώ να μου κάνετε μήνυση, δεν ξέρετε τη γλώσσα, κανείς δεν θα σας ακούσει, είστε γυναίκες, και επειδή μου κάνατε μήνυση, για αυτό σας έφερα εδώ, αυτή θα είναι η τιμωρία σας, να μείνετε εδώ, σα φυλακισμένες. Έπαιρνε ο αδελφός μου από την Τουρκία τη μητέρα μου στο Αφγανιστάν τηλέφωνο και της ζητούσε χρήματα για τη θεραπεία της αδελφής μου, ενώ δεν την είχε πάει καν στο γιατρό. Δυο μήνες μέναμε στο σπίτι της κουνιάδας του αδελφού μου, ήταν πολύ δύσκολα εκεί, είπαμε στον αδελφό μου ας πάρουμε ένα σπίτι, να πάμε να ζήσουμε μόνοι μας, γιατί σε εκείνο το σπίτι μας φέρονταν σα να ήμασταν υπηρέτες, αφού τον πιάσαμε πολύ, νοίκιασε ένα σπίτι, του δώσαμε και κάποια χρήματα που είχαμε, και πήγαμε οι 5 μας να ζήσουμε εκεί, σε εκείνο το σπίτι. Είχαν περάσει 2-3 εβδομάδες, ένας γείτονας, που ήταν κι εκείνος από το Αφγανιστάν μας είδε, και έτσι άρχισε να μας επισκέπτεται. είπαμε τα προβλήματα που είχαμε στη γειτόνισσα, και αφού είδε την κατάσταση της αδελφής μου, μας βοήθησε πολύ. Πήγε την αδελφή μου στην αστυνομία, και από εκεί έδωσαν μόνο στην αδελφή μου kimlik. Είπα στον αδελφό μου να πάει την αδελφή μου για θεραπεία σε κάποιο νοσοκομείο, αφού τώρα είχε kimlik. Τότε ρώτησε ο αδελφός μου ποιος σας πήρε το kimlik,, είπαμε η γειτόνισσα, και είπε από δω και πέρα δεν έχετε το δικαίωμα, και όταν έφευγε κλείδωνε την πόρτα. Πέρασε αυτό το λίγο διάστημα, ο αδελφός μου πήγε στην Κωνσταντινούπολη, η γυναίκα του ήταν σπίτι, έκανε μπάνιο, ήρθε η γειτόνισσα, ρώτησε γιατί δεν έχετε πάει στο γιατρό, γιατί κόψατε επαφή, και της είπαμε ότι ο αδελφός μας πήρε το kimlik και μας έχει φυλακισμένες. Η γειτόνισσα μας έφερε ένα κινητό, και είχε μιλήσει με κάποιους Αφγανούς, και τους είπε ότι έπρεπε να βοηθήσουμε την κατάσταση. Με το τηλέφωνο πήραμε τη μητέρα μου, εξηγήσαμε την κατάσταση, και είπε εσείς

πηγαίνετε μέχρι την Κωνσταντινούπολη, και εμείς θα σας στείλουμε εισιτήρια, να γυρίσετε πίσω στο Αφγανιστάν. Η γειτόνισσα είπε ότι δεν έχετε πολλές λύσεις, είπε ότι πρέπει να πάτε στην Κωνσταντινούπολη, ή να πάτε αστυνομία, να κάνετε μήνυση, και να σας στείλουν στο Αφγανιστάν. Η γειτόνισσα είπε ότι αύριο βράδυ να μας βγάλει εισιτήρια για κτελ, να πάμε στην Κωνσταντινούπολη. Έτσι και έγινε.....

Το βράδυ που φύγαμε από το σπίτι, στο δρόμο προς την Κωνσταντινούπολη, φτάσαμε, και μάθαμε από τη μητέρα μου, ότι ο αδελφός μου, το βράδυ που φύγαμε από το σπίτι, η γυναίκα του βρήκε την πόρτα ανοιχτή, και τον πήρε τηλέφωνο, και του είπε ότι οι αδελφές σου λείπουν. Η γυναίκα του αδελφού μου είπε στον αδελφό μου ότι σίγουρα η γειτόνισσα τις βοήθησε, και ο αδελφός μου ρώτησε τη γειτόνισσα, εκείνη είπε ότι δεν ήξερε τίποτα. Ο αδελφός μου είπε ότι θα τους ψάξω, θα τους βρω όπου κι αν είναι, γιατί έφυγαν από το σπίτι και με ρεζίλεψαν, και θα τους σκοτώσω. Μετά από μία εβδομάδα διαμονής στην Κωνσταντινούπολη και τρεις εβδομάδες στο Canakkale, φύγαμε από την Τουρκία.

Όταν βρεθήκαμε στην Κωνσταντινούπολη, πήγαμε στον ξάδελφο, τον συμβουλευτήκαμε, και είπε τώρα που ήρθατε σε μένα, είμαι συνένοχος, δεν θα πάμε στο Αφγανιστάν, θα πάμε Ελλάδα. Ο αδελφός μου, αν επιστρέφαμε, σίγουρα θα μας έβρισκε, και δεν φοβάται ούτε την αστυνομία

Σ:Εσείς, αν δεν ήταν ο αδελφός σας στη μέση, θα είχατε κάποιο προσωπικό λόγο να φύγετε από το Αφγανιστάν;

Π:Όχι, και ποτέ δεν είχα ταξιδέψει κάπου αλλού, εκτός της χώρας μου.

Σ:Πέρα από τον αδελφό σας, είχατε βιώσει ποτέ αποδοκιμασία από οποιονδήποτε άλλον, λόγω του ότι ήσασταν εργαζόμενη γυναίκα στο Αφγανιστάν;

Π: Όχι.

Σ: Τι φοβάστε ότι θα συμβεί σε εσάς προσωπικά εάν επιστρέψετε τώρα στη χώρα σας;

Π: *Αν επιστρέψω πίσω στο Αφγανιστάν, την ίδια στιγμή θα φτάσει ο αδελφός μου, και θα είναι αιτία να μας σκοτώσει και να σκοτώσει όλη την οικογένειά μου. Όταν μια κοπέλα, χωρίς να έχει κάποιον υπεύθυνο, πατέρα ή μεγαλύτερο αδελφό, πώς μπορεί να ζήσει στο Αφγανιστάν; Ακόμη και στην Καμπούλ, μια κοπέλα μόνη της δεν μπορεί να ζήσει, γιατί μπορεί να δεχτεί και ανήθικες προτάσεις. Αλλά και ο αδελφός μας, έτσι και πάμε στο Αφγανιστάν, υπάρχουν κινητά, θα μας βρει.*

Σ: Έχουμε τελειώσει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 3 - (ΑΝΤΡΑΣ)

Σ: Καλημέρα σας, ονομάζομαι Βασίλης Καρακίτσος και είμαι φοιτητής του μεταπτυχιακού προγράμματος «**Πολιτικές για τη μετανάστευση, τις κοινωνικές διακρίσεις και την ιδιότητα του πολίτη**» του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Αυτή η συνέντευξη διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, όπου κύριος στόχος αποτελεί η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους παρέχεται διεθνή προστασία στους Αφγανούς πρόσφυγες και η περιγραφή των βιωμάτων τους, σχετικά με τους παράγοντες που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν την χώρα καταγωγής τους και να έρθουν στην Ελλάδα. Η συνέντευξη θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς και θα τηρηθεί πλήρης εμπιστευτικότητα και ανωνυμία. Είστε σύμφωνοι;

Π: *Ναι, δεν έχω πρόβλημα*

Σ: Από δω είναι η διερμηνέας, η οποία γνωρίζει τη γλώσσα σας (νταρί) και θα βοηθήσει να μεταφερθεί το αυθεντικό νόημα των όσων ειπωθούν. Θα είναι η φωνή μου και η φωνή σας. Καταλαβαίνετε ο ένας τον άλλον;

Π: *Ναι*

Σ: Ωραία, Ας ξεκινήσουμε.

Δημογραφικά στοιχεία

Σ: Πόσο χρονών είστε;

Π: 28 χρονών

Σ: Σε ποια χώρα γεννηθήκατε;

Π: Στην πόλη *Faryab*, το κέντρο της πόλης *Maymana* λέγεται, το μέρος της πόλης όπου γεννήθηκα λέγεται *Charmgar Khane*, αλλά μεγάλωσα στη *Jawzjan*. Η πόλη λέγεται *Jawzjan* και το κέντρο της πόλης λέγεται *Shebirgan*.

Σ: Ποια είναι η θρησκεία σας;

Π: Μουσουλμάνος σουνίτης, και ήρεμος σουνίτης, δεν πειράζω κανέναν.

Σ: Σε ποιο δόγμα ανήκετε;

Π: *Tajik* και νταρί το ίδιο είναι. Στο μέρος όπου μεγάλωσα, τη *Jawzjan*, ζουν και άλλες φυλές, εκτός από *Tajik* όπως *Uzbek*, *Turkmen*, *Pashtun*.

Σ: Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

Π: Όταν τελείωσα το σχολείο και πήρα το απολυτήριο, συνέχισα τις σπουδές μου στην *Παγκόσμια Ιστορία*, στο κρατικό πανεπιστήμιο *Jawzjan*, δίνοντας εξετάσεις, αντίστοιχες πανελλαδικές που δίνονται και εδώ. Μου άρεσε πολύ αυτός ο κλάδος, αλλά ήταν δύσκολο να συγκρατώ ημερομηνίες. Ενώ τελείωσα τις σπουδές μου, και ήταν να πάρω το πτυχίο μου, έγιναν πράγματα στη ζωή μου, δεν κατάφερα να πάρω το χαρτί.

Σ: Εργαζόσασταν όσο ζούσατε στη χώρα σας ;

Π: Ο πατέρας μου είχε ένα κατάστημα, με τηλεοράσεις, ηλεκτρικά είδη, δορυφορικό πιάτο, ψυγεία και τέτοια, όπου όταν πέθανε μου το άφησε, ήταν κληρονομιά από εκείνον.

Σ: Είστε παντρεμένος/η;

Π: Όχι.

Ταξίδι και διαδρομή

Σ: Πότε φύγατε από τη χώρα σας και από ποιες χώρες περάσατε μέχρι να φτάσετε στην Ελλάδα;

Π: Δύο χρόνια πάνε που έφυγα, το 2018, τον Αύγουστο. Η διαδρομή που ακολούθησα ήταν η εξής Αφγανιστάν – ήρθα με βίζα μέχρι Τουρκία, Κωνσταντινούπολη, 3 του μήνα πήγα, 20 του μήνα έφυγα, ήρθα στην Ελλάδα. Το ταξίδι ,μέχρι να φτάσω στην Ελλάδα κράτησε 19 μέρες. Περάσαμε μία λίμνη με βάρκα με κουπιά. Δεν θυμάμαι από ποιο σημείο πέρασα ακριβώς, Αλεξανδρούπολη νομίζω ήταν η μία πόλη, και με λεωφορείο.... ο διακινητής μας αγόρασε τα εισιτήρια, μας είχε δώσει πλαστά χαρτιά, δεν μας έπιασε κανείς στη διαδρομή, ήρθαμε Θεσσαλονίκη, ένα βράδυ έμεινα, και μετά ήρθα Αθήνα, δεν θυμάμαι ημερομηνία. Περίπου 2 μήνες μετά που έφτασα στην Αθήνα, είχα κανονίσει με έναν Πακιστανό να φύγω, τα εισιτήρια ήταν για τη Γερμανία. Το ταξίδι για να έρθω εδώ κόστισε 1200, έδωσα στο διακινητή προς την Ελλάδα από Τουρκία, από το Αφγανιστάν προς Τουρκία πήγα με βίζα, δίνουν εύκολα στην πόλη μου. Ότι μετρητά είχα, τα πήρα μαζί μου, για να μην κολλήσω κάπου και δεν έχω μετρητά, τα τελευταία λεφτά που είχα τα έδωσα στον Πακιστανό, δεν είχα άλλα, και τώρα χαίρομαι πάρα πολύ που έμεινα εδώ.

Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Σ: Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στην απόφαση να φύγετε από τη χώρα σας;

Π: Δεν θυμάμαι ημερομηνία πολύ καλά, ήταν μία μέρα το πρωί, που γύρισα από το γυμναστήριο taekwondo και άνοιξα το μαγαζί, βρήκα κάποια χαρτιά πεταμένα από κάτω, αρχικά νόμιζα ότι ήταν λογαριασμοί ρεύματος, αλλά είδα ότι είχε μια σφραγίδα

από κάτω, και τα πήρα και πήγα στο γραφείο της αστυνομίας της πόλης μας, της Jawzjan. Τους το έδωσα, μου είπαν να περιμένω. Δεν πήρα ποτέ καμία απάντηση από την κυβέρνηση, μετά από 5-6 μήνες, πάλι βρήκα ένα χαρτί με αυτά τα γράμματα, και ξαναπήγα στην αστυνομία, τους το έδωσα, αυτοί το είδαν κι έκριναν ότι ήταν από τους Ταλιμπάν. Επειδή την πρώτη φορά δεν είχα δώσει αυτά που ζητούσαν οι Ταλιμπάν, μου έστειλαν γράμμα τη δεύτερη φορά, και αυτά που είχαν ζητήσει ήταν 4 μηχανές δίκυκλα, με πληρωμένες τις βενζίνες τους, αλλιώς, όπως έλεγαν, έπρεπε να προσέχω τη ζωή μου. Σε 10-15 ημέρες επικοινωνήσαν μαζί μου, εγώ τους είπα ότι δεν σας δίνω αυτά που ζητάτε, ποιοι είστε εσείς, υπάρχει κυβέρνηση, κράτος, μου είπαν τότε να προσέχεις τον εαυτό σου. Μια μέρα μου έκλεισε μια μηχανή το αυτοκίνητο, μου είπαν να κατεβάσω το τζάμι, με πολλή αγριάδα, κατέβηκαν από τη μηχανή, άνοιξαν την πόρτα του αυτοκινήτου, ήταν 2 άτομα, (Αφγανική φορεσιά φορούσαν, στο πρόσωπό τους είχαν μαντήλα, του ενός χρώματος προς το μαύρο, και του άλλου, το θυμάμαι πολύ καλά, πράσινο με βούλες) με μαχαίρι, εγώ επειδή ήμουν και αθλητής, είχα δύναμη, αντιστάθηκα, για να προστατεύσω τον εαυτό μου, αυτοί δυσκολεύτηκαν πολύ, με μαχαίρωσαν στην παλάμη, και από το ξύλινο μέρος με χτύπησαν στο κούτελο, (δείχνει σημάδια σε χέρι και κούτελο) για 1' ήμουν κάπως ζαλισμένος, και εκείνοι τράπηκαν σε φυγή. Σηκώθηκα, σκέφτηκα ότι κάτι έπρεπε να κάνω, αιμορραγούσε το χέρι μου, ήμουν ζαλισμένος, μέχρι που ήρθε ένα ταξί, κάλεσε ασθενοφόρο, και με πήγαν νοσοκομείο. Ήρθε η οικογένειά μου στο νοσοκομείο, 2-3 ώρες ήμουν εκεί, μου έβαλαν ορό, μου έκαναν ράμματα σε κούτελο και παλάμη, και με άφησαν. Γυρίσαμε σπίτι. Την επόμενη ημέρα, επειδή είχε έρθει αστυνομικός στο νοσοκομείο, και μου είπε ότι έπρεπε να πάω στο ΑΤ την επομένη, για να περιγράψω το γεγονός, όπως και έγινε, πήγα. Ήξερα ότι αυτοί που με απειλούσαν, αυτοί ήθελαν να με σκοτώσουν, οι απειλές συνεχίστηκαν και τηλεφωνικά, την ημέρα που πήγα στο ΑΤ, 7 το απόγευμα με ξαναπήραν και μου είπαν γενικώς, δεν μπορείς να πας πουθενά αλλού, ακόμη και αυτά που πουλάς στο μαγαζί δεν είναι σύμφωνα με τον ισλαμικό νόμο. Μου είπαν ότι είσαι πια τελειωμένος, όπου και αν σε δούμε θα σε σκοτώσουμε, εσύ δεν μας υπάκουσες, είσαι άθεος, έχεις φύγει από τη θρησκεία. Μου είπαν ότι έπρεπε να κλείσω το μαγαζί, εμένα όλα τα δικά μου έξοδα, και της μητέρας μου, ήταν από αυτό το μαγαζί, όπως και οι σπουδές μου, τις είχα εξασφαλίσει από το μαγαζί, και γενικώς αυτό ήταν κάτι που με είχε βοηθήσει να βελτιώσω το βιοτικό μου επίπεδο, αυτοί μου δηλητηρίαζαν τη ζωή, και αφού μου επιτέθηκαν και με μαχαίρι, σκέφτηκα ότι δεν μπορούσα πια να ζήσω εκεί, γιατί φοβόμουν πολύ για τη μητέρα και τα αδέρφια μου, γι' αυτό και χωρίς να ειδοποιήσω

κανέναν τους έφυγα, ενώ 4 ημέρες πριν από εκείνη τη μέρα, είχα εκκινήσει διαδικασίες για να πάρω βίζα για την Τουρκία, και το αεροπορικό εισιτήριο.

Σ: Είχαν λάβει και τα υπόλοιπα καταστήματα τέτοιου είδους επιστολές ή επιθέσεις;

Π: *Απειλές είχαν δεχτεί και άλλοι, αλλά είχαν δεχτεί τον εκβιασμό, ίσως να είχαν απειληθεί, ίσως και όχι, αλλά πολλοί άνθρωποι υποκύπτουν στους εκβιασμούς τους, εγώ δεν μπορούσα, σήμερα μου ζήτησαν αυτό, αύριο μπορεί να μου ζητούσαν κάτι άλλο, μεθαύριο μπορεί να μου ζητούσαν να κάνω κάτι σε μια γυναίκα ή παιδί, αυτά που κάνουν αυτοί δεν έχουν ίχνος ανθρωπιάς, κατά την άποψή μου πάντα.*

Σ: Μετά την καταγγελία σας, που πλέον είχατε δεχτεί και επίθεση, έκανε κάτι η αστυνομία;

Π: *Όχι, η αστυνομία δεν έκανε τίποτα, το μόνο που έκανε ήταν να πιστοποιήσει ότι αυτοί που μου επιτέθηκαν ήταν άνθρωποι εναντίον του καθεστώτος, εναντίον της ανθρωπιάς*

Σ: Πόσο καιρό μετά την επίθεση φύγατε από τη χώρα;

Π: *14-15 ημέρες. Περίμενα να πάρω τη βίζα για την Τουρκία. Για άλλους μπορεί να θέλει 8-10 μέρες, εγώ πήρα σε 4, γιατί είχα δώσει κάποια χρήματα σε έναν διερμηνέα εκεί.*

Σ: Όσο καιρό λείπετε από το Αφγανιστάν, σας έψαξε κάποιος;

Π: *Ηρθαν μεσάνυχτα στο σπίτι, χτύπησαν τη μητέρα, τον αδελφό και τη νύφη μου, τους έδεσαν χέρια και πόδια. Όταν έφτασα στην Τουρκία, και πήρα τηλέφωνο τη μητέρα μου είπε πού είσαι, και μου είπε μην ζαναπάρεις, απλά να φύγεις, 5 μέρες αφού έφτασα στην*

Τουρκία. Γι' αυτό και μετά από αυτό, προσπάθησα να μπω στην Ευρώπη, επειδή όλες αυτές οι χώρες, Αφγανιστάν, Ιράν, Τουρκία, ανήκουν στην ίδια κατηγορία, και όλοι έχουν διασυνδέσεις μεταξύ τους. Ρώτησαν πού ήμουν, η μητέρα μου είπε ότι δεν ήξεραν, είναι αγνοούμενος, τον έχουμε χάσει, και μετά από τους έδεσαν και τους χτύπησαν. Από ότι μου είπαν, μία ώρα μετά, άνοιξαν τα χέρια και τα πόδια τους, ήταν έξι άτομα, και τους είπαν ότι αν κάνετε φασαρία, ένας άνθρωπος δικός μας θα μείνει εδώ.

Σ: Τι φοβάστε ότι θα συμβεί σε εσάς προσωπικά εάν επιστρέψετε τώρα στη χώρα σας;

Π: Δεν θέλω να επιστρέψω καθόλου στο Αφγανιστάν. Όσο υπάρχουν οι Ταλιμπάν, δεν μπορώ να ζήσω εκεί, αυτοί δεν ξεχνάνε ποτέ, το τι ακριβώς θα μου συμβεί δεν το ξέρω.

Σ: Έχουμε τελειώσει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 4 - (ΓΥΝΑΙΚΑ)

Σ: Καλημέρα σας, ονομάζομαι Βασίλης Καρακίτσος και είμαι φοιτητής του μεταπτυχιακού προγράμματος «Πολιτικές για τη μετανάστευση, τις κοινωνικές διακρίσεις και την ιδιότητα του πολίτη» του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Αυτή η συνέντευξη διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, όπου κύριος στόχος αποτελεί η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους παρέχεται διεθνή προστασία στους Αφγανούς πρόσφυγες και η περιγραφή των βιωμάτων τους, σχετικά με τους παράγοντες που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν την χώρα καταγωγής τους και να έρθουν στην Ελλάδα. Η συνέντευξη θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς και θα τηρηθεί πλήρης εμπιστευτικότητα και ανωνυμία. Είστε σύμφωνοι;

Π: Ναι, δεν έχω πρόβλημα

Σ: Από δω είναι η διερμηνέας, η οποία γνωρίζει τη γλώσσα σας (νταρί) και θα βοηθήσει να μεταφερθεί το αυθεντικό νόημα των όσων ειπωθούν. Θα είναι η φωνή μου και η φωνή σας. Καταλαβαίνετε ο ένας τον άλλον;

Π: *Ναι*

Σ: Ωραία, Ας ξεκινήσουμε.

Δημογραφικά στοιχεία

Σ: Πόσο χρονών είστε;

Π: *56 χρονών*

Σ: Σε ποια χώρα γεννηθήκατε;

Π: *Γεννήθηκα στην Herat, στο Αφγανιστάν. Στην γειτονιά Jadeye Abrisham, στο 7^ο διαμέρισμα, του Shalhafan. Όπως και στην Αθήνα υπάρχουν διάφορες περιοχές, έτσι και εκεί, εμείς ήμασταν στο 7^ο διαμέρισμα.*

Σ: Ποια είναι η θρησκεία σας;

Π: *Μουσουλμάνα σουνίτισσα.*

Σ: Σε ποιο δόγμα ανήκετε;

Π: *Tajik. Εκτός από tajik υπάρχουν και άλλες φυλές σε αυτή την περιοχή όπως Uzbek, Pashtun*

Σ: Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

Π: *Δεν έχω πάει σχολείο γιατί στην εποχή μας δεν υπήρχαν τόσα σχολεία, και ο πατέρας μου φοβόταν να στείλει τις κόρες του, και μετά μεγάλωσα, και με πάντρεψε.*

Σ: Εργαζόσασταν όσο ζούσατε στη χώρα σας ;

Π: *Όχι, οικιακά.*

Σ: Είστε παντρεμένος/η;

Π:*Είμαι χήρα. Ο άντρας μου σκοτώθηκε πριν τρία χρόνια. Όταν έγινε επίθεση στο χωριό Jafarbek, ήταν μία από τις φορές που είχε πάει ο σύζυγός μου να φέρει εμπόρευμα, καθώς είχε μαγαζί στη Herat, έφερνε φιστίκια, σπόρια, κλπ από τις επαρχίες και τα πουλούσε στο μαγαζί του. Οι Ταλιμπάν επιτέθηκαν, σκοτώθηκαν 3 άτομα, απλοί πολίτες, ο ένας ήταν ο σύζυγός μου. Δεν τους ήξερα, ούτε ο σύζυγός μου, πήγαινε λόγω της δουλειάς του. Επίσης έχω πέντε παιδιά. Τα τρία(2 αγόρια κ ένα κορίτσι) ζουν εδώ μαζί μου, στην Ελλάδα. Οι άλλες δύο κόρες μου, μεγαλύτερες βρίσκονται στο Ιράν εδώ και ένα χρόνο ,στην Τεχεράνη.*

Ταξίδι και διαδρομή

Σ: Πότε φύγατε από τη χώρα σας και από ποιες χώρες περάσατε μέχρι να φτάσετε στην Ελλάδα;

Π:*Από το Αφγανιστάν έφυγα τον Ιούλιο του 2017.Η διαδρομή είχε ως εξής: Αφγανιστάν – Πακιστάν, 7-10 ημέρες – Ιράν, φτάσαμε τέλος του 7^{ου} μήνα, φύγαμε από εκεί Ιούνιο του 2018 – Τουρκία, για 3 μήνες, 3/9/2018 φύγαμε, 1,5 χρόνο είμαστε στην Ελλάδα, τον υπόλοιπο καιρό στο Ιράν, για 11-12 μήνες. Ταξίδεψα μόνη μου με τα τρία παιδιά μου. Το ταξίδι το κάναμε με διακινητή. Από Αφγανιστάν προς Πακιστάν το κόστος ήταν 2 εκ τουμάν το άτομο, από Ιράν προς Τουρκία 2,6 εκ το άτομο, από Τουρκία προς Ελλάδα 3000 δολάρια για τους 4 μας. Είχα εξασφαλίσει τα χρήματα για το ταξίδι από το σπίτι μου. Ευτυχώς κατά τη διάρκεια της διαδρομής δεν χωρίστηκα με τα παιδιά μου. Επειδή έπεφτα πολύ από το άλογο, πάντα είχα το φόβο, μην τυχόν χωριστώ από τα παιδιά μου. Τα παιδιά μου ήταν πάντα γύρω από το άλογο, έλεγα στην κόρη μου έλα να κάτσεις στο άλογο, αλλά φοβόταν.*

Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Σ: Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στην απόφαση να φύγετε από τη χώρα σας;

Π: Όταν σκοτώθηκε ο σύζυγός μου, τα ξαδέλφια του είπαν ότι, επειδή ο σύζυγός μου είχε πολλά χωράφια και το μαγαζί, είπαν ότι αυτά είναι και δικά μας, αν θέλεις εσύ να παντρευτείς με τον ξάδελφο του συζύγου και να μείνεις, καλώς, αλλιώς θα κρατήσουμε τα παιδιά, θα σε πετάξουμε έξω, και αυτά είναι κληρονομιά από τον άντρα μου. Μία – δυο φορές μου το είπαν, δεν το δέχτηκα, ο ξάδελφος είπε θα σκοτώσω εσένα και τα παιδιά σου. Ήταν βράδυ, καθόμασταν στο σπίτι, το σπίτι μας είχε από την εποχή των μουτζαχεντίν, κάτι σαν κρυψώνα, άκουσα κάποια φασαρία, έβαλα τα παιδιά εκεί μέσα, πήγα η ίδια έξω, ήταν κάποιοι στην πόρτα, δεν κατάλαβα ποιοι, με μαχαίρωσαν στην κοιλιά 2 φορές, λιποθύμησα, όταν ξύπνησα ήμουν στο νοσοκομείο. Από τη φασαρία, φώναζα βοήθεια, και οι γείτονες που είχαν αυτοκίνητο, με πήγαν στο νοσοκομείο, έμεινα εκεί 10-15 ημέρες, όταν μπαίνεις στο νοσοκομείο έρχονται και ρωτάνε τι έχει συμβεί, τους είπα. Μετά που έγινα καλύτερα, μέχρι να κάνω κάποιες δουλειές, να βρω και διακινητή, έφυγα από εκεί. Το κράτος δεν μπορούσε να κάνει κάτι, γιατί εκείνοι συνεργάζονται με τους Ταλιμπάν, δίνουν κάτι σαν φόρο στους Ταλιμπάν, στο χωριό. Σχεδόν 4 μήνες μετά το θάνατο του συζύγου μου, τα δύο ξαδέλφια του έλεγαν ότι είναι περιουσία τους.

Σ: Είχατε καταγγείλει στην αστυνομία ή κάπου αλλού, ότι σας απειλούν τα ξαδέλφια του άντρα σας;

Π: Ναι, είχα απευθυνθεί στην αστυνομία, και είχα κάνει μήνυση, με ρώτησαν ποιος στο έκανε; Και είπα εκείνοι. Δεν ξέρω τι έγινε μετά, εγώ έφυγα, εκείνοι ζούσαν ανάμεσα σε δύο βουνά, ποιος θα εξέταζε το θέμα;

Σ: Είχαν δεχτεί κάποια απειλή τα παιδιά σας;

Π: Εμένα με απείλησαν, και έλεγαν και τα παιδιά σου θα σκοτώσουμε. Το παιδί μου το μεγάλο έχει πάθει σαν κατάθλιψη, είναι συνέχεια στενοχωρημένος. Μετά από όλα όσα περάσαμε, και το ταξίδι, κι εγώ έχω πέσει ψυχολογικά. Όταν μιλούσα με τα ξαδέρφια, ήταν και τα παιδιά μπροστά. Στο Αφγανιστάν ξέρετε ότι μια γυναίκα δεν έχει θέση να μπορεί να βγει, να κάνει κάτι άλλο, ειδικά εγώ που ήμουν και αγράμματη. Τότε ήμουν μια γυναίκα μόνη, τώρα με το ταξίδι άνοιξε λίγο το μυαλό μου

Σ: Ας επιστρέψουμε στην επίθεση. Είδατε ποιος σας είχε μαχαιρώσει;

Π: Όχι, είχε καλυμμένο το πρόσωπο. Φορούσε παραδοσιακά αφγανικά ρούχα, με καλυμμένο πρόσωπο με κάτι μαύρο, μόνο τα μάτια φαίνονταν. Έλεγα ποιος είναι, με μαχαίρωσαν, ευτυχώς που τα παιδιά τα είχα κρυμμένα. Δύο άτομα είδα, δεν ξέρω αν ήταν παραπάνω. Όταν φώναξα, και είπα βοήθεια, κλέφτες, και μετά μου επιτέθηκαν. Είχαν έρθει με σκοπό να μας σκοτώσουν για την κληρονομιά. Εξάλλου με είχαν απειλήσει 2-3 φορές πριν γίνει αυτό. Μου είχαν πει 2-3 φορές, ότι αν δεν δεχτείς να μας δώσεις όλη την κληρονομιά, θα σκοτώσουμε εσένα και τα παιδιά.

Σ: Το σπίτι σας και το μαγαζί, τα χωράφια του συζύγου σας τι απέγιναν; Ποιος τα διαχειρίζεται σήμερα;

Π: Το σπίτι και το μαγαζί τα βάλαμε υποθήκη, και η κόρη μου έστειλε τα λεφτά. Τα χωράφια τα έχουν εκείνοι. Δεν έχουμε και ούτε τολμάμε να διεκδικήσουμε τα χωράφια, βρίσκονται στο Asyabadak.

Σ: Τι φοβάστε ότι θα συμβεί σε εσάς προσωπικά εάν επιστρέψετε τώρα στη χώρα σας;

Π: Φοβάμαι εκείνους, αν επιστρέψω, θα σκοτώσουν εμένα και τα παιδιά μου. Τους έχω κάνει μήνυση, είναι ακόμη πιο σοβαρά τα πράγματα. Παρά πάνω από αυτό, τι πρόβλημα να υπάρχει, χειρότερο από αυτό τι να συμβεί; Όταν έχεις εχθρούς, στον ύπνο ακόμη μπορεί να έρθει να σε σκοτώσει. Όπως επιτέθηκαν σε μένα, μπορούν μια μέρα να επιτεθούν και στα παιδιά μου.

Σ: Έχουμε τελειώσει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 5 - (ΓΥΝΑΙΚΑ)

Σ: Καλημέρα σας, ονομάζομαι Βασίλης Καρακίτσος και είμαι φοιτητής του μεταπτυχιακού προγράμματος «**Πολιτικές για τη μετανάστευση, τις κοινωνικές διακρίσεις και την ιδιότητα του πολίτη**» του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Αυτή η συνέντευξη διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, όπου κύριος στόχος αποτελεί η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους παρέχεται διεθνή προστασία στους Αφγανούς πρόσφυγες και η περιγραφή των βιωμάτων τους, σχετικά με τους παράγοντες που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν την χώρα καταγωγής τους και να έρθουν στην Ελλάδα. Η συνέντευξη θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς και θα τηρηθεί πλήρης εμπιστευτικότητα και ανωνυμία. Είστε σύμφωνοι;

Π: *Ναι, δεν έχω πρόβλημα*

Σ: Από δω είναι η διερμηνέας, η οποία γνωρίζει τη γλώσσα σας (νταρί) και θα βοηθήσει να μεταφερθεί το αυθεντικό νόημα των όσων ειπωθούν. Θα είναι η φωνή μου και η φωνή σας. Καταλαβαίνετε ο ένας τον άλλον;

Π: *Ναι*

Σ: Ωραία, Ας ξεκινήσουμε.

Δημογραφικά στοιχεία

Σ: Πόσο χρονών είστε;

Π: *21 χρονών*

Σ: Σε ποια χώρα γεννηθήκατε;

Π: Στο χωριό *Qalaye Moradbeyk*, της περιφέρειας *Shakhardara*, της επαρχίας *Καμπούλ*, στο Αφγανιστάν

Σ: Ποια είναι η θρησκεία σας;

Π: Μουσουλμάνοι σουνίτες, αλλά πιστεύω πιο πολύ στην ανθρωπιά.

Σ: Σε ποιο δόγμα ανήκετε;

Π: *Tajik*. Στο μέρος όπου μεγάλωσα,, ζουν και άλλες φυλές, εκτός από *Tajik* όπως *Hazara*, άλλους δεν ξέρω, μπορεί να υπάρχουν, εγώ δεν τους έχω γνωρίσει.

Σ: Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

Π: Πήγα σχολείο για δέκα χρόνια. Κοντά στο σπίτι μας υπήρχε ένα σχολείο, το *Mohammad Asan Khan*. Δεν ολοκλήρωσα όμως τις σπουδές μου στο σχολείο γιατί παντρεύτηκα και έτσι δεν μπορούσα να πηγαίνω. Όταν παντρεύτηκα, τα προβλήματα της ζωής αυξήθηκαν, το σχολείο ήταν πιο μακριά, και δεν με άφηνε και η οικογένεια του συζύγου μου, ο πατέρας του.

Σ: Εργαζόσασταν όσο ζούσατε στη χώρα σας ;

Π: Όχι, Δεν έχω εργαστεί ποτέ.

Σ: Είστε παντρεμένος/η;

Π: Ναι. Παντρεύτηκα τον Απρίλιο του 2017 ήταν η πρώτη συνάντησή μας στο σπίτι μου, και παντρευτήκαμε την ίδια μέρα. Δεν με πείσανε ,ήμουν σύμφωνη με αυτό το γάμο. Ήμουν σε ηλικία 17,5 και ο σύζυγος μου 21. Έχουμε έναν γιό που γεννήθηκε στη *Καμπούλ*. Έχουμε έρθει όλοι μαζί στην Ελλάδα.

Ταξίδι και διαδρομή

Σ: Πότε φύγατε από τη χώρα σας και από ποιες χώρες περάσατε μέχρι να φτάσετε στην Ελλάδα;

Π: Από το Αφγανιστάν έφυγα οικογενειακώς με το σύζυγο και το παιδί μου. Υπήρχαν και άλλες οικογένειες από το Αφγανιστάν, που συνταξιδέψαμε, αλλά δεν τους γνωρίσαμε, από Τουρκία προς Ελλάδα, από το Αφγανιστάν προς Ιράν όχι, μόνοι μας. Φύγαμε τον Απρίλιο του 2018. Ευτυχώς κατά τη διάρκεια του ταξιδιού δεν χωρίστηκα από την οικογένεια μου. Από το Αφγανιστάν πήγαμε αεροπορικώς στο Ιράν (3 βράδια στην Τεχεράνη) – μετά 3 μέρες Urumiyeh, και 1-1,5 μήνα στην Τουρκία. Το ταξίδι το κάναμε με διακινητή. Όλο το ταξίδι ήταν τρομακτικό, ειδικά όταν ταξιδεύεις με ένα παιδί 2,5 μηνών περίπου. Εμείς μπήκαμε από Θεσσαλονίκη, και έπρεπε να διασχίσουμε ένα κομμάτι που ήταν ποτάμι, όταν φύγαμε από Τουρκία, είχα δώσει το παιδί μου σε έναν Ιρανό κύριο να το κρατήσει, γιατί ήταν καλύτερη η θέση του, όταν φτάσαμε και κάποιος κατέβηκε για να δέσει τη βάρκα, έπεσε το παιδί από τα χέρια εκείνου του άντρα στο νερό, φωνάξαμε και εγώ και ο σύζυγός μου, τον έβγαλαν αμέσως ευτυχώς, αλλά είχε βραχεί λίγο, είχαμε τρομάξει και οι δυο μας.

Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Σ: Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στην απόφαση να φύγετε από τη χώρα σας;

Π: Όταν παντρεύτηκα, δεν ήξερα το σύζυγό μου, την ίδια μέρα τον γνώρισα. Μετά πήγαμε στο σπίτι του συζύγου μου, μετά το γάμο, 1 μήνα μετά ο σύζυγός μου μου διηγήθηκε όλη τη ζωή του, ο πατέρας του δεν μας είχε πει τίποτα για αυτά. Έμεινα έγκυος, και όταν ήμουν 2,5-3 μηνών, την ίδια εποχή είχε μείνει έγκυος και η ξαδέλφη μου. Το παιδί μου ήταν αγόρι και της ξαδέλφης μου κορίτσι. Όταν γυρίσαμε στο σπίτι, ήταν ο πεθερός μου εκεί, του είπαμε για το φύλο των παιδιών, και οι δύο μας ήμασταν πολύ χαρούμενες. Ο πεθερός μου είπε στην ξαδέλφη μου ότι «εγώ ήθελα γιο» και όταν γεννηθούν τα παιδιά θα τα αλλάζουμε, και μας είπε ότι δεν θα πείτε σε κανέναν αυτό το πράγμα, και απευθυνόμενος σε μένα είπε ότι θα πεις ότι περιμένεις κορίτσι, και στη σύζυγό του είπε ότι θα πεις ότι περιμένεις αγόρι. Άρχισε ο καυγάς μεταξύ εκείνου, εμένα

και του άντρα μου, και λέγαμε εμείς αποκλείεται να γίνει αυτό, και ο σύζυγός μου είπε στον πατέρα του ότι δεν θα αφήσω και αυτό να μου το κάνεις, μετά από όλα αυτά που έχεις κάνει στη ζωή μου, ο πεθερός μου έλεγε ότι κανένας σας δεν μπορεί να κάνει κάτι, εγώ είμαι ο αρχηγός του σπιτιού. Συνέχισε ο καυγάς, μέχρι που πήγε ο πεθερός μου στην κουζίνα, χαρήκαμε για αυτό, νομίζαμε ότι ηρέμησε, αλλά είχε πάει στην κουζίνα, είχε κάψει μια σπάτουλα, γύρισε και έβλεπε ότι έκλαιγα πάρα πολύ, με ξαναρώτησε συμφωνείς με αυτό το πράγμα; Του είπα όχι, δεν είναι δυνατόν να συμβεί αυτό, και με τη σπάτουλα με έκαψε. (η συμμετέχουσα κλαίει) Μου είπε ο πεθερός ότι αυτό στο έκανα, να το θυμάσαι πάντα, να μην ξαναφέρεις αντιρρήσεις. Με πήρε ο σύζυγός μου, πήγαμε στο δωμάτιο, μου έβαλε οδοντόκρεμα στο κάψιμο. Περνούσαν οι μέρες, και σκεφτόμασταν τι λύση να βρούμε. Μέχρι που ο σύζυγός μου σκέφτηκε μια λύση, μου είπε πάρε τον πατέρα σου τηλέφωνο, να έρθει σε επικοινωνία με την αδελφή μου μέσω facebook, και να μας βοηθήσουν, πήρα τον πατέρα μου τηλέφωνο, του είπα ότι όλα αυτά που είχε πει ο πεθερός μου ήταν ψέματα, είπα τι πρότεινε για το παιδί, και του έδωσα το προφίλ της κουνιάδας μου στο facebook για να τη βρει, και να μας βοηθήσει εκείνη, και του είπα να τα κάνει όλα αυτά, χωρίς να μάθει τίποτα ο πεθερός. Ο πατέρας μου συμφώνησε, μετά επικοινωνήσε με την πεθερά μου, και εκείνη, από όσα μας είπαν μετά, είχε στενοχωρηθεί πάρα πολύ με αυτή την ιστορία, είπε θα σας βοηθήσω, μόνο χρηματική βοήθεια μπορώ να σας προσφέρω, και δανείστηκε από φίλους, γιατί δεν είχε και η ίδια. Ο πατέρας μου συμφώνησε, της είχε πει ότι εκείνος δεν μπορούσε να βοηθήσει οικονομικά, αλλά θα τους βοηθήσω να έχουν έγγραφα, θα μιλήσω και με κάποιο διακινητή για να τους βγάλει από τη χώρα, το να φύγουν από τη χώρα είναι η μόνη λύση, γιατί ο πεθερός μου ήταν άνθρωπος με δύναμη, και στην κυβέρνηση, και οπουδήποτε και να πηγαίναμε θα μας έβρισκε. Ένα διάστημα χρειάστηκε, μέχρι η πεθερά μου να στείλει στον πατέρα μου τα χρήματα, ο πατέρας μίλησε με τον ίδιο διακινητή που είχε στείλει και τον αδελφό μου, του έδωσε χρήματα να κανονίσει για τα διαβατήρια και τη βίζα για το Ιράν, κανόνισε και το πιστοποιητικό γάμου και ταυτότητες, μέχρι που 1^η Ιουνίου η ξαδέλφη μου γέννησε, εγώ γέννησα πιο μετά, 24/6, ο πεθερός μου είχε πει στη γυναίκα του ότι μην πεις σε κανέναν ότι γέννησες. Όταν γέννησα το παιδί μου, με το που γυρίσαμε σπίτι, ο πεθερός μου μού πήρε το γιο μου, είπε ότι αυτό είναι το δικό μου παιδί, και άφησε εκεί την κόρη του. (κλαίει) Για 2,5 μήνες ήμασταν μακριά από το γιο μου, εγώ φρόντιζα την κόρη του πεθερού, μετά μας πήρε τηλέφωνο ο πατέρας μου και μου είπε ότι τελείωσαν οι δουλειές που έπρεπε να γίνουν, και ότι θα σας περιμένω σε μια διεύθυνση, κοντά σε ένα χαμάμ, μας είχε πει

από το προηγούμενο βράδυ ότι θα μας έβρισκε εκεί κατά τις 5:30-6 το πρωί, κάθε μέρα ο πεθερός μου κατά τις 4 ζυπνούσε, πήγαινε για την προσευχή και μετά για τη δουλειά του, εκείνη την ώρα σηκωθήκαμε κι εμείς, φτιάξαμε μία τσάντα με τα απαραίτητα, πήγα εκεί που κοιμόταν η ξαδέλφη με το γιο μου, ο γιος μου κοιμόταν σε άλλο στρώμα, και όσο πιο ήσυχα μπορούσα πήρα το γιο μου, πήγαμε στο σημείο συνάντησης με τον πατέρα μου, και με το δικό του αμάξι, ο πατέρας μας πήγε στο αεροδρόμιο, και πετάξαμε για Τεχεράνη. Ξέχασα να σας πω, μετά που ο πεθερός μου με είχε κάψει και μας είπε ότι θα άλλαζε τα παιδιά, δύο φορές έκανα απόπειρα αυτοκτονίας, γιατί είχα πολύ άγχος για αυτό το θέμα, αλλά με απέτρεψε ο σύζυγός μου.

Σ: Υπήρξε κάποιος άλλος λόγος πέρα από αυτόν που μου περιγράψατε, πέρα από τη συμπεριφορά του πεθερού σας απέναντί σας για να σας πάρει το παιδί σας, εξαιτίας του οποίου φύγατε από το Αφγανιστάν;

Π: Ο δεύτερος λόγος ήταν τα προβλήματα που αντιμετώπιζε ο σύζυγός μου: δύο φορές αρραβωνιάστηκε και χώρισε, εφόσον το ήθελε ο πατέρας του, και οι υποψήφιοι πεθεροί είχαν γίνει εχθροί του άντρα μου, ήθελαν να εξαφανίσουν και να σκοτώσουν το σύζυγό μου. Για αυτό και είχε κάποιο τροχαίο δυστύχημα, με αποτέλεσμα να σκοτωθεί και ένας αστυνομικός.

Σ: Πώς σας φερόταν η οικογένεια του συζύγου σας, μετά το γάμο σας;

Π: Ο πεθερός μου, ότι και να ζητούσα, πάντα έφερνε εμπόδια, στο σπίτι υπήρχε πολλή φασαρία, και με το σύζυγό μου, αλλά τον φοβόμουν πάρα πολύ. Μετά που με έκαψε δημιουργήθηκε αυτός ο φόβος, τον φοβόμουν πάρα πολύ, πάντα μου φώναζε. Στις δουλειές του σπιτιού μου έλεγε κάνε αυτό, μην κάνεις το άλλο. Η συμπεριφορά του ήταν όπως όλων των πεθερών στο Αφγανιστάν. Σε διατάζει, ότι πρέπει να κάνεις αυτό, δεν μπορείς να αντιμιλάς. Επίσης, δεν μου έδινε την άδεια να πάω να δω την οικογένεια μου. Μου έλεγε ότι εντάξει, θα πας άλλη μέρα, όχι σήμερα, αλλά δεν ήθελε να πάω και να τον ξεμπροστιάσω στην οικογένειά μου, να πω την αλήθεια για την οικογένειά του. Είχε πει στην οικογένειά μου ότι ο άντρας μου είχε σπουδάσει, είχε τελειώσει το σχολείο, είχε καλή δουλειά, ότι οι σχέσεις πατέρα – γιου ήταν πολύ καλές, και το πρόβλημα το είχε η μητέρα του, και με τη θέληση του συζύγου μου έφυγαν από τη

Σουηδία και πήγαν στο Αφγανιστάν, και περνούσαν πάρα πολύ καλά, ενώ μετά το γάμο, διαπίστωσα ότι είναι άνθρωπος που φέρεται πολύ άσχημα, δημιουργούσε φασαρίες στο σπίτι, και ότι μετά το γάμο, έδερνε εμένα και την ξαδέλφη μου, έμαθα μετά, από το σύζυγό μου, ότι δεν είχε επιστρέψει από τη Σουηδία με τη δική του θέληση, δύο φορές αναγκάστηκε να αρραβωνιαστεί.

Σ: Πότε αρχίσατε να οργανώνετε τη φυγή σας από το Αφγανιστάν;

Π: *Αφού μάθαμε για το φύλο του παιδιού, και μετά το περιστατικό με το κάψιμο, ήμουν πολύ στενοχωρημένη, είχε περάσει ένας μήνας, ίσως και λίγο παραπάνω, εγώ είχα πολλή αγωνία και έκλαιγα συνέχεια, και το σκέφτηκε ο άντρας μου, να επικοινωνήσει με την αδελφή και τη μητέρα του, και όλο αυτό.*

Σ: Όσο καιρό λείπετε από το Αφγανιστάν, σας έψαξε κάποιος;

Π: *Όταν φύγαμε από το Αφγανιστάν και φτάσαμε εδώ, η μητέρα μου με πήρε τηλέφωνο και μας είπε πως όταν φύγαμε από το Αφγανιστάν, είχαν δεχτεί επίθεση στο σπίτι τους, εκείνος ο άνθρωπος που είχε πεθάνει στο τροχαίο δυστύχημα, είχε 9 αδέρφια, και είχαν πει ότι μπορεί η δικαιοσύνη και η κυβέρνηση να αφήσαν ελεύθερο τον άντρα μου, αλλά εκείνοι δεν ήθελαν να τον αφήσουν στην ησυχία του. Είχαν ζητήσει από τον πατέρα μου να βρει το σύζυγό μου και να τους τον παραδώσει. Ο πατέρας μου είπε ότι δεν ήξερε πού βρισκόταν, τους είπε εγώ είχα μια κόρη, του την έχω δώσει, δεν ξέρω που βρίσκονται. Του είπαν ότι εμείς ξέρουμε ότι τους βοήθησες να φύγουν, βρες τη διεύθυνσή τους και πες μας πού είναι. Μετά έγινε επίθεση στο σπίτι μας με χειροβομβίδα, και τραυματίστηκε ο πατέρας μου.*

Σ: Εκτός από παραπάνω ζητήματα, υπάρχει κάποιο άλλο πρόβλημα για εσάς στη χώρα σας;

Π: Προσωπικά, για εμένα, που είμαι μια γυναίκα, όπως εδώ βγαίνω έξω χωρίς μαντήλι. Δεν μου αρέσει η νοοτροπία, η κουλτούρα όπως είναι εκεί, και αν δεν ακολουθήσεις την κουλτούρα της κοινωνίας εκεί, μπορεί να σου συμβούν πολύ άσχημα πράγματα. Μου άρεσε, για παράδειγμα όταν έξω είχε πάρα πολλή ζέστη, να μπορούσα να είμαι ελεύθερη και να μην φορέσω το μαντήλι, είχα την επιθυμία. Όταν γνώρισα το σύζυγό μου είδα ότι ο τρόπος σκέψης και που ζούσε ήταν πολύ διαφορετικός από τον κόσμο στο Αφγανιστάν, η νοοτροπία και η κουλτούρα του διέφερε πολύ και μου άρεσε πολύ αυτό, και είναι αυτό που κάθε γυναίκα στο Αφγανιστάν επιθυμεί να το έχει, εύχεται να το έχει, ο τρόπος που σκεφτόταν και η νοοτροπία του μου άρεσε, και έκανε πιο εύκολη τη ζωή μου, πέρα από τα περιστατικά με την οικογένειά του. Εδώ έχουμε μια πολύ ήρεμη και καλή ζωή μας.

Σ: Τι φοβάστε ότι θα συμβεί σε εσάς προσωπικά εάν επιστρέψετε τώρα στη χώρα σας;

Π: Αν επιστρέψουμε πίσω στο Αφγανιστάν, ο πεθερός μου σίγουρα θα μας βρει και δεν θα μας αφήσει ζωντανούς, θα καταστρέψει τη ζωή του γιου μου, θα την κάνει χειρότερη από ότι έκανε του ίδιου του παιδιού του, και θα μας το πάρει το παιδί μας πρώτα από όλα. Το δεύτερο είναι ότι τα αδέλφια εκείνου του ατόμου που σκοτώθηκε στο τροχαίο, θα βρουν το σύζυγό μου και θα τον σκοτώσουν. Επίσης ο σύζυγός μου είναι γεννημένος στην Τεχεράνη, και μεγαλωμένος σε Μόσχα και τη Σουηδία, δε γνωρίζει για τη θρησκεία, για την προσευχή και το Ισλάμ, και του είναι πολύ δύσκολο να ζήσει στο Αφγανιστάν. Φοβάμαι να μεγαλώσει ο γιος μου με την κουλτούρα εκείνου του λαού, που δεν αρέσει ούτε σε μένα, ούτε στο σύζυγό μου, δεν θα είναι χρήσιμος άνθρωπος για την κοινωνία, δεν μπορεί να πάει σχολείο να μορφωθεί, να σπουδάσει, και μπορεί να καταλήξει να κάνει παράνομες δουλειές

Σ: Έχουμε τελειώσει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 6 - (ΑΝΤΡΑΣ)

Σ: Καλημέρα σας, ονομάζομαι Βασίλης Καρακίτσος και είμαι φοιτητής του μεταπτυχιακού προγράμματος «**Πολιτικές για τη μετανάστευση, τις κοινωνικές διακρίσεις και την ιδιότητα του πολίτη**» του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Αυτή η συνέντευξη διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, όπου κύριος στόχος αποτελεί η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους παρέχεται διεθνή προστασία στους Αφγανούς πρόσφυγες και η περιγραφή των βιωμάτων τους, σχετικά με τους παράγοντες που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν την χώρα καταγωγής τους και να έρθουν στην Ελλάδα. Η συνέντευξη θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς και θα τηρηθεί πλήρης εμπιστευτικότητα και ανωνυμία. Είστε σύμφωνοι;

Π: *Ναι, δεν έχω πρόβλημα*

Σ: Από δω είναι η διερμηνέας, η οποία γνωρίζει τη γλώσσα σας (νταρί) και θα βοηθήσει να μεταφερθεί το αυθεντικό νόημα των όσων ειπωθούν. Θα είναι η φωνή μου και η φωνή σας. Καταλαβαίνετε ο ένας τον άλλον;

Π: Ναι

Σ: Ωραία, Ας ξεκινήσουμε.

Δημογραφικά στοιχεία

Σ: Πόσο χρονών είστε;

Π: *30 χρονών*

Σ: Σε ποια χώρα γεννηθήκατε;

Π: Στο χωριό Sayebagh, της περιφέρειας Paghman, της επαρχίας Kabul.στο Αφγανιστάν

Σ: Ποια είναι η θρησκεία σας;

Π: Σουνίτης μουσουλμάνος.

Σ: Σε ποιο δόγμα ανήκετε;

Π: Tajik. Εκτός από tajik, ζουν και άλλες φυλές όπως Pashtun, Uzbek, Hazara. Πιο πολλοί είναι οι Pashtun. Δεν έχουν καλές σχέσεις οι φυλές εκεί, κονηγούν η μία την άλλη.

Σ: Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

Π: Ξεκίνησα στο Ιράν, 6 τάξεις πήγα εκεί, μετά στο Αφγανιστάν, έδωσα εξετάσεις και πήγα στην 7^η, κοντά στο σπίτι μου είναι το σχολείο, πήρα απολυτήριο από εκεί το 2008. Την τελευταία χρονιά που πήγαινα στο σχολείο, παράλληλα μάθαινα αγγλικά στο φροντιστήριο αγγλικών και ύστερα πήγαινα σε ένα εκπαιδευτικό κέντρο που λεγόταν Afghan Koría, για να γίνω ηλεκτρολόγος αυτοκινήτων, τελείωσα από εκεί, ήταν για 10 μήνες, πήρα το χαρτί.

Σ: Εργαζόσασταν όσο ζούσατε στη χώρα σας ;

Π: Ναι. Το 2014 τραυματίστηκα, για ένα χρόνο ήμουν στο σπίτι και το νοσοκομείο, μετά αγόρασα ένα Corolla μοντέλο 97, πού και πού έκανα δρομολόγια με επιβάτες με αυτό το αυτοκίνητο. Πριν το 2014 έχω δουλέψει για 4,5 χρόνια, δούλεψα με τους Αμερικάνους. Ήμουν διερμηνέας. Πηγαίναμε παντού. Όσο δούλευα με τους πεζοναύτες δεν είχα όπλο, το 2012 που ξεκίνησα να δουλεύω με τις ειδικές δυνάμεις, πού και πού μου έδινε όπλο, με εμπιστεύονταν, όταν βρισκόμουν στο Maroof, είχα όπλο, καλάσνικοφ. Για αυτό έμαθα αγγλικά, για να γίνω διερμηνέας και να πάω στην

Αμερική. Πριν από μένα ένας ξάδελφος μου δούλευε σε αυτή την εταιρεία, μου είπε αφού έχεις μάθει τα αγγλικά, έλα να δουλέψεις εδώ. Τους έστειλα βιογραφικό.

Σ: Είστε παντρεμένος/η;

Π: Όχι, είμαι ανύπαντρος.

Ταξίδι και διαδρομή

Σ: Πότε φύγατε από τη χώρα σας και από ποιες χώρες περάσατε μέχρι να φτάσετε στην Ελλάδα;

Π: Το 2017, δεν θυμάμαι μήνα, Απρίλιο – Μάιο. Από Αφγανιστάν – Ιράν, αεροπορικάς, 1-1,5 μήνα περίπου – Τουρκία, έμεινα 7-8 μήνες, με τα πόδια πήγα από Ιράν – Ελλάδα. Το ταξίδι κράτησε 2,5 χρόνια μέχρι να φτάσω στην Ελλάδα. Στην Ελλάδα μπήκα από την Αλεξανδρούπολη, έδωσα 1000 ευρώ, που με πέρασε από Κωνσταντινούπολη προς την Ελλάδα, ήμασταν στο νερό 3-4', και μετά φτάσαμε στην Ελλάδα. Το ταξίδι το κάναμε με διακινητή, ήμασταν 35 άτομα περίπου. Για να εξασφαλίσω τα χρήματα για το ταξίδι, δανείστηκα, με βοήθησαν οι φίλοι μου, που είναι στην Αμερική.

Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Σ: Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στην απόφαση να φύγετε από τη χώρα σας;

Π: Για προφανείς λόγους, όλοι ξέρουμε, αν κάποιος είναι αστυνομικός που έχει δουλέψει με την κυβέρνηση, οι Ταλιμπάν τον κυνηγούν, γιατί έχει δουλέψει με την κυβέρνηση. Εγώ ήμουν διερμηνέας, έχω δουλέψει με τους Αμερικάνους, οι Ταλιμπάν με κυνηγούν, και μου λένε ότι έχω δουλέψει με τους αποστάτες. Εμένα μου λένε ότι έχω δουλέψει με τους ξένους, έχω κάνει κατασκοπεία για αυτούς, και αν θα με πιάσουν, θα με κάνουν κομμάτια. Όταν τραυματίστηκα εγώ, πήγα στην Καμπούλ, για 2 μήνες, η

μάνα μου δεν ήξερε ότι είχα τραυματιστεί, της το έκρυψα, αν κάποιος έχει δουλέψει ως διερμηνέας με τους Αμερικάνους, οι Ταλιμπάν δεν θα τον αφήσουν ζωντανό, θα τον σκοτώσουν, αν τον πιάσουν. Επειδή εγώ, ως διερμηνέας, έχω δώσει τα βιομετρικά μου χαρακτηριστικά, οι Ταλιμπάν τα ξέρουν, και με βρίσκουν με αυτόν τον τρόπο. Ήμουν στο νοσοκομείο, πήγα στην Ινδία για τα χειρουργεία, και όταν γύρισα αγόρασα ένα αυτοκίνητο. Και η μάνα μου, πριν τραυματιστώ, μου έλεγε να σταματήσω αυτή τη δουλειά, ότι ήταν επικίνδυνη. Οδηγούσα ταξί, δούλευα με αυτό, η μάνα μου μού είπε παιδί μου, δεν θέλω να σε αφήσω να δουλεύεις, πρέπει να κάτσεις στο σπίτι, αφού είσαι τραυματισμένος. Υπάρχει μια ιστορία, θέλω να σας το πω αυτό. Ήμουν στο νοσοκομείο, η μάνα μου μού είπε να μην πάω στη δουλειά, να κάτσω σπίτι, της είπα εγώ θα πάω στη δουλειά, να πάρω το μισθό. Ένα βράδυ που ήμουν σπίτι, χτύπησαν την πόρτα του σπιτιού, δεν ξέρω αν ήταν Ταλιμπάν ή άλλοι άγνωστοι. Την πρώτη φορά που πήγαν στο σπίτι μας, ήμουν στο νοσοκομείο, είπαν στη μάνα μου ότι εμείς ξέρουμε ότι ο γιος σου δουλεύει με τους Αμερικάνους, έχει τραυματιστεί, να του πείτε να σταματήσει τη δουλειά. Όταν μου είπε αυτό η μάνα μου, εγώ της είπα ότι εγώ δεν θα σταματήσω, θα πάω να πάρω το μισθό μου, τώρα που τραυματίστηκα, μου τον δίνει το μισθό, θα πάω να τον πάρω.

Ένα βράδυ, ήμουν στο σπίτι, χτύπησαν την πόρτα, βγήκα έξω, είδα δύο άτομα μπροστά στο σπίτι μου, μιλούσαν παστό. Ο ένας είπε στον άλλον, αυτός είναι, ο άλλος είπε, όχι δεν είναι αυτός. Δεν ήταν σίγουρος, αν ήμουν εγώ αυτός που έψαχναν, το τραύμα στη μύτη μου το έχω από εκείνο το βράδυ. Αυτό ήταν το θέμα, μετά πέθανε ο πατέρας μου, όσο ήταν εν ζωή ο πατέρας μου δεν ξαναήρθαν αυτοί οι άνθρωποι. Μετά η μάνα μου αποφάσισε και μου είπε παιδί μου, θέλω να φύγεις από δω, αν παραμείνεις, θα έρθουν μια μέρα, θα σε σκοτώσουν, και τότε ούτε η κυβέρνηση μπορεί να σε βοηθήσει, ούτε οι αρχές, ούτε οι θείοι, ούτε τα ξαδέρφια σου, επειδή έχεις δουλέψει για τους Αμερικάνους και υπάρχει μεγάλος κίνδυνος σε σένα.

Σ: Τι συνέβη όταν σας πυροβόλησαν;

Π: Στις 12:30 το βράδυ, είχαμε αγοράσει κεμπάπ, τα είχαμε πάρει μαζί μας, ο άλλος μου συνάδελφος διερμηνέας, είχε αμερικάνικη υπηκοότητα. Σηκώθηκε ο διερμηνέας, έβγαλε τα κεμπάπ από την τσάντα του, τα μοίρασε μεταξύ μας, αρχίσαμε να τρώμε, ήμασταν στην ταρατάσα, είχα στον ώμο μου το καλάσνικοφ, είχαμε ασύρματο, ακούγαμε τους

Ταλιμπάν μέσω ασυρμάτου, έλεγαν οι Ταλιμπάν τώρα θα αρχίσουμε την επίθεση. Σε κάθε αποστολή που πηγαίναμε εμείς, πηγαίναμε με 2 αεροπλάνα. Ένα αεροπλάνο προσγειώνεται εδώ, και το άλλο 300-400 μ. πιο πέρα από το πρώτο. Τρώγαμε το κεμπάπ στην ταράτσα, εκεί υπήρχαν και οι Αφγανοί και οι Αμερικανοί στρατιώτες, είχαν πάρει θέση εκεί που περνούσα εγώ ήταν 2 αμερικάνοι, κάθονταν δίπλα – δίπλα, εγώ περνούσα από δίπλα τους, δεν ξέρω αν αυτοί οι αμερικάνοι στόχευαν άλλον ή εμένα, την ώρα που εγώ περνούσα από δίπλα τους, πυροβόλησαν προς εμένα, έφαγα μία σφαίρα στη μέση μου, λύγισα προς τα πίσω, κι η δεύτερη σφαίρα ήρθε και χτύπησε στο χέρι μου. Όταν έφαγα τις σφαίρες έπεσα κάτω, δεν είχα αισθήσεις από τη μέση και κάτω, είχα φάει σφαίρα στο χέρι, όλοι ήταν ξαπλωμένοι, δεν σήκωναν τα κεφάλια τους, εγώ παρόλο που ήμουν τραυματισμένος, για 7 μ. πήγα με έρπηση, κατέβηκα μόνος μου από την ταράτσα. Όταν τραυματίστηκα, μετά από 1,5 ώρα ήρθε το αεροπλάνο, υπήρχε γιατρός, μου παρείχε πρώτες βοήθειες, όμως έχασα πολύ αίμα, το αεροπλάνο με μετέφερε στο νοσοκομείο. Με πήγε στο στρατιωτικό νοσοκομείο του Αφγανιστάν, στην πόλη Κανταχάρ, ήταν κοντά στο camp, κοντά στο αεροδρόμιο, το νοσοκομείο ανήκει στον εθνικό στρατό του Αφγανιστάν. Όταν με ξάπλωσε στο κρεβάτι στο νοσοκομείο, δεν ένιωθα τίποτα από τη μέση και κάτω, η σφαίρα είχε μείνει στο χέρι μου, όταν έπιασε το χέρι μου για να βγάλει τη σφαίρα, εκεί λιποθύμησα.

Σ: Επιστρέψατε ποτέ στη δουλειά σας με τους Αμερικανούς, μετά τον τραυματισμό σας;

Π: Όχι

Σ: Η μητέρα σας γιατί σας είπε να φύγετε από την Καμπούλ, στο δεδομένο χρονικό σημείο, συνέβη κάτι και σας το είπε;

Π: Πέθανε ο πατέρας μου, μετά από αυτό δεν είχαμε κανέναν να μας προστατεύει, ούτε εγώ, ούτε η μάνα μου. Ο αδελφός μου είναι στην Τουρκία 3-4 χρόνια. Η μάνα μου είπε στην κατάστασή σου, που είσαι τραυματισμένος, δεν μπορείς να προστατεύσεις τον

εαυτό σου, καλύτερα να φύγεις από δω, να πας σε καμιά άλλη χώρα, και στο μέλλον να με τραβήξεις και εμένα να έρθω σε σένα.

Σ: Το μόνο που σας απέτρεπε να φύγετε νωρίτερα, ήταν ότι ο πατέρας σας ζούσε, και άρα νιώθατε προστασία από αυτόν;

Π:*Ναι, όταν πέθανε αυτός κατάλαβα ότι δεν με προστάτευε πια κανείς.*

Σ: Εκτός από παραπάνω ζητήματα, υπάρχει κάποιο άλλο πρόβλημα για εσάς στη χώρα σας;

Π:*Δεν υπάρχει κάποιος άλλος λόγος, ο λόγος που σας είπα υπάρχει, δεν έχω εχθρό, ούτε θέματα εκεί, λόγω της εργασίας μου κινδυνεύει η ζωή μου στο Αφγανιστάν, δεν μπορώ να γυρίσω εκεί.*

Σ: Τι φοβάστε ότι θα συμβεί σε εσάς προσωπικά εάν επιστρέψετε τώρα στη χώρα σας;

Π:*Τους Ταλιμπάν φοβάμαι. Αν με πιάσουν, θα με σκοτώσουν. Εκτός από αυτό, δεν μπορώ να εργάζομαι εκεί. Επειδή είμαι τραυματισμένος, ούτε μπορώ να κάνω διερμηνεία, ούτε καμιά άλλη δουλειά. Στη χώρα μου το Αφγανιστάν, δεν υπάρχει τίποτα.*

Σ: Έχουμε τελειώσει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 7- (ΑΝΤΡΑΣ)

Σ: Καλημέρα σας, ονομάζομαι Βασίλης Καρακίτσος και είμαι φοιτητής του μεταπτυχιακού προγράμματος «**Πολιτικές για τη μετανάστευση, τις κοινωνικές διακρίσεις και την ιδιότητα του πολίτη**» του τμήματος Κοινωνικής και

Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Αυτή η συνέντευξη διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, όπου κύριος στόχος αποτελεί η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους παρέχεται διεθνή προστασία στους Αφγανούς πρόσφυγες και η περιγραφή των βιωμάτων τους, σχετικά με τους παράγοντες που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν την χώρα καταγωγής τους και να έρθουν στην Ελλάδα. Η συνέντευξη θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς και θα τηρηθεί πλήρης εμπιστευτικότητα και ανωνυμία. Είστε σύμφωνοι;

Π: *Ναι, συμφωνώ.*

Σ: Από δω είναι η διερμηνέας, η οποία γνωρίζει τη γλώσσα σας (νταρί) και θα βοηθήσει να μεταφερθεί το αυθεντικό νόημα των όσων ειπωθούν. Θα είναι η φωνή μου και η φωνή σας. Καταλαβαίνετε ο ένας τον άλλον;

Π: *Ναι*

Σ: Ωραία, Ας ξεκινήσουμε.

Δημογραφικά στοιχεία

Σ: Πόσο χρονών είστε;

Π: *34 χρονών*

Σ: Σε ποια χώρα γεννηθήκατε;

Π: *Ήμουν 6 χρονών περίπου όταν πήγαμε στο Ιράν. Δεν θυμάμαι πολλές λεπτομέρειες. Στο χωριό Doshah, πρέπει να είναι στην περιοχή SarePul, στο Αφγανιστάν.*

Σ: Ποια είναι η θρησκεία σας;

Π: *Σίιτης μουσουλμάνος.*

Σ: Σε ποιο δόγμα ανήκετε;

Π: *Hazara. Στο μέρος όπου γεννήθηκα εκτός από Hazara πρέπει να ζουν και άλλες φυλές όπως Uzbek, Pashtun, αν θυμάμαι καλά. Αυτά τα ξέρω επειδή οι γνωστοί και φίλοι μου τα έχουν πει, ότι υπάρχουν και αυτές οι φυλές.*

Σ: Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

Π: *Έχω πάει σχολείο για 4-5 τάξεις στο Ιράν, υπήρχε νυχτερινό σχολείο για την αφγανική κοινότητα. Το σχολείο ήταν σε μία πόλη, που οι κάτοικοι ήταν μόνο μετανάστες. Δεν ολοκλήρωσα όμως τις σπουδές μου στο σχολείο γιατί είχα πολλά προβλήματα ,εχθρούς, που δεν με άφηναν να συνεχίσω τις σπουδές μου.*

Σ: Εργαζόσασταν όσο ζούσατε στη χώρα σας ;

Π: *Φτάνοντας στο Ιράν, από μικρή ηλικία ξεκίνησα να είμαι φύλακας σε ένα εργοστάσιο το οποίο ασχολιόταν με μαλλί προβάτου. Αργότερα όταν μεγάλωσα άρχισα στις οικοδομές.*

Σ: Είστε παντρεμένος/η;

Π: *Ναι, παντρεύτηκα στο Ιράν, για την ακρίβεια στην Τεχεράνη. Μαζί με τη γυναίκα μου ήρθαμε στην Ελλάδα.*

Ταξίδι και διαδρομή

Σ: Πότε φύγατε από τη χώρα σας και από ποιες χώρες περάσατε μέχρι να φτάσετε στην Ελλάδα;

Π: *Όταν ήμουν 6 ετών έφυγα από το Αφγανιστάν για το Ιράν. Έφυγα μαζί με την μητέρα και την αδερφή μου. Συνολικά έχω ζήσει 20-22 χρόνια στο Ιράν και συγκεκριμένα στην Τεχεράνη. Από εκεί έφυγα για την Ευρώπη, πριν 4 χρόνια περίπου, 2 χρόνια είμαι εδώ, 2 χρόνια στην Τουρκία ήμουν, και πριν 4 χρόνια. Η διαδρομή που ακολούθησα ήταν Ιράν –Τουρκία(Afyon)-Ελλάδα. Από το Afyon μας πήγαν στην Κωνσταντινούπολη, με βανάκι μας έφεραν, όλα κλειστά, δεν μπορούσαμε να δούμε, όμως όταν μπήκαμε στην Ελλάδα, η απόσταση από Θεσσαλονίκη ήταν περίπου 5 ώρες. Το ταξίδι το κάναμε με διακινητή. Στο Ιράν είχαμε έναν άνθρωπο της εμπιστοσύνης,*

που μας βοήθησε με τα χρήματα του ταξιδιού, ήταν έμπιστος, μπορούσαμε να αφήσουμε τα χρήματά μας, επικοινωνήσαμε μαζί του, του είπαμε να στείλει τα χρήματα, και αυτός, ανάλογα με το διάστημα που είχε αυτά τα χρήματα, κράτησε την προμήθεια, και έστειλε το ποσό που ζητήσαμε.

Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Σ: Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στην απόφαση να φύγετε από τη χώρα σας;
Π: Ο πατέρας μου και η μητέρα μου, τα χωράφια που είχαν, ήταν κάποια κληρονομιά από τον παππού, του μπαμπά την πλευρά και κάποια από τους γονείς της μητέρας μου. Της μητέρας μου, τα είχε μαζί με την αδελφή της, και κάθε χρόνο ο άντρας της θείας μου και τα παιδιά του, τσακωνόταν μαζί με τον πατέρα μου για αυτά. Κάθε χρόνο, οι καλλιέργειες του πατέρα μου, η σοδειά ήταν πολύ καλή, και πουλούσε καλά στην αγορά, κάθε χρόνο, ο θείος μου και 3-4 αδέρφια, τσακώνονταν με τον πατέρα μου και προκαλούσαν προβλήματα. Μέχρι που μια φορά, ήρθαν στην καλλιέργεια, άρχισαν να τον χτυπούν και ο πατέρας μου άρπαξε το φτυάρι, αντέδρασε, και χτύπησε ένα από τα αδέρφια του θείου μου, τον άντρα της αδελφής του, δυνατά, πίσω από την πλάτη, στο κεφάλι και αυτός πέθανε. Τότε τα υπόλοιπα αδέρφια κάλεσαν την αστυνομία, και πήγαν τον πατέρα στο αστυνομικό τμήμα. Όλα αυτά συνέβησαν όταν ήμουν πολύ μικρός. Όταν μεγάλωσα και ήμουν στο Ιράν, η μητέρα με τον θείο μου μιλούσαν για αυτό το θέμα, που αναγκάστηκε να τον παντρευτεί, τον αδερφό του πατέρα μου, κρυφακούγαμε όταν μιλούσαν και έτσι το μάθαμε. Τον πατέρα μου τον πήγαν στο μπουντρούμι, ο νεκρός ήταν των Ταλιμπάν, ο πατέρας μου πέθανε εξαιτίας βασανιστηρίων, τον είχαν θάψει μέχρι το στήθος του στη γη για 12-15 ώρες. Όταν τον έβγαλαν, τα πόδια του είχαν παραλύσει και μαυρίσει, και τον χτύπησαν τόσο πολύ, διότι έλεγαν ότι αφού σκότωσες έναν από μας, πρέπει να πληρώσεις με τη ζωή σου, να μας δώσεις τα χωράφια σου, και μία κόρη σου. 2 εβδομάδες τον είχαν κρατήσει στο μπουντρούμι, στη φυλακή, όταν τον έφεραν στο σπίτι είπε στην μητέρα μου ότι πρέπει να κάνετε οτιδήποτε, για να σώσετε τους εαυτούς σας, ξέχασε τα χωράφια, αυτά τα χάσαμε έτσι κι αλλιώς, κάνε κάτι για να σώσεις τον εαυτό σου και τα παιδιά. Μας είπε ότι εσείς πρέπει να φύγετε, έτσι και έγινε. Μετά από δύο βραδιές που είχαμε φύγει απεβίωσε ο μπαμπάς. Ένας άλλος λόγος που

μας μισούσαν είναι ότι εμείς ήμασταν σίτες. Να προσθέσω ότι όταν πεθαίνει ο άντρας, η χήρα παντρεύεται τον αδελφό του, δηλαδή να παντρευτεί ο θείος μου τη μητέρα μου.

Σ: Είχε εμπλακεί η αστυνομία;

Π: Από ότι μου είχε πει η μητέρα μου, η αστυνομία συνεργαζόταν με αυτά τα αδέλφια και αυτοί έκαναν παράνομες δουλειές, και με τους Ταλιμπάν. Η αστυνομία εκεί προσανατολίζεται στα λεφτά, λεφτά θέλουν, δεν τους ενδιαφέρει ποιος έχει δίκιο και ποιος άδικο.

Σ: Δηλαδή κρατούσαν τον πατέρα σας στο αστυνομικό τμήμα, χωρίς να είναι οι ίδιοι αστυνομικοί;

Π: Ναι. Τα αδέλφια τον είχαν κρατήσει εκεί. Από ότι έμαθα μετά, ο πατέρας μου είχε προσπαθήσει, είχε πάει μόνος του στην αστυνομία για να πει αυτά που συνέβαιναν, αλλά κάθε φορά που ήθελε να πει ή να κάνει κάτι η αστυνομία, τους έκλειναν το στόμα με χρήματα αυτοί οι άνθρωποι.

Σ: Πώς μάθατε για το θάνατό του;

Π: Από μια φίλη της μαμάς που ήταν στο χωριό, ενημέρωσε τη μητέρα ότι μάλλον μετά από κάποιες ώρες που φύγατε εσείς, μετά από κάποιες ώρες απεβίωσε ο μπαμπάς.

Σ: Τα κτήματα για τα οποία υπήρχε η διαμάχη, ποιος τα διαχειρίζεται τώρα;

Π: Τα έχουν τα αδέλφια του θείου μου. Τα συμβόλαια τα είχε ο πατέρας μου, δεν ξέρω τι έχει γίνει, για να βγάλω άκρη, θα έπρεπε να πάω εγώ ο ίδιος να βρω τη μητέρα του μπαμπά, για να βρει εκείνη αν υπάρχουν τα συμβόλαια, και να δει τι μπορεί να γίνει. Η μητέρα μου τότε είχε δώσει τα συμβόλαια στα χέρια της γιαγιάς, για να τα προστατεύσει.

Σ: Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν να φύγετε και από το Ιράν;

Π: Ο αδερφός του πατέρα μου ήρθε από το Αφγανιστάν 1 χρόνο μετά για να παντρευτεί την μητέρα μου. Σκόπευε να δώσει την αδερφή μου σε κάποιο πλούσιο γνωστό του. Από την στιγμή που κατάλαβε που μέναμε, γιατί εγώ, από τότε που παντρεύτηκα, απομακρύνθηκα, αυτός δεν είχε πρόσβαση σε μένα και την οικογένειά μου, όταν με βρήκε, από τη στιγμή που δεν μπορούσε να φτάσει στη μητέρα και τις αδελφές μου, είπε σε μένα ότι ή θα μου τις φέρεις πίσω, ή θα σε σκοτώσω. Δεν είναι άνθρωπος που κάνει αστεία, όντως είναι ισχυρός, και μπορεί να κάνει οτιδήποτε. Βρήκε την μητέρα μου και πάντρεψε την αδερφή μου με το ζόρι, μας δημιουρνούσε προβλήματα, μας χτυπούσε και αφού είχε και άλλη γυναίκα και παιδιά στο Αφγανιστάν, εμείς αποφασίσαμε να φύγουμε.

Σ: Τι φοβάστε ότι θα συμβεί σε εσάς προσωπικά εάν επιστρέψετε τώρα στη χώρα σας;

Π: Αν επιστρέψω πίσω στο Αφγανιστάν, φοβάμαι πως θα σκοτώσουν εμένα, και θα αναγκάσουν τη μητέρα μου με αυτόν τον τρόπο, και την αδελφή μου, να γυρίσουν πίσω, και ο σκοπός τους είναι βασικά να μας σκοτώσουν. Αυτό που κάνανε στον πατέρα μου, μπορεί να συμβεί και σε μένα, αυτό που είναι σίγουρο είναι ότι οι άνθρωποι αυτοί κάνουν ότι θέλουν, δεν έχουν κάποιο εμπόδιο απέναντί τους.

Σ: Έχουμε τελειώσει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 8 - (ΑΝΤΡΑΣ)

Σ: Καλημέρα σας, ονομάζομαι Βασίλης Καρακίτσος και είμαι φοιτητής του μεταπτυχιακού προγράμματος «**Πολιτικές για τη μετανάστευση, τις κοινωνικές διακρίσεις και την ιδιότητα του πολίτη**» του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Αυτή η συνέντευξη διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, όπου κύριος στόχος αποτελεί η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους παρέχεται διεθνή

προστασία στους Αφγανούς πρόσφυγες και η περιγραφή των βιωμάτων τους, σχετικά με τους παράγοντες που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν την χώρα καταγωγής τους και να έρθουν στην Ελλάδα. Η συνέντευξη θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς και θα τηρηθεί πλήρης εμπιστευτικότητα και ανωνυμία. Είστε σύμφωνοι;

Π: *Ναι, δεν έχω πρόβλημα*

Σ: Από δω είναι η διερμηνέας, η οποία γνωρίζει τη γλώσσα σας (νταρί) και θα βοηθήσει να μεταφερθεί το αυθεντικό νόημα των όσων ειπωθούν. Θα είναι η φωνή μου και η φωνή σας. Καταλαβαίνετε ο ένας τον άλλον;

Π: Ναι

Σ: Ωραία, Ας ξεκινήσουμε.

Δημογραφικά στοιχεία

Σ: Πόσο χρονών είστε;

Π: *25 χρονών*

Σ: Σε ποια χώρα γεννηθήκατε;

Π: *Στο Αφγανιστάν, στο χωριό Obeh, της περιφέρειας Herat.*

Σ: Ποια είναι η θρησκεία σας;

Π: *Σουνίτης μουσουλμάνος.*

Σ: Σε ποιο δόγμα ανήκετε;

Π: *Tajik. Στο μέρος όπου μεγάλωσα, ζουν και άλλες φυλές, εκτός από Tajik όπως Hazara, Uzbek, Pastoun*

Σ: Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

Π: Πήγα σχολείο για δέκα χρόνια. Δεν το τελείωσα όμως, είχα σπουδάσει μέχρι τη 10^η τάξη. Σταμάτησα λόγω των Ταλιμπάν, με είχαν απαγάγει και μας είχαν ανεβάσει στο βουνό, για να πολεμήσουμε εναντίον του κράτους μαζί τους.

Σ: Εργαζόσασταν όσο ζούσατε στη χώρα σας ;

Π: Όχι, ήμουν μαθητής, δεν έκανα τίποτα, απλά μαθήματα, πήγαινα σχολείο, και είχα τα χωράφια.

Σ: Είστε παντρεμένος/η;

Π: Όχι, είμαι ελεύθερος.

Ταξίδι και διαδρομή

Σ: Πότε φύγατε από τη χώρα σας και από ποιες χώρες περάσατε μέχρι να φτάσετε στην Ελλάδα;

Π: Από το Αφγανιστάν έφυγα τέλος του 2015. Η διαδρομή που ακολούθησα μέχρι την Ελλάδα ήταν: Αφγανιστάν – Πακιστάν, ήμουν στο δρόμο 20 ημέρες - Ιράν, όπου έμεινα έναν χρόνο, δεν έδιναν έγγραφα και από το φόβο μου να μην με απελάσουν στο Αφγανιστάν, έφυγα από μόνος μου και πήγα στην Τουρκία, όπου εργάστηκα ως οικοδόμος, εκεί έμεινα έναν χρόνο και μετά ήρθα Ελλάδα. Το ταξίδι συνολικά κράτησε 2 χρόνια. Το ταξίδι το έκανα με διακινητή και κόστισε 5.000 ευρώ περίπου. Από το Αφγανιστάν μέχρι το Ιράν πλήρωσε η οικογένειά μου, μετά στο Ιράν δούλευα οικοδομή, μέχρι που είδα ότι χειρότερη η κατάσταση, αυτά τα λεφτά που είχα μαζέψει, τα έδωσα στο διακινητή για να με πάει στην Τουρκία, και στην Τουρκία το ίδιο, δούλευα, μάζευα τα λεφτά μου, για να μπορέσω να πάω στην Ελλάδα.

Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Σ: Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στην απόφαση να φύγετε από τη χώρα σας;

Π: Στην περιφέρεια *Obeh* και στο χωριό *Foshfar* που ζούσαμε, υπήρχαν οι Ταλιμπάν που ήθελαν να κάνουμε *jihad*, δηλαδή τους νεαρούς τους μάζευαν και έλεγαν ότι έπρεπε να πολεμήσουμε εναντίον του κράτους. Και ζήτησαν από εμένα να συμμετέχω και να πολεμήσω με το κράτος, αλλά εγώ πήγαινα σχολείο τότε, αρνήθηκα, και δεν ήθελα να συμμετέχω. Δύο φορές με έχουν απειλήσει, εγώ δεν τους άκουγα, ένα βράδυ ήρθαν 5-10 άτομα, με πήραν μαζί τους σε ένα βουνό, με είχαν φυλακίσει σε ένα υπόγειο. Μέρα – νύχτα μας βασάνιζαν, μας χτυπούσαν με ζώνη, με ξύλο, και έλεγαν ή συμμετέχεις στην ομάδα μας ή θα σε σκοτώσουμε. 5 ημέρες ήμουν φυλακισμένος εκεί, ήταν και άλλα 5 άτομα, δεν ξέρω μια μέρα τι διαπραγματεύονταν μεταξύ τους, για όπλα ή για κάτι άλλο, δεν ξέρω, είχαν φύγει όλοι και είχαν μείνει μόνο 3, εμείς όταν είδαμε ότι έμειναν μόνο 3, κι εμείς οι φυλακισμένοι ήμασταν 6 άτομα, είπαμε να κάνουμε επίθεση πάνω τους, κάνουμε επίθεση, ένας από εμάς τραυματίστηκε στο κεφάλι χτύπησε, καταφέραμε να τους πάρουμε τα όπλα και να πυροβολήσουμε πάνω τους και να διαφύγουμε από εκεί. Όταν γύρισα στο σπίτι, με είδαν ότι από πάνω μέχρι κάτω ήμουν με πληγές και αίματα, μετά μάζευαν κάποια λεφτά για να πληρώσουν το διακινητή και να μπορέσω να φύγω από τη χώρα μου. Μετά από 2 βράδια, βγήκα από το Αφγανιστάν, πήγα στο Πακιστάν και στη συνέχεια στο Ιράν.

Σ: Οι άνθρωποι που σας απήγαγαν, με ποιανού το μέρος ήταν;

Π: Ταλιμπάν ήταν.

Σ: Μου είπατε ότι σας κράτησαν 5 ημέρες και σας χτύπησαν. Μπορείτε να μου περιγράψετε τι περάσατε στο υπόγειο;

Π: Ένα βράδυ, 24 ώρες, ένα κομμάτι σκέτο ψωμί μας έδιναν, για να μην πεθάνουμε από πείνα, και μας έδερναν, έλεγαν ότι πρέπει να πολεμήσετε, αλλιώς θα σας δέρνουμε τόσο όσο να πεθάνετε.

Σ: Όσο καιρό λείπετε από το Αφγανιστάν, σας έψαξε κάποιος;

Π: Όταν έφτασα εγώ στο Ιράν, πήρα τους γονείς μου τηλέφωνο, για να μάθω πώς είναι. Στο διάστημα 20 ημερών που ήμουν στο δρόμο, πήγαν 4-5 φορές στο σπίτι, βασάνισαν τον πατέρα μου, και του έλεγαν πού είναι το παιδί σου, να μας τον παραδώσεις, έχει τραυματίσει 3 άτομα από εμάς. Όταν βασάνιζαν τον πατέρα μου, του έλεγαν ότι ή να μας παραδώσεις το γιο σου ή θα πάρουμε τα άλλα παιδιά σου και θα τα ανεβάσουμε στο βουνό, και θα τα χρησιμοποιήσουμε. Ο πατέρας μου όταν είδε ότι κινδυνεύει η ζωή των παιδιών του, η μόνη λύση που βρήκε ήταν να φύγει από τη χώρα, μετά από έναν μήνα, κατάφερε να φύγει από το Αφγανιστάν και να πάει στο Ιράν. Για 3 μήνες ήμασταν στο Ιράν, μετά μου λέει ότι εσύ είσαι πιο σημαντικός, εσύ έχεις τραυματίσει αυτούς, πήγαινε εσύ στην Τουρκία και όταν ήμουν στην Τουρκία, μετά από 3 μήνες, το ιρανικό κράτος τους ζήτησε έγγραφα και επειδή δεν είχαν, τους απέλασε στο Αφγανιστάν, και αυτή τη στιγμή κρύβονται σε ένα σπίτι στην Καμπούλ.

Σ: Καταγγείλατε ποτέ, εσείς ή η οικογένειά σας, την απαγωγή στις αρχές;

Π: Εκεί σε ποιον να κάνουμε καταγγελία, από τη στιγμή που οι Ταλιμπάν κυβερνούν σε αυτή την περιοχή, πού να πάμε να κάνουμε καταγγελία; Υπάρχει αστυνομία, αλλά τους δρόμους μέχρι να φτάσεις στο τμήμα της αστυνομίας ελέγχουν οι Ταλιμπάν, παντού 10-20 άτομα έχουν βάλει, μέχρι να φτάσεις στο κέντρο θα σε έχουν σκοτώσει.

Σ: Εκτός από παραπάνω ζητήματα, υπάρχει κάποιο άλλο πρόβλημα για εσάς στη χώρα σας;

Π: *Όχι, μόνο οι Ταλιμπάν είναι, που έχω τραυματίσει τρεις τους και έτσι φοβάμαι για τη ζωή μου.*

Σ: Τι φοβάστε ότι θα συμβεί σε εσάς προσωπικά εάν επιστρέψετε τώρα στη χώρα σας;

Π: *Αν επιστρέψω πίσω στο Αφγανιστάν, θα με σκοτώσουν γιατί έχω τραυματίσει 3 από αυτούς και αυτοί έχουν πρόσβαση παντού στη χώρα και έχουν μοιράσει τη φωτογραφία μου. Όταν μας είχαν πιάσει, μας έβγαλαν φωτογραφίες και όταν ήρθαν στο σπίτι, έλεγαν στον πατέρα μου, να μας το παραδώσεις το παιδί σου, γιατί εμείς έχουμε μοιράσει τις φωτογραφίες του παντού και όπου και να είναι θα τον πιάσουμε.*

Σ: Έχουμε τελειώσει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 9 - (ΑΝΤΡΑΣ)

Σ: Καλημέρα σας, ονομάζομαι Βασίλης Καρακίτσος και είμαι φοιτητής του μεταπτυχιακού προγράμματος «**Πολιτικές για τη μετανάστευση, τις κοινωνικές διακρίσεις και την ιδιότητα του πολίτη**» του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Αυτή η συνέντευξη διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, όπου κύριος στόχος αποτελεί η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους παρέχεται διεθνή προστασία στους Αφγανούς πρόσφυγες και η περιγραφή των βιωμάτων τους, σχετικά με τους παράγοντες που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν την χώρα καταγωγής τους και να έρθουν στην Ελλάδα. Η συνέντευξη θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για

εκπαιδευτικούς σκοπούς και θα τηρηθεί πλήρης εμπιστευτικότητα και ανωνυμία.
Είστε σύμφωνοι;

Π: *Ναι, δεν έχω πρόβλημα*

Σ: Από δω είναι η διερμηνέας, η οποία γνωρίζει τη γλώσσα σας (νταρί) και θα βοηθήσει να μεταφερθεί το αυθεντικό νόημα των όσων ειπωθούν. Θα είναι η φωνή μου και η φωνή σας. Καταλαβαίνετε ο ένας τον άλλον;

Π: Ναι

Σ: Ωραία, Ας ξεκινήσουμε.

Δημογραφικά στοιχεία

Σ: Πόσο χρονών είστε;

Π: *27 χρονών*

Σ: Σε ποια χώρα γεννηθήκατε;

Π: *Στη Herat ,στο Αφγανιστάν. μέχρι 6 ετών ήμουν εκεί και μετά πήγαμε στη περιοχή torbatjam στο Ιράν. Εκεί έζησα μέχρι τα 14 μου και μετά ξαναπήγα στο Αφγανιστάν. Αρχικά νόμιζα ότι εκεί είχα γεννηθεί αλλά ρώτησα τη μητέρα μου και μου είπε ότι γεννήθηκα στη Χεράτ.*

Σ: Ποια είναι η θρησκεία σας;

Π: *Μουσουλμάνος, σουνίτης.*

Σ: Σε ποιο δόγμα ανήκετε;

Π: *Tajik.*

Σ: Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

Π: Πήγα σχολείο μέχρι την 11^η τάξη.

Σ: Εργαζόσασταν όσο ζούσατε στη χώρα σας ;

Π: Σπούδαζα. Και παράλληλα βοηθούσα και τον πατέρα στις δουλειές του. Είχε μεσιτικό γραφείο, πήγαινα και εγώ με τον πατέρα και δείχναμε το σπίτι είτε να το πουλήσουμε ή να το νοικιάσουμε. Επίσης μου είχε μάθει πώς να κάνουμε τα συμβόλαια και εγώ τα έτρεχα αυτά.

Σ: Είστε παντρεμένος/η;

Π: Όχι, ανύπαντρος.

Ταξίδι και διαδρομή

Σ: Πότε φύγατε από τη χώρα σας και από ποιες χώρες περάσατε μέχρι να φτάσετε στην Ελλάδα;

Π: Από το Αφγανιστάν έφυγα πριν 5 χρόνια. Οι χώρες που πέρασα μέχρι να φτάσω εδώ ήταν το Πακιστάν, Ιράν και Τουρκία. Συνολικά το ταξίδι μου κόστισε 2000 ευρώ. Εγώ δεν τα είχα αυτά τα χρήματα, ευτυχώς μου τα έδωσε ο αδερφός μου, ο οποίος με βοήθησε κιόλας ώστε να οργανώσω το ταξίδι. Αυτός είναι στην Ελβετία εδώ και 16 χρόνια. Το ταξίδι κράτησε περίπου 2 χρόνια. Ένα χρόνο έκατσα στο Ιράν, όπου εργάστηκα ως πωλητής, 6-7 μήνες έμεινα στην Τουρκία. Στο Πακιστάν δεν έμεινα καθόλου, παρά μόνο πέρασα τα σύνορα

Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Σ: Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στην απόφαση να φύγετε από τη χώρα σας;

Π: Ήμουν στη 10^η τάξη, το όνομα του σχολείου ήταν *omar farouk*, τα σχολεία στο Αφγανιστάν έχουν πειθαρχία. Υπάρχει ένα σύστημα στο Αφγανιστάν που κάποιοι αναλαμβάνουν την τάξη στο σχολείο και αυτοί έχουν έναν που είναι ο μεγαλύτερος, η ευθύνη αυτών είναι να μη γίνονται κλοπές στο σχολείο ή όποιο παιδί αργεί να πάει σχολείο μένει έξω από αυτό. Όταν γίνεται μια γιορτή η ομάδα αυτή αναλαμβάνει την ευθύνη για την οργάνωση. Η όταν γίνονται κάποιες τελετές σε επίπεδο νομού, εμείς είχαμε στολές που τις φορούσαμε και πηγαίναμε σε αυτή την τελετή προκειμένου να τηρήσουμε μια τάξη. Εγώ ήμουν ο «μεγάλος» τους και οι άλλοι ήταν υφιστάμενοι μου. Ήμουν ο αρχηγός τους. Σαν αρχηγός είχα τα ίδια δικαιώματα με το διευθυντή του σχολείου. Πολλοί ήθελαν να με πλησιάσουν και να μου μιλούν. Κάποιοι με σκοπό κάποιοι απλά έτσι. Από την 6^η ως την 12^η τάξη ήμουν αρχηγός. Υπήρχε ένα παιδί, εγώ ήμουν 10^η τάξη και αυτός 8^η. Πρέπει να ήταν 16-17, είχαμε μια σχέση φιλική πολύ στενή. Αφού υπήρχε μια στενή σχέση τις Παρασκευές που είναι αργία, πηγαίναμε με τα παιδιά κάπου για αναψυχή ή για μπάνιο. Είχαν περάσει 2-3 μήνες και αυτό το παιδί ήθελε να έρχεται μαζί μας και να πηγαίνουμε από εδώ και εκεί. Ήταν ένα παιδί με αρχές πολύ ωραίο παιδί και πολύ κάλος συνομιλητής. Ήθελε μόνο να είναι μαζί μου. Με αγαπούσε, με συμπαθούσε πολύ και ήθελε να προχωρήσει αυτή η σχέση..... Επί ένα χρόνο ήμασταν σε πολύ στενή επαφή, μέχρι τη 10^η τάξη. Εγώ είχα μηχανή και πάντα ήταν μαζί μου και όπου πηγαίναμε τον αποκαλούσα αδελφό. Και η σχέση που είχαμε ήταν μια πολύ ζέστη σχέση και τώρα όπως το σκέφτομαι. Δεν είχαν περάσει 2 μήνες από την αρχή του σχολείου μέχρι που η είδηση έφτασε στα αυτιά των αδελφών του παιδιού. Εγώ δεν ήξερα για αυτό το θέμα ότι είχε μάθει η οικογένεια του, ώσπου μια μέρα ξαφνικά τα αδέρφια του και οι φίλοι τους μου έκλεισαν τον δρόμο. Δεν μου είπαν κάτι μόνο άρχισαν να με χτυπούν. Το πρώτο χτύπημα ήταν στη μύτη μου και ακόμα και τώρα έχω δυσκολία με την αναπνοή μου. Με χτυπούσαν μέχρι θανάτου. Έχω πάθει βλάβη και στον αριστερό ωμό είχε ένα κατσαβίδι ο φίλος τους και με αυτό με χτύπησαν στο κεφάλι και στον ωμό που ακόμα υπάρχουν τα σημάδια.

Σ: Καταγγείλατε αυτό το συμβάν στην αστυνομία;

Π: Εκείνη την ώρα έφτασε η αστυνομία, τους το είπα, αλλά ο θεός του παιδιού, δηλαδή ο αδερφός του πατέρα του, ήταν δικαστής και έτσι με φυλάκισαν με την κατηγορία της παιδεραστίας.

Σ: Πόσο καιρό μείνατε στη φυλακή;

Π: Ο δικαστής έκρινε ότι πρέπει να φυλακιστώ για 6 χρόνια αλλά τελικά έμεινα 2 γιατί η οικογένεια μου έτρεχε πολύ για την υπόθεση μου.

Σ: Πότε αρχίσατε να οργανώνετε τη φυγή σας από το Αφγανιστάν;

Π: Αφού αποφυλακίστηκα, μετά από 3-4 μήνες πήρα την απόφαση να φύγω γιατί δεν με άφηναν καθόλου ήσυχο. Δεν ήθελαν μόνο να με δουν στη φυλακή, ήθελαν να με σκοτώσουν. Η θρησκεία μας αυτό το θεωρεί αμαρτία και νομίζω πως η τιμωρία είναι λιθοβολισμός.

Σ: Συνέβη κάτι άλλο όσο ήσασταν στο Αφγανιστάν;

Π: Όταν απελευθερώθηκα είχα ακόμα πολύ φόβο. 20 με 25 μέρες μετά από την απελευθέρωση μου επέστρεφα από το γραφείο του πατέρα μου με το αυτοκίνητο, γύρισα και από την πλατεία μετά με τα πόδια. Σκεφτόμουν αυτό το παιδί, δεν τον είχα δει καθόλου. Ώσπου σταμάτησε ένα αυτοκίνητο δίπλα μου και με το ζόρι με έβαλαν στο αυτοκίνητο. Με είχαν βάλει στο αυτοκίνητο στα πόδια τους. Με φασαρία και φωνές κατάλαβα ότι πήγαιναν να με απαγάγουν. Ο άνθρωπος που καθόταν μπροστά είχε γυρίσει και με χτυπούσε με γροθιές και μου έλεγε να είμαι ήσυχος. Ξεκίνησε το αυτοκίνητο και έτυχε το φανάρι και σταμάτησε. Καθώς χτυπούσα χεριά πόδια στο αυτοκίνητο ένας διπλανός οδηγός με αντιλήφθηκε. Τότε εκείνος είδε ότι είμαι στα πόδια των άλλων και έκλεισε το δρόμο τελείως. Έτσι ήρθαν οι άνθρωποι περικύκλωσαν το αυτοκίνητο επειδή στην πόλη της Χεράτ γίνονται πολλές απαγωγές. Ο

κόσμος πηρέ τηλέφωνο την αστυνομία και εκείνοι ήταν 4 άτομα και τους πήγαν όλους στο αστυνομικό τμήμα. Τους είπα την ιστορία και κατάλαβαν ότι ήθελαν να με απαγάγουν και ευτυχώς εκείνη τη φορά δεν θεωρήθηκα ένοχος.

Σ: Ποια ήταν η αντίδραση της οικογένειάς σας, όταν έμαθε για τη σχέση σας με εκείνο το παιδί ;

Π:*Η οικογένειά μου, μου είπε φύγε, κάθε οικογένεια θέλει να προστατεύει το παιδί του από διάφορα άσχημα γεγονότα. Δεν ήθελα όμως να μεταναστεύσω, να φύγω από τη χώρα μου.*

Σ: Τι φοβάστε ότι θα συμβεί σε εσάς προσωπικά εάν επιστρέψετε τώρα στη χώρα σας;

Π:*Για μένα δεν υπάρχει πλέον το Αφγανιστάν! Αν επιστρέψω πίσω κινδυνεύει η ζωή μου λόγω της ιστορίας που συνέβη.*

Σ: Έχουμε τελειώσει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 10 - (ΑΝΤΡΑΣ)

Σ: Καλημέρα σας, ονομάζομαι Βασίλης Καρακίτσος και είμαι φοιτητής του μεταπτυχιακού προγράμματος «**Πολιτικές για τη μετανάστευση, τις κοινωνικές διακρίσεις και την ιδιότητα του πολίτη**» του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Αυτή η συνέντευξη διεξάγεται στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, όπου κύριος στόχος αποτελεί η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους παρέχεται διεθνή προστασία στους Αφγανούς πρόσφυγες και η περιγραφή των βιωμάτων τους, σχετικά με τους παράγοντες που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν την χώρα καταγωγής τους και να έρθουν στην Ελλάδα. Η συνέντευξη θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για

εκπαιδευτικούς σκοπούς και θα τηρηθεί πλήρης εμπιστευτικότητα και ανωνυμία.
Είστε σύμφωνοι;

Π: *Ναι, δεν έχω πρόβλημα*

Σ: Από δω είναι η διερμηνέας, η οποία γνωρίζει τη γλώσσα σας (νταρί) και θα βοηθήσει να μεταφερθεί το αυθεντικό νόημα των όσων ειπωθούν. Θα είναι η φωνή μου και η φωνή σας. Καταλαβαίνετε ο ένας τον άλλον;

Π: Ναι

Σ: Ωραία, Ας ξεκινήσουμε.

Δημογραφικά στοιχεία

Σ: Πόσο χρονών είστε;

Π: *67 χρονών*

Σ: Σε ποια χώρα γεννηθήκατε;

Π: *Στην πρωτεύουσα του Αφγανιστάν, την Καμπούλ.*

Σ: Ποια είναι η θρησκεία σας;

Π: *Σουνίτης μουσουλμάνος..*

Σ: Σε ποιο δόγμα ανήκετε;

Π: *Tajik. Δεν είχαμε προσωπικά προβλήματα, αλλά γενικότερα οι Παστούν είναι εχθροί των Τατζίκων.*

Σ: Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

Π: Πήγα σχολείο για έξι χρόνια. Μετά που έπεσα, δεν μπορούσα να συνεχίσω. Όταν ήμουν 16-17 ετών, ήμουν στο σπίτι της αδελφής μου, ήμουν δίπλα στο παράθυρο, το παράθυρο είχε ένα ξύλινο δοκάρι, έπεσε το ξύλο, έπεσα κι εγώ, μετά έπεσε πάνω μου μια πέτρα και από τότε δεν θυμάμαι.

Σ: Εργαζόσασταν όσο ζούσατε στη χώρα σας ;

Π: Υπάλληλος στην τράπεζα. Δούλευα στην τράπεζα για 30 χρόνια και επειδή η κυβέρνηση ήθελε να την ιδιωτικοποιήσει, μας είπαν ότι πρέπει να πάρετε τη σύνταξή σας.

Σ: Είστε παντρεμένος/η;

Π: Ναι, παντρεύτηκα στην Καμπούλ, περίπου 50 χρόνια πριν. Έχω έξι παιδιά, δύο γιούς και 4 κόρες.

Ταξίδι και διαδρομή

Σ: Πότε φύγατε από τη χώρα σας και από ποιες χώρες περάσατε μέχρι να φτάσετε στην Ελλάδα;

Π: Πριν κυριαρχήσουν οι Ταλιμπάν το Αφγανιστάν, είχαμε ταξιδέψει στο Πακιστάν. Μετά που έφυγαν, γυρίσαμε στην Καμπούλ. Στο Πακιστάν μείναμε για 5 χρόνια. Από το Αφγανιστάν φύγαμε οικογενειακώς, ταξιδέψαμε μαζί με τη σύζυγο μου και τα παιδιά μου, εκτός της μίας κόρης μου, η οποία είναι παντρεμένη στην Καμπούλ και δεν μπορούσαμε να την πάρουμε μαζί μας. Η διαδρομή που ακολουθήσαμε μέχρι την Ελλάδα ήταν : Αφγανιστάν – Ιράν (2-3 ημέρες) – Τουρκία (3-4 μήνες) – Ελλάδα. Το ταξίδι το κάναμε με διακινητή και κόστισε περίπου 60.000 δολάρια. Όταν μιλήσαμε με το διακινητή, για να μας πάει στο Ιράν, μας είπε ότι πρέπει να έρθετε με visa και διαβατήριο, για τον καθένα μας, ήταν γύρω στα 1300. Είχαμε ένα σπίτι στην Καμπούλ, το πουλήσαμε, για περίπου 60.000 δολάρια, είχαμε άλλο ένα σπίτι, σε άλλη περιοχή της Καμπούλ, αυτό το νοικιάζαμε, και με αυτά τα χρήματα ήρθαμε εδώ. Το πρώτο, αυτό που νοικιάζαμε ήταν στο Tare Nadir Khan και το δεύτερο ήταν στο Khair Khana.

Λόγοι φυγής/Προσφυγιά

Σ: Ποιοι ήταν οι λόγοι που σας οδήγησαν στην απόφαση να φύγετε από τη χώρα σας;

Π: Όταν ήμασταν στην Καμπούλ, είχα μια κόρη, που τώρα είναι στην Μυτιλήνη, και ένα άτομο ήρθε για να παντρευτεί την κόρη μου. Αυτός ήταν από την Kandahar, η οικογένειά του είναι ακόμα στην Kandahar, αλλά δούλευε στην Καμπούλ, εκδήλωσε το ενδιαφέρον του για την κόρη μου μέσω τρίτου. Αφού παντρεύτηκαν, μετά από λίγες ημέρες, συνειδητοποιήσαμε ότι ήταν μέλος των Ταλιμπάν. Το άτομο που παντρεύτηκε την κόρη μου, ήθελε να την πάρει στην Kandahar, εκείνη δεν ήθελε, αντιστεκόταν, και έλεγε ότι εκείνη ήταν από την Καμπούλ, και δεν θέλει να πάει σε μια περιοχή που είναι υπό τον έλεγχο των Ταλιμπάν. Και πήραν διαζύγιο, και ήρθε μαζί μου εδώ στην Ελλάδα, γιατί μας απειλούσαν ότι θα σκοτώσουν την κόρη μας. Όπως σας είπα, ζούσαμε στο Tare Nadir Khan. Είναι πολύ μεγάλη περιοχή, και αυτό το άτομο έρχονταν συχνά στην περιοχή και τριγύριζε, εκεί έβρισκε τα παιδιά μου και τα απειλούσε ότι θα τα σκοτώσει ή θα τα τρομοκρατήσει, για αυτό και φύγαμε από το Αφγανιστάν.

Σ: Προσπαθήσατε να ζητήσετε βοήθεια από τις αρχές, όταν άρχισαν οι απειλές;

Π: Η κυβέρνηση δεν είναι όπως εδώ, η κυβέρνηση εκεί, δεν μπορεί συνεχώς να παρακολουθεί ή να καταδιώκει ένα εγκληματία, είναι πολύ δύσκολο να το κάνει αυτό μία κυβέρνηση, δεν είναι ικανοί ούτε καν να κρατήσουν το Αφγανιστάν ασφαλές.

Σ: Πώς μάθατε ότι αυτός ο άνθρωπος, που δούλευε για την αστυνομία, ήταν Ταλιμπάν;

Π: Επειδή το ξέρουμε, ξέρουμε ότι ένα άτομο από την Κανταχάρ, είναι μέλος των Ταλιμπάν, είναι γνωστό στο Αφγανιστάν.

Σ: Εκτός από παραπάνω ζητήματα, υπάρχει κάποιο άλλο πρόβλημα για εσάς στη χώρα σας;

Π: Δεν υπάρχει κάποιο άλλο πρόβλημα, ο κύριος λόγος αυτός είναι.

Σ: Τι φοβάστε ότι θα συμβεί σε εσάς προσωπικά εάν επιστρέψετε τώρα στη χώρα σας;

Π: Οι Ταλιμπάν είναι πάντα στο Αφγανιστάν, προκαλούν εκρήξεις εκεί που μένουμε, θέλουμε να ζούμε χωρίς προβλήματα, με ασφάλεια, και κάθε μέρα σκεφτόμασταν ότι αυτή θα είναι η μέρα που θα είναι η σειρά μας να σκοτωθούμε.

Σ: Έχουμε τελειώσει. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.